

Wiadomości *Uniwersyteckie*

55 | Nauka i ludzie

Różnorodność to nasz atut. Rozmowa z dr. hab. Leszkiem Kopciuchem, prof. UMCS – dziekanem Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS

60 | Nauka i ludzie

Nowy rok, nowe zasady, czyli co się zmienia w polskiej ortografii. Rozmowa z prof. dr. hab. Pawłem Nowakiem z Katedry Komunikacji Medialnej UMCS

78 | Kartka z kalendarza

45 lat Muzeum UMCS. Część II

POLSKA SIĘGA GWIAZD

Ogólnopolska trasa
technologiczno-naukowa

Spotkanie

z dr. Sławoszem Uznańskim, inżynierem, autorem projektu

Spotkanie z dr. Sławoszem Uznańskim-Wiśniewskim, 16 grudnia 2025 r.

Fot. Michał Piłat, Bartosz Proll

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 35** | Nasze sukcesy
- 36** | Twarze komercjalizacji
- 38** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 55** | Różnorodność to nasz atut.
Rozmowa z dr. hab. Leszkiem Kopciuchem, prof. UMCS – dziekanem Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS
- 60** | Nowy rok, nowe zasady, czyli co się zmienia w polskiej ortografii.
Rozmowa z prof. dr. hab. Pawłem Nowakiem z Katedry Komunikacji Medialnej UMCS, pełnomocnikiem Rektora ds. prostego języka
- 64** | Zmiany zasad pisowni polskiej, obowiązujące od 1 stycznia 2026 r.

NASI ABSOLWENCI

- 66** | Radio to ciekawość drugiego człowieka.
Rozmowa z Grażyną Lutosławską – dziennikarką, pisarką, absolwentką UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 68** | *Disputatio Iuridica* na UMCS
- 69** | Open Debates 2025
- 69** | Odkrycie w Bibliotece Wydziału MFiL
- 70** | Wizyta przedstawicieli ambasady i branży turystycznej Bułgarii
- 71** | Radcowie prawni i specjaliści od mediów łączą siły
- 72** | Wizyta studyjna projektu AMUSE
- 73** | Inauguracja działalności Instytutu im. Wincentego Witosa
- 74** | Finał wystawy prof. Tadeusza Jana Chmielewskiego

- 75** | Znaczenie i rola granic we współczesnej polityce – seminarium w 107. rocznicę przyjęcia uchwały o Straży Granicznej
- 76** | Polsko-łotewska współpraca naukowa
- 77** | Pracownicy UMCS na VI TECHCO Forum

KARTKA Z KALENDARZA

- 78** | 45 lat Muzeum UMCS. Część II
- 82** | Historia Polskiego Towarzystwa Filozoficznego w UMCS
- 84** | 15-lecie Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu
- 85** | 20 lat Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 86** | W trosce o tożsamość socjologii medycyny
- 87** | *Regiony w procesie zmian* – monografia

SPRAWY STUDENCKIE

- 88** | Grudzień pełen zaangażowania – działania ZUSS UMCS
- 89** | Kosmos na UMCS, UMCS w kosmosie
- 90** | V Zjazd Forum Uniwersytetów Polskich
- 91** | Absolwentka UMCS z nagrodą w Konkursie Prezydenta Lublina
- 91** | Metoda myślących klas w nauczaniu matematyki

WSPÓŁPRACA ZE SZKOŁAMI

- 92** | Podsumowanie projektu „Lublin – miasto twoich pomysłów”
- 93** | X Olimpiada Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności
- 94** | Mobilna pasja do nauki – jesienna edycja „EduBusa”
- 95** | Mikołajki z MaFią

ŻYCIE KULTURALNE

- 96** | Miesiąc pełen kultury i akademickiej wspólnoty

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie PL
ISSN 1233-216X
Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031
Lublin, tel. 81 537 54 19
e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Magdalena Cichocka, Ewa Kawalko-Marczuk (redaktor naczelny), Michał Piłat (fotograf), Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skatecka, Magdalena Wołoszyn-Mróz

Współpracownicy: Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabrys-Sławińska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Ihor Kolisnichenko, Eliza Komierzyńska-Orlińska, Urszula Lewartowicz

Julia Maj, Kamil Michaluk, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Adrian Skubiszewski, Maciej Szymboniak, Paulina Turyło-Nowak, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Emart Design, info@skladgazet.pl,
<https://skladgazet.pl>

Druk: Drukarnia ZAPOL

Nakład: 420 egzemplarzy

Okładka: Spotkanie z dr. Sławoszem Uznańskim-Wisniewskim, fot. Bartosz Proll

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

List noworoczny władz rektorskich UMCS

Szanowni Państwo,
Członkinie i Członkowie wspólnoty akademickiej, początek nowego roku jest szczególnym momentem dla społeczności Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – to czas zarówno podsumowań i refleksji nad minionymi miesiącami, jak i odpowiedzialnego wyznaczania kierunków dalszego rozwoju.

W ogólnopolskiej debacie coraz wyraźniej wybrzmiewa potrzeba systemowych zmian oraz nowego modelu polityki naukowej. Na pierwszy plan wysuwa się postulat zwiększenia finansowania szkolnictwa wyższego, obecnie niedostosowanego do rzeczywistych potrzeb. Podkreśla się również kluczową rolę naukowców oraz ich badań jako fundamentu silnego i nowoczesnego państwa. Jednocześnie rośnie znaczenie społecznego zaufania do nauki jako obszaru, który przynosi konkretne rozwiązania, odkrycia i narzędzia lepszego rozumienia rzeczywistości. W czasach nasilającej się dezinformacji, niestabilnej sytuacji geopolitycznej i dynamicznego rozwoju sztucznej inteligencji umiejętność krytycznego myślenia oraz weryfikacji źródeł staje się wręcz niezbędna.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera odpowiedzialność, jaka spoczywa na przedstawicielkach i przedstawicielach świata akademickiego – za rzetelność badań, wysoką jakość kształcenia oraz obecność nauki w debacie publicznej. Zbliżająca się ewaluacja jakości działalności naukowej, obejmująca

lata 2022–2025, będzie pewnego rodzaju sprawdzianem naszych działań i wspólnego wysiłku podejmowanego na rzecz rozwoju badań oraz upowszechnienia i praktycznego wykorzystania ich wyników. Jesteśmy przekonani, że dzięki zaangażowaniu całej wspólnoty akademickiej sprostamy temu wyzwaniu. Miniony rok dostarczył wielu dowodów naszej aktywności, skuteczności i potencjału. Warto zatem zatrzymać się na chwilę i spojrzeć na to, co udało nam się wspólnie osiągnąć, a także na to, co jeszcze przed nami.

Siłą UMCS jest jego różnorodna społeczność akademicka. Naszą wspólnotę tworzy niemal 2,8 tys. pracowników (połowę z nich stanowią pracownicy naukowo-badawczy, w tym: 158 profesorów, 485 doktorów habilitowanych, 700 doktorów), 18 tys. studentów i doktorantów oraz imponujące grono ponad 275 tys. absolwentów, którzy byli i są najlepszymi ambasadorami Uniwersytetu w kraju i na świecie. W roku akademickim 2025/2026 powitaliśmy blisko 8 tys. nowych studentek i studentów, w tym ponad 900 osób z zagranicy. Odnotowaliśmy również wzrost ogólnej liczby studentów w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim. Jest to wyraz zaufania, jakim młodzi ludzie darzą naszą Uczelnię, oraz potwierdzenie trafności podejmowanych działań na rzecz jej rozwoju.

Konsekwentnie rozwijamy ofertę dydaktyczną i projektujemy programy studiów w odpowiedzi na oczekiwania kandydatów i wyzwania współczesnego świata. W bieżącym roku akademickim z sukcesem uruchomiliśmy nowe kierunki studiów I i II stopnia. Z myślą o dynamicznie zmieniających się potrzebach rynku pracy w zbliżającej się rekrutacji proponujemy

Fot. Barbara Proń

kolejne, m.in. w obszarze badań nad sztuczną inteligencją. Kontynuujemy również proces innowacji społecznych w ramach II edycji projektu „Uczelnie przyszłości”. W 2025 r. prowadziliśmy intensywne działania pilotażowe w obszarze mikropoświadczeń, czyli dokumentów potwierdzających ukończenie tzw. krótkich form edukacyjnych. Już wkrótce rozpoczniemy pierwsze szkolenia dla kadry z procesu ich wdrażania na naszym Uniwersytecie.

W zakresie rozwoju działalności naukowej koncentrowaliśmy się na skutecznym pozyskiwaniu środków na badania, sprawnej realizacji dotychczasowych projektów oraz wzmacnianiu kompetencji środowiska akademickiego w zakresie finansowania, publikowania i otwartej nauki. Za pośrednictwem Centrum Badań Naukowych w ubiegłym roku złożono łącznie 198 wniosków o finansowanie projektów badawczych. Ponadto nasi naukowcy aplikowali o stypendia w konkursach Fundacji na rzecz Nauki Polskiej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W 2025 r. naukowcy UMCS pozyskali środki w łącznej wysokości 13,82 mln zł na realizację 29 projektów. Największą część finansowania stanowiły projekty Narodowego

Centrum Nauki, w tym w konkursach OPUS (9 projektów na łączną kwotę 9,45 mln zł). Uzyskaliśmy także 12 patentów oraz zgłosiliśmy do Urzędu Patentowego kolejne 22 wynalazki. Planujemy dalszy rozwój inicjatyw szkoleniowych we wspomnianym zakresie skierowanych do doktorantów i pracowników UMCS, ze szczególnym naciskiem na skuteczne aplikowanie o środki na badania naukowe.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej rozwija także działania w zakresie komercjalizacji wyników badań oraz buduje trwałe relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Podpisaliśmy wiele porozumień o współpracy z instytucjami publicznymi i podmiotami gospodarczymi, a mijający rok kalendarzowy zamknęliśmy przychodami na poziomie blisko 1,3 mln zł za zlecone prace badawcze. Ponadto pozyskaliśmy dofinansowanie na interdyscyplinarny projekt badawczo-rozwojowy realizowany we współpracy ze spółką Netrix, wykorzystujący nasze doświadczenia w projektowaniu algorytmów sztucznej inteligencji do zastosowań praktycznych. Sukcesem zakończyła się również komercjalizacja innowacyjnej aplikacji STER NA STEAM, która znajdzie swoje zastosowanie w edukacji. Będziemy

dążyć do pozyskania kolejnych projektów w konsorcjach naukowo-przemysłowych i zwiększenia przychodów z komercyjnych prac badawczych.

Rozwijająca się współpraca międzynarodowa poszerzyła możliwości badawcze, edukacyjne i organizacyjne naszego Uniwersytetu. Wdrażaliśmy ponad 30 międzynarodowych projektów badawczych na łączną kwotę blisko 100 mln zł, z czego prawie 17 mln zł przypadało naszej Uczelni. Złożyliśmy również 70 kolejnych wniosków o finansowanie tego typu projektów. Aby zwiększyć możliwości wsparcia i szanse udziału naukowców UMCS w prestiżowych projektach Marie Skłodowska-Curie Actions (w ramach programu Horyzont Europa), otworzyliśmy punkt konsultacyjny NAWA MSCA. Zainaugurowaliśmy także działalność Centrum Innowacji Erasmus+ InnHUB Lublin, które będzie ważnym miejscem pozyskiwania wiedzy o międzynarodowych możliwościach edukacyjnych.

Cieszy nas dobra współpraca z uczelniami zagranicznymi w ramach konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA. Dzięki konkursowi Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej otrzymaliśmy ponad 1,3 mln zł na rozwój działalności tego partnerstwa, co otworzyło przed naszą społecznością akademicką wiele możliwości. Planowane są m.in. zagraniczne staże badawcze dla naukowców, wizyty studyjne kadry dydaktycznej i administracyjnej na uczelniach partnerskich oraz międzynarodowy program mentoringowy dla studentów.

Uczestniczymy również w Globalnej Koalicji Studiów Ukraińskich (GCUS), utworzonej z inicjatywy Ołeny Zefeńskiej, żony Prezydenta Ukrainy. Jest to kontynuacja naszych dotychczasowych działań, takich jak sieć LUKrANet czy – powołane we współpracy z Miastem Chełm – Centrum Kompetencji Europejskich UMCS. Nowa jednostka skupia się na tematach związanych z integracją europejską, bezpieczeństwem oraz współpracą transgraniczną.

Regularna obecność Uczelni w prestiżowych, międzynarodowych rankingach umacnia naszą pozycję oraz odzwierciedla konsekwentny rozwój badań i edukacji w poszczególnych dyscyplinach naukowych. Jeśli chodzi o ubiegły rok, warto wspomnieć o takich zestawieniach jak The Center for World University Rankings 2025 czy CWTS Leiden Ranking 2025, a także naszych stabilnych lokatach w Research.com oraz Times Higher Education World University Rankings. Co istotne,

ponad 20 badaczy UMCS znalazło się w World's Top 2% Scientists 2025, czyli w gronie najczęściej cytowanych naukowców na świecie. Jest to dla nas powód do dumy i dalszego działania na rzecz wsparcia rozwoju kadry naukowej.

Rok 2025 był również wypełniony działaniami na rzecz podnoszenia kwalifikacji i poprawy warunków pracy kadry UMCS. Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów zrealizowało ok. 50 projektów szkoleniowych i rozwojowych, które objęły swoim zakresem ponad 800 osób ze wszystkich grup pracowniczych. Kontynuowaliśmy organizację wydarzeń ogólnouniwersyteckich, takich jak Dzień Jakości Kształcenia czy Forum Administracji, gdzie w panelach dyskusyjnych i warsztatach uczestniczyło łącznie kilkaset pracowników. Uruchomiliśmy kurs wprowadzający dla nowo zatrudnionych nauczycieli akademickich, który znacząco usprawnia proces ich adaptacji oraz wzmacnia znajomość kultury organizacyjnej Uniwersytetu. Rozpoczęliśmy realizację strategicznego projektu pod nazwą „Dostępny UMCS 2.0”, a także utworzyliśmy Centrum Wiedzy o Dostępności – jednostkę podejmującą działania na rzecz dostępnej edukacji, komunikacji publicznej oraz przyjaznego środowiska pracy dla osób neuro różnorodnych.

Przed nami kolejne działania, które realnie wpłyną na rozwój kompetencji członków społeczności naszej Uczelni. Od marca br. rozpoczynamy realizację projektu „Akcja kompetencje – program rozwoju pracowników i pracowników UMCS”, na który otrzymaliśmy niemal 2 mln zł dofinansowania. Do zaoferowania będą m.in. liczne szkolenia w ramach ścieżek: menedżerskiej, marketingowo-cyfrowej, HR czy finansów. Wiele możliwości czeka także kadrę dydaktyczną i doktorantów w ramach projektu „UMCS 4Future”.

Przyświeca nam idea, że bez dobrej i skutecznej komunikacji nie jest możliwy pełnoprawny dialog i relacyjność. Dlatego powstały trzy dokumenty strategiczne, niezbędne do lepszego funkcjonowania UMCS, odwołujące się do: komunikacji wewnętrznej, marki oraz komunikacji marketingowej. Są one jednymi z wielu elementów „Strategii UMCS na lata 2026–2030 z perspektywą roku 2035”, przygotowywanej przez powołany w tym celu wieloosobowy zespół pracowników, reprezentujących wszystkie jednostki organizacyjne naszego Uniwersytetu. Już wkrótce Senatowi Uczelni

Fot. Michał Piat

przedstawione zostaną efekty wielomiesięcznych prac i propozycja finalnej wersji tego ważnego dla rozwoju UMCS dokumentu.

Miniony rok był dla naszego Uniwersytetu okresem przełomowym w strategicznym kształtowaniu bezpieczeństwa. Po wielowymiarowej, intensywnej diagnozie utworzyliśmy w naszej strukturze Biuro Bezpieczeństwa. Nowa jednostka stała się centralnym ośrodkiem koordynującym wszystkie aspekty bezpieczeństwa – od cyberprzestrzeni, ochrony danych osobowych, przez zarządzanie kryzysowe, aż po ochronę fizyczną. Wychodząc naprzeciw potrzebie budowania kultury bezpieczeństwa, rozpoczynamy cykl szkoleń skierowany do wszystkich pracowników i studentów UMCS. W planach na 2026 r. jest także aktualizacja i uproszczenie wewnętrznych procedur z ww. zakresu. Wierzymy, że kompleksowe podejście do tematu bezpieczeństwa przyczyni się do stworzenia jeszcze bardziej

pozytywnego i przyjaznego środowiska dla rozwoju całej wspólnoty.

W dobie postępu cyfrowego staramy się również wprowadzać najnowsze rozwiązania technologiczne. W mijającym roku działania w obszarze informatyzacji UMCS koncentrowały się na usprawnianiu procesów administracyjnych, modernizacji infrastruktury oraz budowie fundamentów pod dalszą cyfryzację Uczelni. Szczególną uwagę poświęciliśmy rozwojowi systemu SAP, który obejmuje dziś całość procesu zakupowego oraz wspiera procesy związane z zarządzaniem nieruchomościami. Kontynuowaliśmy także działania mające na celu rozwijanie kultury planowania zajęć w systemie USOS.

Rozpoczęty rok będzie kluczowy dla dwóch projektów o szczególnym znaczeniu. Wdrożenie systemu EZD RP umożliwi prowadzenie wielu spraw w pełni elektronicznie, stanowiąc jeden z najważniejszych kroków

w modernizacji obiegu dokumentów i pracy administracyjnej. Jednocześnie rozpoczną się prace nad zupełnie nowym portalem UMCS (wraz z funkcją intranetu), co uporządkuje dostęp do usług cyfrowych i wzmocni komunikację wewnętrzną oraz zewnętrzną Uczelni.

Od lutego br. planowane jest również wprowadzenie nowego „Regulaminu udzielania zamówień publicznych”. W związku z tym podczas zbliżającego się Forum Administracji przeprowadzone zostanie szkolenie skierowane w szczególności do specjalistów ds. finansów i zamówień.

W ostatnim roku pamiętaliśmy o inwestycjach infrastrukturalnych, które mają na celu modernizację dostępnych przestrzeni. Niedawno zakończyliśmy remonty domów studenckich „Grześ” i „Helios”. Łączny koszt wyniósł ponad 17 mln zł, z czego 12,4 mln zł pochodziło z budżetu państwa. Największą inwestycją jest przebudowa gmachu Biblioteki Głównej UMCS. Aktualnie to najbardziej wymagające przedsięwzięcie prowadzone przez Uczelnię, m.in. ze względu na nietypowe wyzwania konstrukcyjne oraz ścisły nadzór służb konserwatorskich. Liczymy, że inwestycja zakończy się w pierwszym kwartale 2027 r. Dzięki staraniom władz Uczelni i poczynionym uzgodnieniom z MNiSW pozyskaliśmy dodatkowe 18 mln zł na realizację tego zadania.

Ponadto trwa przebudowa budynku Instytutu Muzyki oraz rewitalizacja skweru przed Chatką Żaka. W najbliższym czasie planujemy ogłosić przetarg na modernizację budynku Wydziału Filozofii i Socjologii, a w ramach planów wieloletnich pragniemy wyremontować kolejne obiekty dydaktyczne: Wydziału Chemii, Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki oraz Wydziału Biologii i Biotechnologii. Obecnie trwają prace przygotowawcze w tym zakresie.

Rok 2025 zapisał się w historii Uniwersytetu jako czas intensywnych działań i inicjatyw, które znacząco wzmocniły rozpoznawalność oraz prestiż UMCS. Ważnym punktem w kalendarzu wydarzeń był Kongres Geografii Polskiej połączony z GeoArt Lublin Festival, który odbił się szerokim echem w mediach lokalnych i ogólnopolskich. Z kolei obchodzone jubileusze wielu jednostek organizacyjnych UMCS stały się okazją do podkreślenia ich dorobku i znaczenia w życiu akademickim oraz kulturalnym regionu. Świętowaliśmy 60-lecie Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka – lidera kultury studenckiej i przestrzeni

twórczych inicjatyw. Był to również szczególny moment dla mediów akademickich: Radio Centrum obchodziło 30-lecie, a TV UMCS – 10-lecie działalności. To nie jedynie piękne rocznice: Wydział Ekonomiczny celebrował jubileusz 60-lecia, Muzeum obchodziło 45-lecie, Wydział Filozofii i Socjologii 35-lecie, a archeologia na UMCS istnieje już od 80 lat. Wszystkie te wydarzenia potwierdziły, że za marką UMCS stoją jakość, doświadczenie i wyjątkowa tożsamość.

Od wielu lat rozpoznawalność Uniwersytetu buduje także sport akademicki. Jesteśmy dumni z naszych studentów, którzy na arenach krajowych i międzynarodowych odnoszą liczne sukcesy. Dobry rok mają za sobą drużyny zespołowe i pływacy, lekkoatletki triumfowały w klasyfikacji generalnej Akademickich Mistrzostw Polski, a lekkoatleci wywalczyli drugie miejsce.

Na zakończenie warto podkreślić owocną współpracę w ramach Związku Uczelni Lubelskich. Kontynuowaliśmy nasze sztabowe inicjatywy i projekty, uruchomiliśmy wspólny kierunek studiów oraz – po raz trzeci – razem zainaugurowaliśmy nowy rok akademicki. Z „EduBusem – Mobilnym Demonstratorem Nauki” odwiedziliśmy kilkadziesiąt szkół w regionie, promując ofertę edukacyjną naszych uczelni. Zwieńczeniem była wspólna organizacja wizyty astronauty dr. Sławosza Uznańskiego-Wisniewskiego w Lublinie.

Drodzy Państwo, realizowane i planowane działania tworzą spójną wizję przyszłości naszego Uniwersytetu jako miejsca nowoczesnego, bezpiecznego i wspierającego wszystkich członków wspólnoty akademickiej. Dziękujemy Wam – pracownikom, doktorantom i studentom – za zaangażowanie, współpracę i codzienną troskę o rozwój naszej Alma Mater.

Wchodząc w 2026 r., życzymy Państwu przede wszystkim zdrowia, wewnętrznego spokoju, optymizmu oraz satysfakcji z codziennej pracy i studiowania. Niech nadchodzące miesiące przyniosą inspirujące pomysły i poczucie, że to, co razem robimy, ma szczególną wartość w wymiarze społecznym. Wierzmy, że dzięki sile relacji, otwartości i współpracy sprostamy wszelkim wyzwaniom oraz będziemy nadal rozwijać nasz Uniwersytet oparty na trwałych wartościach akademickich.

Z serdecznymi pozdrowieniami
Kolegium Rektorskie UMCS

Nowi doktorzy i doktorzy habilitowani na UMCS

17 grudnia w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji odbyła się promocja doktorów i doktorów habilitowanych. Uroczystości przewodniczył rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Promocje stanowią ważny etap w życiu naukowców. Są wyrazem uznania dla ich dotychczasowych osiągnięć oraz motywacją do dalszej pracy i rozwoju kariery akademickiej.

Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskało 6 osób i tym samym UMCS osiągnął liczbę 1380 doktorów habilitowanych wypromowanych w swojej 81-letniej historii. Rozwój w tej grupie pracowników jest najbardziej ceniony. Powiększa ona kadre samodzielnych pracowników nauki, która świadczy o randze naukowej i prawidłowym funkcjonowaniu Uczelni. Podczas uroczystości sylwetki nowych doktorów habilitowanych zaprezentował prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki.

O rozwoju naukowym w Uniwersytecie świadczą również wyniki w zakresie kształcenia doktorów. W czasie spotkania wypromowanych zostało 22 doktorów i tym samym UMCS od początku istnienia osiągnął liczbę 4942 doktorów. Zgodnie z tradycją akademicką uroczyste ślubowanie doktorskie odbyło się w języku łacińskim. Od nowych doktorów przyjęła je prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska.

O oprawę muzyczną wydarzenia zadbał Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej pod dyrekcją Karoliny Drapały.

Nowi doktorzy habilitowani: dr hab. Verónica Del Valle Cacela (Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa), dr hab. Agata Rybińska (Instytut Nauk o Kultrze), dr hab. Milena Bieniek (Instytut Nauk o Zarządzaniu i Jakości), dr hab. Tomasz Knopik, prof. UMCS (Instytut Pedagogiki), dr hab. Dominika Popielec i dr hab. Margaret Ohia-Nowak (Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach).

Nowi doktorzy: dr Magdalena Chęć, dr Wojciech Sokołowski, dr Agnieszka Tańczuk (Instytut Nauk Biologicznych), dr Maciej Grzesiak (Instytut Nauk Chemicznych), dr Marika Marciniak, dr Patrycja Palichleb, dr Patryk Patoleta, dr Barbara Pietrzyk-Tobiasz (Instytut Nauk Prawnych), dr Bartłomiej Stolarz (Instytut Historii), dr Michał Szymko (Instytut Nauk o Kulturze), dr Jakub Mroczek (Instytut Ekonomii i Finansów), dr Paulina Orzelska (Instytut Nauk o Zarządzaniu i Jakości), dr Łukasz Kwiatkowski (Instytut Pedagogiki), dr Robert Trochonowicz (Instytut Filozofii), dr Danuta Kędzierska-Cieszyńska, dr Katarzyna Skiert-Andrzejuk, dr Krzysztof Kamil Kołtun (Instytut Nauk o Polityce i Administracji), dr Justyna Kusto, dr Anna Yezhova, dr Arkadiusz Maślach, dr Ludmiła Kot (Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach), dr Brian John Chaggu (Instytut Stosunków Międzynarodowych).

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Odnowienie doktoratu prof. Zdzisława J. Czarneckiego

10 grudnia w Auli im. prof. Narcyza Łubnickiego na Wydziale Filozofii i Socjologii miała miejsce uroczystość odnowienia doktoratu prof. dr. hab. Zdzisława Jerzego Czarneckiego w rocznicę obrony pracy doktorskiej na ówczesnym Wydziale Humanistycznym.

Warto przypomnieć, że zgodnie z wolą Senatu UMCS tego typu uroczystości organizowane są dla osób szczególnie zasłużonych dla nauki, kultury polskiej lub dobra społecznego, które przed 50 laty uzyskały na UMCS stopień doktora.

Zebranych przywitał rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Przypomniwał także, że prof. Zdzisław J. Czarnecki w 1965 r. otrzymał stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy pt. „Społeczne i polityczne treści doktryn religijnych Platona”.

Sylwetkę prof. Czarneckiego przedstawił dr hab. Leszek Kopciuch, prof. UMCS, dziekan Wydziału Filozofii i Socjologii. Zwrócił uwagę m.in. na wkład prof. Czarneckiego w rozwój filozofii:

„Prof. Zdzisława Jerzego Czarneckiego sytuujemy w gronie najważniejszych polskich badaczy ostatnich dziesięcioleci XX w. i początku XXI w. (...)

Należy dodać, Profesor należy do grona osób, które ukształtowały tożsamość i funkcjonowanie polskiego środowiska filozoficznego, w tym w szczególności środowiska filozoficznego naszego Uniwersytetu.

Następnie dr hab. Piotr Konderak, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Filozofii, odczytał po łacinie dyplom, który został wręczony Profesorowi.

Podczas uroczystości prof. Czarnecki otrzymał także od Rektora Medal 80-lecia UMCS, który został mu przyznany w podziękowaniu za wieloletnią pracę na rzecz Uczelni, w tym za szczególne zasługi w zakresie rozwoju Wydziału Filozofii i Socjologii.

W dalszej części spotkania głos zabierali uczniowie, współpracownicy i przyjaciele prof. Czarneckiego, m.in.: prof. dr hab. Marek Szulakiewicz (Wydział Filozofii i Nauk Społecznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), prof. dr hab. Marek Hetmański (kierownik Katedry Ontologii i Epistemologii UMCS), dr hab. Andrzej Ostrowski (były dziekan Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS) i dr hab. Tomasz Stefaniuk (Katedra Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej UMCS).

Na zakończenie uroczystości przemówienie wygłosił prof. Zdzisław Jerzy Czarnecki. Opowiedział m.in. o swojej drodze życiowej i zawodowej, która nie zawsze była prosta. Wielokrotnie zwracał się do obecnych studentów, podkreślając, jak bardzo zmieniły się czasy i zasady związane ze studiowaniem. W swoim wystąpieniu podziękował również za zorganizowaną uroczystość i wszystkie ciepłe słowa skierowane w jego stronę.

O oprawę muzyczną wydarzenia zadbał Chór Akademicki UMCS pod dyrekcją prof. dr hab. Urszuli Bobryk.

Fot. Michał Piat

Zdzisław Jerzy Czarnecki urodził się 14 sierpnia 1934 r. we Lwowie. Doktorat z nauk humanistycznych na temat „Społecznych i politycznych treści doktryn religijnych Platona” uzyskał w 1965 r. Stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy „Filozoficzny rodowód marksistowskiej teorii religii” uzyskał w roku 1972. W 1983 r. został profesorem nadzwyczajnym nauk humanistycznych oraz uzyskał stanowisko profesora w UMCS. Od roku 1990 był zatrudniony jako profesor nadzwyczajny mianowany na stałe, od 1993 r. jako profesor zwyczajny. Pełnił ważne funkcje uniwersyteckie: wicedyrektora Międzyuczelnianego Instytutu Filozofii i Socjologii (1974–1981), dyrektora MIFiS (1981–1987), dziekana Wydziału Filozofii i Socjologii (1996–2002), kierownika Zakładu Historii Filozofii, później Zakładu Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej, Zakładu Historii Filozofii Nowożytnej. W UMCS pracował łącznie 48 lat (1961–2009).

Wykładał m.in. historię filozofii nowożytnej, filozofię dziejów oraz współczesną myśl historiozoficzną. Był współorganizatorem Ogólnopolskiego Zjazdu Filozoficznego, który odbył się w 1977 r. w Lublinie. Pełnił funkcję członka, a następnie wiceprzewodniczącego Komitetu Nauk Filozoficznych Polskiej Akademii Nauk. Przez dwie kadencje brał udział w pracach Senatu UMCS.

Opublikował: cztery autorskie monografie naukowe (*Religia i społeczeństwo w poglądach Platona*, 1968; *Filozoficzny rodowód marksistowskiej teorii religii*, 1971; *Przyszłość i historia. Studia nad historyzmem i ideą prospekcji dziejowej w historii filozofii*, 1981; *Wartości*

i historia. Studia nad refleksją filozoficzną o ludzkim świecie, 1992); dziewięć monografii redagowanych lub współredagowanych; kilkadziesiąt artykułów naukowych; dwie antologie tekstów filozoficznych; noty słownikowe i hasła encyklopedyczne. Był inicjatorem i redaktorem serii wydawniczej „Człowiek i świat człowieka” oraz serii „Wartości”. Był członkiem kolegium redakcyjnego „Humanitas” w latach 1979–1982. W latach 2004–2005 był redaktorem „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”, sec. I: Philosophia-Sociologia.

Prof. Zdzisław J. Czarnecki określa siebie jako historyka filozofii, a szerzej jako historyka idei. Jego dorobek naukowy obejmuje zagadnienia z obszaru filozofii historii, szeroko rozumianej aksjologii i filozofii człowieka oraz nowożytnej i współczesnej historii filozofii.

Prof. Czarnecki należy do tzw. drugiego pokolenia filozofów w UMCS, którzy zostali warsztatowo ukształtowani przez wpływ prof. Narcyza Łubnickiego, a następnie – w kontekście interesującej ich problematyki – wychowali własnych uczniów (tzw. trzecie pokolenie filozofów na UMCS). Wpływ Profesora na naukową tożsamość i funkcjonowanie środowiska filozoficznego w UMCS zaznaczył się także w wymiarze spraw organizacyjnych. Należy do tych osób, które uformowały instytucjonalny kształt środowiska filozoficznego na UMCS. Profesor Czarnecki znany jest również ze swoich pasji alpinistycznych.

Magdalena Wołoszyn-Mróż
Leszek Kopciuch

↑ Od lewej na dole: prof. Zbigniew Pastuszek, prof. Zdzisław Czarnecki, prof. Radosław Dobrowolski, prof. Leszek Kopciuch, od lewej na górze: prof. Piotr Konderak, prof. Arkadiusz Bereza

Jubileusz 35-lecia Wydziału Filozofii i Socjologii

11 grudnia w Auli im. prof. Narcyza Łubnickiego odbyły się uroczyste obchody jubileuszu 35-lecia Wydziału Filozofii i Socjologii. W wydarzeniu uczestniczyli byli i obecni pracownicy, studenci, doktoranci, absolwenci oraz przyjaciele Wydziału, a także zaproszeni goście, wśród których znaleźli

się m.in. prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, Małgorzata Niedzielska – zastępca kanclerza ds. ogólnych oraz dziekani wydziałów i dyrektorzy jednostek UMCS.

W ramach obchodów odbyły się panele dyskusyjne z udziałem byłych i obecnych dziekanów Wydziału, w tym: prof. dr hab. Zdzisława J. Czarneckiego (dziekan w latach 1996–2002), prof. dr hab. Teresy Pękali (dziekan w latach 2008–2016), dr hab. Andrzeja Ostrowskiego (dziekan w latach 2016–2019) oraz dr hab. Leszka Kopciucha, prof. UMCS (dziekan od 2019 r. do chwili obecnej). W dyskusjach uczestniczyli również dyrektorzy Instytutu Filozofii i Instytutu Socjologii: dr hab. Andrzej Łukasik, prof. UMCS (dyrektor Instytutu Filozofii w latach 2013–2019), dr Marcin Rządyczka (zastępca dyrektora Instytutu Filozofii od 2019 r.), dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak, prof. UMCS (dyrektor Instytutu Socjologii w latach 2016–2017) oraz dr hab. Stanisław Lachowski, prof. UMCS (dyrektor Instytutu Socjologii od 2017 r.).

Ważną częścią obchodów jubileuszowych były wystąpienia absolwentów Wydziału. Wśród nich znaleźli się: mgr Grażyna Lutosławska (1984–1989 – filozofia), mgr Anastazja Szula (2016–2019 – kognitywistyka, studia I stopnia; 2019–2021 – kognitywistyka, studia II stopnia), dr hab. Magdalena Florek-Łuszczki, prof. IMW (1991–1996 – socjologia; 2003 – doktorat) oraz mgr Agnieszka Duda-Jastrzębska (2002–2006 – socjologia).

Podczas wydarzenia zebrani uczcili minutą ciszy pamięć pracowników Wydziału, którzy odeszli na przestrzeni ostatnich trzech dekad. Wręczono także wyróżnienia Homo Didacticus pracownikom Instytutu Filozofii i Instytutu Socjologii. Dyplomy z rąk prof. Leszka Kopciucha odebrali: dr Krzysztof Rojek, mgr Anna Sadowska, dr Elżbieta Szul i dr Artur Wysocki.

Uroczystość uświetnił spektakl napisany i wyreżyserowany przez studentów Wydziału Filozofii i Socjologii pt. „oPowieść studencka – Rady z przeszłości na WFIS UMCS”, a także występ artystyczny Julii Milewskiej i Michała Czecha.

Obchody zakończyły się słodkim akcentem w postaci jubileuszowego tortu. Wydarzenie stało się okazją nie tylko do wspomnień i podsumowań, lecz także do refleksji nad dorobkiem Wydziału oraz inspiracją do dalszego, owocnego rozwoju jego misji naukowej i dydaktycznej.

Fot. Michał Piat

↑ Od lewej: prof. Zdzisław J. Czarnecki, prof. Teresa Pękali, prof. Andrzej Ostrowski i prof. Leszek Kopciuch

Fot. Michał Piat

↑ Przedstawienie „oPowieść studencka – Rady z przeszłości na WFIS UMCS”

Centrum Prasowe

Współpraca z Krajową Radą Regionalnych Izb Obrachunkowych

4 grudnia prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS i kanclerz Małgorzata Stręciwilk gościli przewodniczącego Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych (KRRIO) Damiana Grzelkę. Podczas spotkania obecni byli również: dziekan Wydziału Prawa i Administracji dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, dr hab. Marzena Świstak, prof. UMCS oraz pełnomocnik dziekana WPiA ds. współpracy i rozwoju dr Mateusz Chrzanowski.

Rozmawiano o możliwości nawiązania współpracy pomiędzy KRRIO a UMCS, w szczególności w przedmiocie wspólnego prowadzenia badań naukowych, oraz z Wydziałem Prawa i Administracji w zakresie przedsięwzięć dydaktycznych.

Przewodniczący KRRIO zadeklarował wsparcie partnerskie w ramach Rady Współpracy i Rozwoju WPiA

Fot. Bartosz Pol

UMCS. Kooperacja międzyinstytucjonalna ma służyć ponadto budowaniu płaszczyzny wymiany poglądów w trakcie organizowanych debat i inicjowaniu działań wspierających rozwój różnych obszarów szeroko pojętych nauk prawnych zarówno w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym.

*Mateusz Chrzanowski
Marzena Świstak*

Wizyta koordynatorów Centrów Informacyjno-Konsultacyjnych UMCS na Ukrainie

W dn. 8–10 grudnia koordynatorzy Centrów Informacyjno-Konsultacyjnych UMCS na Ukrainie – ze Lwowa, z Chmielnickiego i Równego – odwiedzili nasz Uniwersytet.

W ramach intensywnego programu zorganizowano szkolenia dotyczące rekrutacji kandydatów z Ukrainy, zmian w ustawodawstwie oraz nowych zasad przyjmowania na studia. Odbyły się także prezentacje oraz spotkania w dziekanatach poszczególnych wydziałów i jednostkach odpowiedzialnych za obsługę studentów zagranicznych.

Uczestnicy wizyty spotkali się m.in. z prorektorem ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorotą Kołodyńską, pełnomocnikiem Rektora ds. rekrutacji dr Anną Jańską, dyrektorem Centrum Kształcenia i Obsługi

Studiów Alicją Borzęcką-Szajner, dyrektorem Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców dr hab. Anną Dunin-Dudkowską, prof. UMCS oraz z zastępcą dyrektora CJKP dr hab. Agatą Małyską.

Omówiono kwestie związane z rekrutacją kandydatów z Ukrainy na studia i kursy językowe, obsługą studentów z Ukrainy, egzaminami certyfikatowymi oraz wyzwaniem, z jakimi mierzą się studenci zagraniczni. Rozmawiano również o usprawnieniu pracy zespołu, wymieniano doświadczenia, pomysły i praktyczne wskazówki.

Uczestnicy wzięli także udział w spacerze po centrum Lublina oraz koncercie „International Sounds of Christmas” w Chatce Żaka.

*Taras Bondarenko
Dorota Kołodyńska*

Inauguracja Centrum Kompetencji Europejskich UMCS w Chełmie

W dn. 11–12 grudnia w Chełmskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Pauliny Orsetti odbyła się międzynarodowa konferencja „Kompetencje europejskie na styku szans rozwojowych i zagrożeń geopolitycznych”. Wydarzenie rozpoczęło się od oficjalnego otwarcia Centrum Kompetencji Europejskich UMCS. Przecięcia wstęgi dokonali prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS, oraz Jakub Banaszek, prezydent Chełma. W uroczystości uczestniczyli też m.in. Oleh Kuts, konsul generalny Ukrainy i Małgorzata Stręciwilk, kanclerz UMCS.

CKE UMCS, powołane w maju 2025 r. na mocy porozumienia między UMCS a miastem Chełm, ma być przestrzenią działalności naukowej, dydaktycznej oraz edukacyjno-promocyjnej, skupiającą się na tematach związanych z integracją europejską, rozwojem społeczno-gospodarczym, edukacją obywatelską, bezpieczeństwem oraz współpracą transgraniczną.

Zgromadzonych gości, m.in. przedstawicieli władz województwa i Urzędu Miasta Chełm, reprezentantów uczelni z Polski i Ukrainy, ekspertów od bezpieczeństwa i rozwoju regionalnego, mieszkańców miasta i uczniów tamtejszych szkół średnich, powitali: Prezydent Chełma, Rektor UMCS, Konsul oraz Bogdan Kawałko, dyrektor Departamentu Strategii i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego.

Pierwszego dnia konferencji zaplanowano dyskusje poświęcone międzynarodowemu wymiarowi

kompetencji europejskich i roli uczelni w kształtowaniu społeczno-gospodarczej przyszłości regionu. Panel poświęcony znaczeniu ośrodków akademickich dla kształtowania kompetencji europejskich moderował prof. dr hab. Wiesław Gruszecki, prorektor UMCS ds. nauki i współpracy międzynarodowej. Wzięli w nim udział Jakub Banaszek, prof. Radosław Dobrowolski oraz prof. Anatolij Tsos, rektor Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki w Łucku. Kolejna dyskusja skupiła się na roli uczelni ukraińskich w procesie integracji europejskiej.

W panelu prowadzonym przez dr. Jakuba Olchowskiego, dyrektora CKE UMCS, poruszane były kwestie wyzwań i możliwości stojących przed ukraińskim szkolnictwem wyższym w kontekście europejskich aspiracji tego kraju. O sieci Global Coalition of Ukrainian Studies mówiła prof. Olha Oseredczuk, o możliwościach płynących z programu Erasmus opowiadał Andrij Pawłowycz reprezentujący Fundację Rozwoju Systemu Edukacji. Z kolei dr Oksana Krajewska, dyrektor Departamentu Studiów Europejskich i Regionalnych Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki, podkreślała znaczenie idei europejskich w kształceniu pokoleń urodzonych w niepodległej Ukrainie.

Ostatnim punktem programu było podpisanie porozumień o współpracy z Lwowskim Uniwersytetem Narodowym oraz w ramach sieci LUKrANet z Chmielnicką

Akademią Humanitarno-Pedagogiczną i Uniwersytetem Zarządzania i Prawa im. Leonida Juzkowa w Chmielnickim. Ceremonię poprowadził prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek, prorektor UMCS ds. rozwoju i współpracy z gospodarką. Lwowską uczelnię reprezentowała dr Krystyna Milijanczuk, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, a uczelnie z Chmielnickiego ich rektorzy: prof. Inna Szorobura i prof. Oleh Omelczuk. Ze strony UMCS podpis złożył rektor prof. Radosław Dobrowolski.

W drugim dniu konferencji skupiono się na lokalnej perspektywie rozwoju przygranicznych obszarów UE. Zaprezentowana została publikacja pt. *Szanse rozwoju gospodarczego i społecznego Chełma jako granicznego ośrodka UE*, analizująca potencjał Chełma i jego wielowymiarową rolę jako miasta granicznego. Dyskusję prowadziła dr Marlena Gołębiowska (CKE, Wydział Ekonomiczny UMCS), a wzięli w niej udział współautorzy opracowania: dr Joanna Czaplak i dr Piotr Maleszyk z Wydziału Ekonomicznego oraz prof. dr hab. Walenty Baluk z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, dyrektor Centrum Europy Wschodniej UMCS.

Następnie odbyła się debata na temat bezpieczeństwa przygranicznych regionów Unii Europejskiej, zorganizowana we współpracy z EUROPE DIRECT Lublin WSPA. To szczególnie istotny temat dla Chełma i całego regionu, znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie wschodniej granicy UE, narażonej na destrukcyjne działania Rosji. Debatę poprowadził dr hab. Tomasz Stępniewski, prof. KUL. Wśród panelistów znaleźli się: Stanisław Adamiak, konsul honorowy Ukrainy w Chełmie, dr Jarosław Kit z Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie oraz UA Next, dr Marcin Oskierko z Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie oraz mgr Beata Cybulak z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Konferencja została zorganizowana przez Centrum Kompetencji Europejskich UMCS (w którego prace, poza wspomnianymi osobami, zaangażowany jest także dr Wojciech Graliński z Wydziału Prawa i Administracji) we współpracy z Urzędem Miasta Chełm i przy wsparciu władz rektorskich naszego Uniwersytetu oraz Centrum Promocji UMCS. Honorowy patronat nad wydarzeniem objęli Prezydent Miasta Chełm oraz Rektor UMCS.

Jakub Olchowski

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Kosmiczne spotkanie z dr. Sławoszem Uznańskim-Wiśniewskim

Lublin stał się kolejnym przystankiem ogólnopolskiej trasy technologiczno-naukowej „IGNIS – Polska sięga gwiazd”. 16 grudnia odwiedził nas dr Sławosz Uznański-Wiśniewski – astronauta Europejskiej Agencji Kosmicznej oraz pierwszy Polak, który przebywał na pokładzie Międzynarodowej Stacji Kosmicznej. Gospodarzami spotkania były uczelnie publiczne zrzeszone w Związku Uczelni Lubelskich: UMCS, Politechnika Lubelska, Uniwersytet Przyrodniczy, Uniwersytet Medyczny i Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.

Wydarzenie zostało podzielone na dwie części: akademicką, która odbyła się w Filharmonii im. Henryka Wieniawskiego, i edukacyjną zorganizowaną w Lubelskim Centrum Konferencyjnym.

Podczas spotkania w Filharmonii studenci, przedstawiciele władz centralnych (m.in. Andrzej Szeptycki – podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego), samorządowych i uczelni mogli posłuchać inspirującego wystąpienia dr. Uznańskiego-Wiśniewskiego. Uczestnicy wrócili pamięcią do historycznych dla Polski chwil, kiedy to po raz drugi przedstawiciel naszego kraju znalazł się w przestrzeni kosmicznej. Astronauta mówił o misji Axiom-4 i wielomiesięcznych przygotowaniach do lotu. Z pasją opisywał konstrukcję rakiety, czynności wykonywane tuż przed wejściem na pokład, start i lot na ISS, a także pierwsze chwile po dotarciu na stację.

„Międzynarodowa Stacja Kosmiczna to trochę taki dom na orbicie. Musi generować własne zasilanie, ma wodę pitną, miejsca do spania, ale przede wszystkim jest miejscem pracy (...). Axiom-4 była misją, która wykonała najwięcej eksperymentów naukowych i demonstracji technologicznych w historii krótkoterminowych lotów kosmicznych

– zaznaczył astronauta.

Opowiedział też m.in. o stacji kosmicznej, życiu na orbicie i prowadzonych w kosmosie badaniach. Motywował młodych ludzi do dalszego rozwoju i odwagi w spełnianiu marzeń.

Na koniec wykładu dr Uznański-Wiśniewski przekazał władzom lubelskich uczelni: prof. dr. hab. Radosławowi Dobrowolskiemu, prof. dr. hab. Zbigniewowi Paterowi, dr hab. Beacie Piskorskiej, prof. KUL, prof. dr. hab. Krzysztofowi Kowalczykowi i prof. dr. hab. Jarogniewowi Łuszczce emblematy polskiej misji kosmicznej IGNIS, które towarzyszyły mu na Międzynarodowej Stacji Kosmicznej. Z kolei rektorzy wręczyli astronautce obraz przedstawiający Zamek Lubelski, nad którym symbolicznie świeci księżyc.

Podczas wydarzenia głos zabrał m.in. płk Marcin Mazur – wiceprezes Polskiej Agencji Kosmicznej:

„Odwaga, zainteresowanie i otwartość na nowe wyzwania pozwalają spełniać marzenia. To wyjątkowy moment, kiedy możemy poznać tajniki pracy na Międzynarodowej Stacji Kosmicznej, wielkim laboratorium, w którym powstają rozwiązania możliwe później

do wykorzystania w życiu codziennym i gospodarce. Dzięki nim żyje nam się lepiej i wygodniej.

Uczestnicy spotkania mogli także poznać szczegóły eksperymentów, które wykonywał w kosmosie polski astronauta. O projekcie PhotonGrav opowiedział dr Dariusz Zapała z firmy Cortivision, zaś o eksperymencie pn. „Stability of drugs” mówił dr inż. Jakub Włodarczyk z Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych Polskiej Akademii Nauk.

Podczas wydarzenia odbyła się również sesja Q&A. Studenci pytali m.in. o przystosowanie organizmu do warunków panujących w kosmosie, drogę dr. Uznańskiego-Wiśniewskiego do sukcesu oraz o codzienność na stacji kosmicznej i uczucia towarzyszące człowiekowi podczas lotu w kosmos. Najwięcej pytań dotyczyło tego, kto może lecieć w kosmos i czy polscy uczniowie i studenci mają na to szansę.

„Kosmos jest dla wszystkich! Przemysł kosmiczny potrzebuje ekspertów praktycznie z każdej dziedziny nauki. Niezależnie, czy zajmujecie się geologią, nauką o klimacie, inżynierią, fizyką czy medycyną. Najważniejsze, żeby stać się naprawdę niezłym specjalistą i budować swoją wiedzę długoterminowo (...). To jest tak multidyscyplinarna dziedzina, że każdy z Was może pracować i zajmować się eksploatacją, technologią kosmiczną, wsparciem sektora prywatnego lub instytucjonalnego itd.

– powiedział dr Uznański-Wiśniewski.

Pod koniec części akademickiej odbył się panel dyskusyjny pt. „IGNIS. Misja. Inspiracja” z udziałem naukowców reprezentujących uczelnie zrzeszone w ZUL: dr. Macieja Brysia (UP), mgr. Mateusza Kwaśnika (KUL), prof. dr. hab. Ryszarda Naskręckiego (UMCS), dr Justyny Szerement (PL), dr. Jana Warchoła (UMLub) i dr. Dariusza Zapały (KUL). Spotkanie zakończyło się pamiątkowym grupowym zdjęciem z astronautą. Studenci mieli także szansę otrzymać plakat z autografem.

W Lubelskim Centrum Konferencyjnym dr Uznański-Wiśniewski spotkał się z dziećmi i młodzieżą szkolną. Był to czas wspólnego odkrywania nauki. Uczniowie mogli porozmawiać z polskim astronautą i zadać mu dociekliwe pytania. Nie zabrakło również pamiątkowego zdjęcia.

W specjalnej strefie zaprezentowały się studenckie koła naukowe z pięciu uczelni ZUL. Prof. dr hab. Dorota Kołodyńska oprowadziła astronautę po stoiskach UMCS,

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

gdzie swój potencjał pokazały: Koło Dydaktyków MaFiL, SKN Chemików „Sherlock”, Studenckie Koło Naukowe Planistów „SmartCity” i Lab119. W tej części wydarzenia uczniowie mogli ponadto zobaczyć m.in. wystąpienie Heweliuszy Nauki – Tomasza Ruszkowskiego, Pawła Jaskólskiego i Mikołaja Karpińskiego, którzy otrzymali tytuł Popularyzatora Nauki 2019 w kategorii Zespół.

Spotkanie z dr. Sławoszem Uznańskim-Wiśniewskim było niezwykle inspirującym doświadczeniem. Uczestnicy mieli okazję nie tylko poszerzyć swoją wiedzę, ale również zadać pytania i posłuchać o tym, jak pasja, wytrwałość i konsekwencja w działaniu mogą prowadzić do realizacji marzeń.

Organizatorami trasy „IGNIS – Polska sięga gwiazd” byli: Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polska Agencja Kosmiczna i Europejska Agencja Kosmiczna.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Fot. Michał Piat

Erasmus+ InnHUB Lublin zainaugurował działalność

Lublin dołączył do grona miast, w których swoją siedzibę ma Centrum Innowacji Erasmus+ InnHUB. 2 grudnia na UMCS odbyło się spotkanie inauguracyjne działalności InnHUB Lublin oraz uroczyste podpisanie porozumienia o współpracy na rzecz wspierania lubelskich inicjatyw edukacyjnych poprzez program Erasmus+.

Podczas wydarzenia dokument podpisali: Mirosław Marczewski – dyrektor generalny Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (pełniący rolę Narodowej Agencji Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności) oraz reprezentanci dziewięciu uczelni z województwa lubelskiego: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS, prof. dr hab. Kamil Torres – prorektor ds. kształcenia i dydaktyki Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, prof. dr hab. Paweł Drożdżel – prorektor ds. studenckich Politechniki Lubelskiej, prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk – rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, dr hab. Beata Piskorska, prof. KUL – prorektor ds. studentów

i umiędzynarodowienia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, gen. bryg. pil. dr inż. Krzysztof Cur – rektor-komendant Lotniczej Akademii Wojskowej w Dęblinie, dr hab. Paweł Skrzydlewski, prof. AZ – rektor Akademii Zamojskiej, prof. dr hab. Arkadiusz Tofil – prorektor ds. studenckich Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie, dr Janusz Zieliński – prodziekan ds. dydaktyki Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie – Filia w Białej Podlaskiej.

Podczas briefingu prasowego, który odbył się po części oficjalnej, głos zabrał rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski:

„Cieszę się, że wraz z sygnatariuszami reprezentującymi region lubelski oraz z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji podpisaliśmy umowę o powołaniu Centrum Innowacji Erasmus+ InnHUB. (...) Dodam, że UMCS należy do grona najbardziej umiędzynarodowionych uniwersytetów w Polsce, a biorąc pod uwagę Związek Uczelni Lubelskich, jesteśmy w krajowej czołówce, jeśli chodzi o odsetek studentów z zagranicy (...). Jestem przekonany, że Erasmus+ InnHUB będzie służył jeszcze większej liczbie mobilności studentów i szerszemu otwarciu na świat.

Z kolei dyrektor generalny FRSE Mirosław Marczewski dodał:

„Gościnne progi UMCS stają się miejscem powołania dziewiątego Centrum Innowacji Erasmus+ InnHUB. Dziękujemy, że możemy rozwijać

naszą sieć aktywności i wspierania innowacyjności w obszarze edukacji właśnie tutaj (...). Centra innowacji znajdują się na uczelniach, ale nie tylko środowisko akademickie będzie mogło korzystać z ich oferty (...). To także wsparcie m.in. dla organizacji pozarządowych, szkół czy klubów sportowych w zakresie przygotowania innowacyjnego projektu w programie Erasmus+.

Kilka słów do zebranych skierował również zastępca prezydenta Lublina ds. oświaty i wychowania Mariusz Banach:

„Samorząd Lublina towarzyszy tej inicjatywie co najmniej z dwóch powodów. Po pierwsze, mamy ambicje wprowadzenia Lublina do sieci metropolii europejskich. Dziękujemy rektorom za to, że nam w tym pomagają (...). Drugi powód związany jest z tym, że samorządowi Lublina zależy na konsolidacji działań lubelskich uczelni. To, co uczelnie robią wspólnie m.in. w ramach Związku Uczelni Lubelskich, sprawia, że Lublin umacnia swoją pozycję w Polsce i Europie (...).

Erasmus+ InnHUB Lublin to kolejny ważny krok w kierunku rozwoju umiędzynarodowienia i innowacyjności edukacji w naszym województwie. Funkcjonuje jako regionalny punkt kontaktowy i szkoleniowy dla instytucji szukających partnerów międzynarodowych. Jego siedziba mieści się w Domu Studenckim „Amor” UMCS przy ul. Radziszewskiego 18 (parter, p. 13).

Po podpisaniu porozumienia i briefingu odbyło się spotkanie informacyjne poświęcone kluczowym aspektom programu Erasmus+, Europejskiego Korpusu Solidarności i innych inicjatyw edukacyjnych wspieranych przez FRSE. Zaprezentowane zostały m.in. założenia dotyczące działalności Erasmus+ InnHUB, możliwości realizacji projektów wolontariatu lokalnego i międzynarodowego w ramach EKS, projektów mobilności dla szkolnictwa wyższego, szkoleń międzynarodowych i programu Erasmus+ Sport.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Wizyta pierwszego wiceprezesa KIG

12 grudnia prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS gościł Jerzego Kwiecińskiego, byłego ministra finansów, inwestycji i rozwoju, a obecnie pierwszego wiceprezesa ds. pracodawczych Krajowej Izby Gospodarczej, któremu towarzyszyli Sebastian Kawałko oraz Paweł Cichosz.

Podczas spotkania przeprowadzono rozmowy na temat koncepcji współpracy samorządu terytorialnego, w tym samorządu województwa, z naszym Uniwersytetem, której celem jest stworzenie pierwszego w regionie Hubu AI – nowoczesnego centrum rozwoju i wdrażania rozwiązań z zakresu sztucznej inteligencji. Inicjatywa ta może stać się istotnym impulsem do rozwoju innowacyjności, nauki oraz gospodarki Lubelszczyzny.

Krajowa Izba Gospodarcza to instytucja, która od 35 lat działa na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w Polsce. Zrzesza ponad 160 regionalnych, branżowych i bilateralnych izb oraz innych podmiotów życia

Fot. Bartosz Prohl

↑ Od lewej: Sebastian Kawałko, Jerzy Kwieciński, prof. Arkadiusz Bereza i Paweł Cichosz

gospodarczego w naszym kraju. Jej głównym zadaniem jest uczestniczenie w procesie tworzenia prawa dotyczącego przedsiębiorców. Prowadzi też aktywną działalność projektową i szkoleniową.

Maciej Cieciora

Jubileusz 45-lecia Muzeum UMCS

Jubileusz 45 lat funkcjonowania Muzeum UMCS stał się szczególną okazją do wspólnego świętowania, refleksji i podsumowania wieloletniej działalności jednostki, która od niemal pół wieku pełni istotną funkcję w zachowywaniu, dokumentowaniu i upowszechnianiu dziedzictwa akademickiego Uniwersytetu. Uroczystość, która miała miejsce 17 grudnia w Stołówce Akademickiej „Trójka”, zgromadziła licznych gości, w tym przedstawicieli władz Uczelni, pracowników naukowych i administracyjnych, studentów, absolwentów, a także reprezentantów instytucji samorządowych, środowisk kultury oraz przyjaciół i sympatyków Muzeum.

Obchody rozpoczęły się oficjalnym powitaniem uczestników oraz wystąpieniami okolicznościowymi. Głos zabrali: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, dyrektor Archiwum i Muzeum UMCS dr Michał Kuchciak, kierownik ds. Muzeum Dariusz Boruch, a także: Jarosław Pakuła, przewodniczący Rady Miasta Lublin, Marcin Wroński, radny Rady Miasta Lublin oraz Zbigniew Wojciechowski, radny Sejmiku Województwa Lubelskiego. Mówcy podkreślali znaczenie Muzeum UMCS jako instytucji, która aktywnie uczestniczy w budowaniu społeczności akademickiej, dokumentowaniu historii Uczelni oraz popularyzowaniu jej dorobku w postaci bogatego i różnorodnego zbioru materiałów archiwalnych i muzealnych, które dziś stanowią bezcenne świadectwo historii UMCS. Akcentowano również wkład Muzeum w życie kulturalne Uniwersytetu

i Lublina, a także jego funkcję edukacyjną, realizowaną poprzez działalność wystawienniczą, wydawniczą i popularyzatorską.

Integralnym elementem jubileuszu była wystawa okolicznościowa, której celem było uporządkowanie i syntetyczne przedstawienie najważniejszych faktów, osób i inicjatyw, które na przestrzeni lat współtworzyły Muzeum UMCS. Koncepcję ekspozycji zaprezentowała jej autorka Anna Dubis. Wystawa ukazuje historię placówki od momentu jej powstania, poprzez kolejne etapy rozwoju, aż po współczesną działalność. Została wzbogacona o biogramy założycieli Muzeum oraz osób szczególnie zasłużonych dla tworzenia i rozbudowy zbiorów oraz kształtowania programu wystawienniczego. Istotnym elementem wystawy są wybrane zabytki i obiekty muzealne, przedmioty, które w sposób materialny i symboliczny oddają charakter kolekcji oraz różnorodność muzealnego zasobu. Ważną część stanowią plakaty i foldery z wybranych wystaw, dokumentujące zmieniające się formy prezentacji, estetykę oraz tematykę podejmowaną przez Muzeum na przestrzeni dekad. Całość dopełnia zestawienie 310 wystaw zrealizowanych w ciągu 45 lat działalności, będące świadectwem intensywnej, systematycznej pracy oraz otwartości instytucji na różnorodne obszary historii, sztuki i życia akademickiego. Wystawa jubileuszowa stanowi nie tylko podsumowanie dotychczasowego dorobku, lecz także zaproszenie do dalszego odkrywania historii Muzeum i Uniwersytetu.

Od lewej:
Dariusz Boruch,
prof. Anna
Łosowska,
Jarosław Pakuła,
Marcin Wroński,
dr Michał
Kuchciak, Anna
Dubis ↓
Przemawia
prof. Arkadiusz
Bereza →

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Podczas uroczystości pracownikom Muzeum UMCS wręczono dyplomy gratulacyjne przyznane przez rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego oraz okolicznościowe medale. Medalem Prezydenta Miasta Lublin uhonorowano Muzeum UMCS oraz dyrektora dr. Michała Kuchciaka. Medal Unii Lubelskiej, przyznawany przez Prezydenta Miasta Lublin, otrzymał Dariusz Boruch. Medale te wręczył przewodniczący Rady Miasta Lublin Jarosław Pakuła. Medalem Pamiątkowym Województwa

Lubelskiego, przyznany przez Zarząd Województwa Lubelskiego, uhonorowana została dr hab. Anna Łosowska, wieloletnia dyrektorka Archiwum i Muzeum UMCS. Takie odznaczenie otrzymało również samo Muzeum. Medale wręczył Zbigniew Wojciechowski.

Wystawa jubileuszowa została objęta honorowym patronatem rektora prof. Radosława Dobrowolskiego. Ekspozycję można zwiedzać do końca lutego 2026 r.

Anna Dubis

Wizyta Ambasadora Niemiec

16 grudnia Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej odwiedził ambasador Republiki Federalnej Niemiec w Polsce Miguel Berger.

Ambasador udał się najpierw na Wydział Filologiczny, gdzie wziął udział w spotkaniu z pracownikami i studentami germanistyki, lingwistyki stosowanej i polsko-niemieckich studiów kulturowych i translatorskich oraz wygłosił krótki wykład pt. „Deutschland, Polen und die geopolitischen Herausforderungen für Europa”. Po prelekcji odpowiadał na pytania dotyczące m.in. obrony i bezpieczeństwa w Europie, rozwoju gospodarki i gospodarczości, perspektyw zawodowych dla osób ze znajomością języka niemieckiego, zagrożeń związanych z imigracją i procedur dyplomatycznych.

Następnie w Sali Senatu Miguel Berger spotkał się z: dr. hab. Arkadiuszem Berezą, prof. UMCS – prorektorem ds. ogólnych, dr. Moniką Janicką – konsulem honorową Republiki Federalnej Niemiec w Lublinie, prof. dr. hab. Markiem Pietrasiem – dyrektorem Instytutu Stosunków Międzynarodowych, dr. hab. Jarosławem Krajką, prof. UMCS – prodziekanem ds. kształcenia Wydziału Filologicznego, dr. hab. Magdaleną Sową, prof. UMCS – kierownikiem Katedry Lingwistyki Stosowanej, dr. hab. Anną Pastuszką, prof. UMCS – kierownikiem Katedry Germanistyki oraz dr. hab. Joanną Pędzisz, prof. UMCS – opiekunką kierunku polsko-niemieckie studia kulturowe i translatorskie.

Fot. Bartosz Prohl

Rozmowy dotyczyły możliwości współpracy między UMCS a instytucjami niemieckimi. Ambasador zapoznał się ze specyfiką działalności naszego Uniwersytetu, a także ofertą kształcenia Wydziału Filologicznego oraz Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. Otrzymał również zaproszenie do udziału w kolejnej odsłonie „Diplomatic Talks” – inicjatywy realizowanej przez Instytut Stosunków Międzynarodowych.

Tego samego dnia w Sali Konferencyjnej Urzędu Miasta Lublin odbyła się uroczystość wręczenia niemieckiego odznaczenia państwowego – Krzyża Zasługi na Wstążce (Verdienstkreuz am Bande) dr. Monice Janickiej z Katedry Lingwistyki Stosowanej. Odznaczenie wraz z listem gratulacyjnym od prezydenta RFN Franka-Waltera Steinmeiera wręczył ambasador Miguel Berger.

*Katarzyna Skątecka
Magdalena Cichocka*

TV UMCS świętuje 10-lecie działalności

8 grudnia w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyły się uroczyste obchody 10-lecia Telewizji Akademickiej TV UMCS. Jubileusz był okazją do podsumowania dekad działalności jednego z ważniejszych akademickich mediów w Lublinie.

Podczas wydarzenia TV UMCS została uhonorowana Medalem Prezydenta Miasta Lublin za wkład w rozwój społeczno-kulturalny miasta. Medale przyznano także badaczkom z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach. Dr Ewa Bulisz otrzymała to wyróżnienie za wieloletnie zaangażowanie w budowanie profesjonalnego dziennikarstwa telewizyjnego oraz dbałość o rzetelność w kształtowaniu opinii publicznej. Natomiast dr Ilona Dąbrowska otrzymała Medal

w uznaniu za wieloletnie zaangażowanie w tworzenie przestrzeni dla aktywności medialnej studentek i studentów oraz wkład w rozwój innowacyjnych technologii w procesach komunikacji. Odznaczenie w imieniu Prezydenta Miasta Lublin wręczyła Anna Augustyniak, zastępca Prezydenta ds. społecznych.

W spotkaniu udział wzięli także m.in. rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, dyrektor Chatki Żaka Izabela Pastuszko oraz osoby związane z TV UMCS. Uroczystość jubileuszowa rozpoczęła się projekcją reportażu przygotowanego przez zespół TV UMCS pod kierunkiem dr Ewy Bulisz. Film był podróżą przez lata działalności telewizji – od pierwszych realizacji, przez archiwalne nagrania, po kulisy pracy redakcyjnej. Szczególną uwagę poświęcono ludziom, którzy na przestrzeni lat współtworzyli TV UMCS, budując jej charakter i rozpoznawalność.

TV UMCS od momentu powstania konsekwentnie dokumentuje życie akademickie, naukowe i kulturalne Uczelni oraz miasta. W ciągu dziesięciu lat działalności zostało zrealizowanych ponad 1500 produkcji medialnych, udostępnionych na oficjalnym kanale YouTube. Wśród nich znalazły się newsy akademickie, reportaże i wywiady, transmisje z najważniejszych wydarzeń uczelnianych, programy publicystyczne i rozrywkowe, a także filmy dokumentalne i reportażowe. Dorobek ten tworzy dziś unikatowe audiowizualne archiwum życia akademickiego UMCS i kulturalnego Lublina.

Telewizja Akademicka TV UMCS została utworzona decyzją rektora prof. dr hab. Stanisława Michałowskiego 1 grudnia 2015 r. na bazie Inkubatora Medialno-

Fot. Michał Płatek

Fot. Michał Płatek

Fot. Bartosz Prohl

-Artystycznego UMCS. Pomysłodawczynią przedsięwzięcia była dr hab. Katarzyna Mieczkowska, przy czym korzenie telewizji sięgają znacznie dalej, bo już w 2010 r., z inicjatywy prof. dr hab. Iwony Hofman, funkcjonowało pierwsze studio telewizyjne wykorzystywane w dydaktyce studentów dziennikarstwa. Infrastruktura medialna TV UMCS stanowiła przez lata ważne zaplecze dydaktyczne dla studentów dziennikarstwa, produkcji medialnej oraz kierunków pokrewnych, umożliwiając im praktyczną naukę zawodu.

Pierwszym kierownikiem TV UMCS była prof. szt. film. Natasza Ziółkowska-Kurczuk, natomiast funkcję redaktor naczelnej pełniła Magdalena Kozak-Siemńska, a w latach 2022–2024 stanowisko to obejmowała Grażyna Stankiewicz. Obecnie koordynatorem TV UMCS jest Dawid Cierpikowski, a opiekę merytoryczną

nad nią od roku akademickiego 2024/2025 sprawuje dr Ewa Bulisz z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, która swoje pierwsze doświadczenia reporterskie zdobywała w TV UMCS.

Znaczenie TV UMCS najlepiej potwierdzają losy jej absolwentów. Wielu z nich pracuje dziś w mediach regionalnych i ogólnopolskich oraz w branży filmowej jako operatorzy, montażyści i dźwiękowcy. Doświadczenie tu zdobyte było dla nich ważnym elementem przygotowania do pracy zawodowej.

Dziesięć lat działalności pokazuje, że Telewizja Akademicka TV UMCS jest projektem dojrzałym, potrzebnym i konsekwentnie rozwijanym. Przez ten czas wypracowała wysokie standardy i stała się rozpoznawalnym partnerem medialnym.

Ewa Bulisz

Reprezentanci UMCS w Radzie Studentów Lublina

10 grudnia odbyła się pierwsza sesja III kadencji Rady Studentów Lublina. W imieniu prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka powołania nowym radnym RSL wręczył Maciej Cieciora, pełnomocnik Prezydenta ds. studenckich.

» To wyjątkowy moment, który otwiera kolejny rozdział w działalności Rady – przestrzeni, w której młodzi ludzie mają realny wpływ na kształtowanie życia akademickiego i miejskiego. Lublin jest miastem, w którym nie tylko docenia się rolę studentów, ale też konsekwentnie wzmacnia ich sprawczość. Nasza polityka młodzieżowa, będąca naturalną kontynuacją Europejskiej Stolicy Młodzieży, opiera się na przekonaniu, że młodzi są pełnoprawnymi partnerami zarówno w rozmowie o przyszłości miasta, jak i w jego codziennym funkcjonowaniu

– powiedział Maciej Cieciora.

W składzie Rady znalazło się czworo przedstawicieli naszego Uniwersytetu (troje studentów i doktorant):

Fot. Miasto Lublin

Karolina Dobraczyńska, Jagoda Ostafińska, Dawid Świstak i Dawid Kępa. Przewodniczącą gremium została Klaudia Szczepanik – studentka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, a jej zastępczynią Alicja Zielonka – doktorantka z Politechniki Lubelskiej.

Rada Studentów Lublina jest organem opiniodawczo-doradczym Prezydenta Miasta Lublin w zakresie konsultowania spraw dotyczących środowiska akademickiego. Jest uprawniona do przedstawiania propozycji inicjatyw w zakresie rozwoju akademickości miasta. Tworzy ją 27 członków.

Maciej Cieciora

Archiwum organizatorów

UMCS jako regionalny punkt konsultacyjny programu MSCA

Projekt „MSCA4EAST – Kompleksowe wsparcie dla Działów Programu Marii Skłodowskiej-Curie w makroregionie Polski Wschodniej” ma na celu wzmocnienie potencjału naukowego oraz umiędzynarodowienia instytucji badawczych wschodniej części kraju. Realizowany jest od lipca 2025 r., a finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Sieć NAWA-MSCA.

Całkowita wartość projektu wynosi 1 178 900 zł, a jego wysoka jakość została potwierdzona znakomitą oceną ekspertów NAWA – 93,8 pkt na 100 możliwych.

Jednym z najważniejszych rezultatów projektu jest utworzenie Punktu Kontaktowego Programu Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) na naszym Uniwersytecie. Punkt, działający przy Centrum Współpracy Międzynarodowej UMCS, oferuje kompleksowe wsparcie dla naukowców, doktorantów, pracowników administracyjnych oraz instytucji zainteresowanych udziałem w działaniach MSCA Horyzont Europa.

Dzięki inicjatywie Centrum Współpracy Międzynarodowej naukowcy z Lubelszczyzny i całej Polski Wschodniej zyskają łatwiejszy dostęp do doradztwa grantowego, szkoleń, konsultacji eksperckich oraz międzynarodowych sieci współpracy badawczej. Uniwersytet wnosi do projektu swoje wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów europejskich oraz silną pozycję w obszarze badań interdyscyplinarnych.

Projekt „MSCA4EAST” zakłada pakiet inicjatyw edukacyjnych i rozwojowych. Obejmują one m.in.:

- działania informacyjne dotyczące konkursów MSCA (Doctoral Networks, Postdoctoral Fellowships, Staff Exchanges, COFUND);
- szkolenia z przygotowywania wniosków MSCA;
- specjalistyczne warsztaty dla pracowników punktów kontaktowych.

Działania te mają na celu zwiększenie udziału naukowców z UMCS i innych uczelni regionu w prestiżowych projektach europejskich, a tym samym wzmocnienie konkurencyjności polskiej nauki na arenie międzynarodowej.

Dla naszego Uniwersytetu projekt „MSCA4EAST” stanowi ważny krok w kierunku dalszego umiędzynarodowienia badań oraz rozwoju kariery naukowej pracowników i doktorantów. Utworzenie Punktu MSCA na UMCS wpisuje się w długofalową strategię Uczelni, zakładającą intensyfikację współpracy z zagranicznymi ośrodkami badawczymi oraz zwiększenie udziału w programach ramowych UE.

Projekt „MSCA4EAST” to również istotny impuls rozwojowy dla całej Polski Wschodniej – regionu, który dzięki współpracy UMCS, Politechniki Białostockiej i Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku zyskuje trwałą infrastrukturę wsparcia dla nowoczesnej, mobilnej i międzynarodowej nauki.

Małgorzata Południuk

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

O dobrych praktykach w komunikacji naukowej – konferencja #UWagaNauka

Żyjemy w czasach, w których fakty naukowe potrafią zginąć we wszechobecnym szumie manipulacji i dezinformacji. Dlatego rzetelne komunikowanie wiedzy jest niezbędnym elementem ochrony nauki jako wiarygodnego kompasu społecznego. O sposobach na popularyzację nauki i przeciwdziałanie dezinformacji dyskutowano 3 grudnia podczas czwartej edycji konferencji „#UWagaNauka. O dobrych praktykach w komunikacji naukowej”. W wydarzeniu, które odbyło się na Uniwersytecie Warszawskim, udział wzięły Katarzyna Skałeczka i Magdalena Wołoszyn-Mróż z Centrum Prasowego.

Podczas spotkania został zainaugurowany projekt „Nauka Sprawdza”, który zakłada m.in. przeciwdziałanie fake newsom i dezinformacji naukowej. Na konferencji nie zabrakło merytorycznych wystąpień i ważnych pytań o to, jak mówić o badaniach i faktach naukowych w sposób interesujący i rzetelny. W wydarzeniu wzięli udział świetni prelegenci: dr inż. Konrad Skotnicki (@doktor_z_tiktoka), red. dr Michał Dobrołowicz (@radio_rmffm), red. Bogumił Radajewski (@tvp_nauka), Janina Bąk (@janina.daily), Emilia Szczęsna (@muzeumhistoriiipolski) i prof. dr hab. Katarzyna Siuzdak (@science_mission), którzy na co dzień zajmują się popularyzacją wiedzy i starają się w przystępny sposób pokazywać odbiorcom prawdziwą jej stronę.

Twórcy podzielili się ze słuchaczami swoimi doświadczeniami, przekazali cenne wskazówki i zwrócili uwagę m.in. na kluczową rolę popularyzatorów nauki i naukowców. Zdradzili też sposoby na to, jak skuteczniej bronić się przed dezinformacją. Zgodnie podkreślali, że popularyzacja nauki musi być nie tylko rzetelna, ale też zrozumiała i dostępna. Ekspertki przypomnieli, że siła nauki tkwi nie tylko w odkryciach, ale także w tym, czy potrafimy o nich opowiadać w sposób zachęcający odbiorców.

Wystąpienia były niezwykle interesujące i każdy mógł z nich wynieść coś dla siebie. Doktor z TikToka zdradził, że o naukowych newsach powinno się mówić szybko (by nie straciły na aktualności), bez oceniania i tam, gdzie są ludzie (media społecznościowe, Internet, radio, TV). Wspomniał też o demaskowaniu fałszywych przekonań (debunkingu). Z kolei red. dr Michał Dobrołowicz opowiedział o komunikowaniu nowości

Archiwum organizatorów

naukowych i newsach dziennikarskich na przykładzie materiałów emitowanych w Radiu RMF FM. Redaktor Bogumił Radajewski wskazał, na co zwrócić uwagę, gdy chcemy dobrze wypaść podczas występów przed kamerą. Mówił też, jak się dobrze przygotować i w jaki sposób poradzić sobie ze stresem. Natomiast Janina Bąk podała wiele przykładów ze świata nauki i sposobów na ich popularyzację. Jej prezentacja była potężną dawką wiedzy z dozą humoru. Następnie Emilia Szczęsna opowiedziała o sukcesie podcastu, który tworzą pracownicy Muzeum Historii Polski, oraz o wyzwaniach, z którymi musieli się mierzyć w czasie jego przygotowywania. Na zakończenie spotkania prof. Katarzyna Siuzdak mówiła o tym, czym jest sukces i jak trafić z treściami naukowymi do odbiorców na Instagramie. Przywołała też przykłady twórców – naukowców, którzy popularyzują wiedzę na świecie i łączą pracę naukowo-badawczą z działalnością w social mediach.

Spotkanie było okazją do poszerzenia wiedzy, wymiany doświadczeń i ciekawej dyskusji.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Działania na rzecz zwiększenia dostępności UMCS

W roku akademickim 2024/2025 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej podejmował wiele działań zwiększających dostępność. Przede wszystkim rozpoczęto strategiczny projekt pn. „Dostępny UMCS”, który będzie realizowany do 31 stycznia 2029 r.

W minionym roku akademickim w ramach wspomnianego projektu:

1. został powołany Zespół ds. wdrożenia nowego serwisu internetowego, w skład którego wchodziły osoby odpowiedzialne za koordynację wdrożenia, prace techniczne związane z migracją treści, administrowanie urządzeniami i sprzętem, inwentaryzację systemów informatycznych oraz tworzenie treści do nowej strony internetowej Uczelni. Przygotowano postępowanie na zaprojektowanie, wdrożenie, utrzymanie i rozwój nowego serwisu internetowego dla UMCS, spełniającego wymagania WCAG na poziomie 2.2. Przeprowadzono także audyt wewnętrzny posiadanych serwisów internetowych oraz rozpoczęto prace nad planem likwidacji barier cyfrowych. Zaplanowano wdrożenie zasad prostego języka w obszarach takich jak rekrutacja studentów i nowych pracowników oraz informacje dotyczące jednostki zapewniającej dostępność;
2. Uczelnia została wyposażona w 14 foteli akustycznych służących osobom wrażliwym na hałas jako miejsca wytężenia. Znajdują się one w zaaranżowanych przestrzeniach na Wydziałach: Prawa i Administracji, Filozofii i Socjologii, Chemii, Politologii i Dziennikarstwa, Artystycznym, Matematyki, Fizyki i Informatyki, Ekonomicznym oraz w budynku Rektoratu;

3. UMCS zrealizował także wiele działań wpisujących się w dostępność informacyjno-komunikacyjną. Należą do nich: zakup 12 przenośnych pętli indukcyjnych stanowiących wyposażenie bibliotek wydziałowych; zakup 5 pętli indukcyjnych walizkowych/powierzchniowych przenośnych, które stanowią wyposażenie Wydziałów: Prawa i Administracji, Filologicznego, Matematyki, Fizyki i Informatyki, Pedagogiki i Psychologii oraz Ekonomicznego i pozwolą na zwiększenie dostępności wydarzeń organizowanych przez Uczelnię; zakup 10 monitorów interaktywnych jako sprzętu wspierającego proces dydaktyczny, który będzie także wykorzystywany podczas wydarzeń organizowanych przez UMCS. Jednostki wyposażone w monitory interaktywne to Wydziały: Politologii i Dziennikarstwa, Chemii, Filologiczny, Matematyki, Fizyki i Informatyki, Artystyczny;
4. zakupiono dostęp do platformy transkrybującej materiały dźwiękowe;
5. rozpoczęto: przebudowę szybu windowego oraz wymianę windy osobowej w budynku Wydziału Biologii i Biotechnologii oraz przebudowę budynku Wydziału Ekonomicznego w celu jego dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Modernizacja tego obiektu obejmuje budowę dźwięgu osobowego.

Równolegle do działań podejmowanych w ramach projektu „Dostępny UMCS 2.0” nasz Uniwersytet zrealizował inne zadania mające na celu poprawę dostępności infrastruktury akademickiej dla osób z niepełnosprawnościami, np.:

Fot. Bartosz Prohl

1. z inicjatywy dr Dagmary Kociuby Studenckie Koło Naukowe Planistów „SmartCity” przeprowadziło wewnętrzny audyt budynku i otoczenia Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej. Zostały określone bariery i potrzeby w zakresie dostosowania obiektu oraz oferty edukacyjnej dla osób o szczególnych potrzebach. SKNP „SmartCity” przygotowało 3 projekty zagospodarowania przestrzennego patio na WNoZiGP ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
2. zaplanowano gruntowną modernizację budynku Wydziału Filozofii i Socjologii, tzw. Starej Humanistyki, tj. budowę windy dwustronnej z przystankami co pół kondygnacji, zlokalizowanej w narożniku dziedzińca wewnętrznego; likwidację progów pomiędzy pomieszczeniami; połączenie windy z głównym korytarzem budynku oraz budowę toalety wraz z pełnym wyposażeniem dla osób z niepełnosprawnościami;
3. w ramach modernizacji Domu Studenckiego „Grzeń” została wyremontowana toaleta przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
4. w ramach remontu budynku Instytutu Muzyki Wydziału Artystycznego zaplanowano: budowę windy

przystosowanej do osób z niepełnosprawnościami wyposażonej w systemy wizualne i dźwiękowe, oznaczenia w alfabecie Braille’a oraz kontrastową sygnalizację; wykonanie zewnętrznego podjazdu dla osób z niepełnosprawnościami oraz przygotowanie dodatkowych miejsc parkingowych. Chodniki i dojścia wykonane zostaną z materiałów antypoślizgowych, a wejścia do budynku zaprojektowano tak, by były pozbawione progów i barier. Wejścia będą oznaczone kontrastowo oraz wyposażone w ergonomiczne uchwyty. Na każdej kondygnacji znajdzie się toaleta dla osób z niepełnosprawnościami;

5. dostosowanie budynku Instytutu Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego, tj. przebudowa toalety i dostosowanie jej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w tym wymiana drzwi na otwierane na zewnątrz, montaż uchwytów ze stali nierdzewnej oraz pełnego wyposażenia sanitarnego z uwzględnieniem ergonomii i dostępności);
6. rewitalizacja skweru Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata przy ul. Sowińskiego. Ścieżki zostaną zmodernizowane (będą poszerzone i antypoślizgowe), pojawią się nowe nawierzchnie sensoryczne oraz ławko-łóżanki i murki z siedziskami. Infrastruktura zostanie

↑ Pętla indukcyjna mobilna

oświetlona z poszanowaniem otoczenia i przepisów dotyczących ograniczania zanieczyszczenia światłem;
7. w ramach dalszych prac związanych z dbałością o neuroróżnorodne osoby studiujące na Wydziałach Matematyki, Fizyki i Informatyki oraz Filozofii i Socjologii utworzone zostały strefy relaksu i miejsca wyciszeń.

UMCS jako Uczelnia dostępna realizuje także zajęcia dydaktyczne np. z zakresu projektowania uniwersalnego w turystyce dla studentów kierunku turystyka i rekreacja w ramach trwałości projektu „Uniwersalność Plus” oraz zajęcia pn. „Projektowanie uniwersalne – od założeń do praktyki” dla osób studiujących na kierunku psychologia.

W roku akademickim 2024/2025 prowadzono działania wspierające w zakresie uniwersalnego projektowania w edukacji (UDL). Dr hab. Tomasz Knopik, prof. UMCS prowadził konsultacje dla pracowników dydaktycznych Uczelni dotyczące dostosowywania metodyki prowadzenia seminarium dla osób neuroróżnorodnych i z doświadczeniem migracyjnym oraz współpracował z Instytutem Badań Edukacyjnych – Państwowym Instytutem Badawczym w zakresie opracowania wytycznych do tworzenia e-materiałów edukacyjnych do wykorzystania przez pracowników UMCS. Był także współautorem dwóch poradników na temat racjonalnych usprawnień i metodyki UDL.

VIII Wojewódzki
Turniej
„Boccia 2025”
(10 grudnia
2025 r.)

Fot. Barbara Prohl

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, organizując wydarzenia takie jak konferencje, fora i kongresy, dba o zapewnienie dostępności poprzez niwelowanie barier architektonicznych i cyfrowych. W tego typu działania wpisuje się m.in. zapewnianie tłumaczenia na polski język migowy oraz transmisje wydarzeń online z napisami na żywo.

Działania podnoszące świadomość niepełnosprawności, a co za tym idzie odnoszące się do kwestii dostępności, to m.in. cykl „Oknem eksperta”, mający na celu promowanie nauki, badań i specjalistycznej wiedzy naszych naukowców. W roku akademickim 2024/2025 specjaliści z UMCS podjęli tematy związane z dostępnością, m.in. w komentarzu eksperckim „O wspomagających i alternatywnych metodach komunikacji” autorstwa mgr. Łukasza M. Maja, dotyczącym podnoszenia świadomości na temat członków społeczeństwa, którzy porozumiewają się w inny sposób niż za pomocą mowy. Cykl podcastów pn. „Głos nauki” popularyzuje różne dziedziny wiedzy. Badacze z UMCS w przystępny sposób mówią o swoich badaniach i dzielą się swoją wiedzą z innymi. W odcinku pt. „Wyzwania współczesnej neuroinformatyki” z udziałem dr Anny Gajos-Balińskiej poruszono temat możliwości, jakie nowoczesne technologie zapewniają osobom niemożącym wyrażać swoich myśli za pomocą mowy. Z kolei w „Wiadomościach Uniwersyteckich” publikowane są m.in. wywiady, przedruki komentarzy eksperckich oraz transkrypcje podcastów. Zamieszczane są także relacje z wydarzeń pokazujących solidarność z osobami z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinami, akcji charytatywnych, informacje o projektach realizowanych przez naszą Uczelnię, które mają na celu zwiększenie poziomu dostępności, artykuły na temat wsparcia psychologicznego dla osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami.

Ponadto w roku akademickim 2024/2025 odbyły się III Lubelskie Dni Integracji, podczas których, we współpracy z innymi lubelskimi uczelniami oraz organizacjami studenckimi i pozarządowymi, promowano wiedzę na temat wyrównywania szans, dostępności, niepełnosprawności i różnorodności potrzeb w procesie kształcenia. W ich organizację włączyli się również: Centrum Kultury Fizycznej UMCS, które zorganizowało turniej boccii, oraz Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki, który wsparł organizacyjnie całość. W ramach tego

wydarzenia odbyły się prelekcje: „Wybór kariery zawodowej przez osoby niewidome i słabowidzące”, „Z życia w świecie pomiędzy” (wystąpienie dotyczące życia osoby głuchej) i „Zdrowie seksualne osób z niepełnosprawnością”. Zaprezentowano także opis działań projektów z obszaru dostępności realizowanych przez poszczególne uczelnie. W ramach III Lubelskich Dni Integracji odbyły się również warsztaty, np. „MIGaj z nami – podstawy Polskiego Języka Migowego”, „Poczuj, zrozum, wesprzyj”, „Zaburzenia głosu i ich profilaktyka” oraz „Język (nie) obojętny – warsztat o języku niewykluczającym”. Wydarzenie zwińczył piknik integracyjny, na którym swoje stoiska zaprezentowały koła i organizacje studenckie oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Na Uczelni od kilku lat funkcjonuje Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów. Osoby studiujące oraz uczące się w szkołach doktorskich mogą korzystać z konsultacji psychologicznych i psychoterapeutycznych, wsparcia asystenta dydaktycznego oraz tłumacza polskiego języka migowego. Istnieje także możliwość nieodpłatnego wypożyczenia sprzętu specjalistycznego, takiego jak notebooki, dyktafony, powiększalniki i system FM. Oferta Biura obejmuje ponadto transport studentów z niepełnosprawnościami na zajęcia dydaktyczne oraz konsultacje z języka angielskiego dla osób z niepełnosprawnością słuchu. W roku akademickim 2024/2025 zorganizowane zostały dwa wyjazdy szkoleniowo-integracyjne dla studentów i studentek z niepełnosprawnościami – Dni Adaptacyjne (grudzień 2024 r.) oraz Wiosnowisko (kwiecień 2025 r.).

Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego organizuje na poszczególnych wydziałach UMCS dyżury. Udzielane są tam informacje o możliwych formach wsparcia, z których mogą skorzystać osoby z niepełnosprawnościami na Uczelni. Aktywni sportowo studenci i studentki oraz doktoranci i doktorantki mają możliwość wzięcia udziału w zawodach i obozach sportowych oraz Integracyjnych Mistrzostwach Polski itd. dzięki możliwości finansowania tego typu wyjazdów. W minionym roku akademickim skorzystały z tego 3 osoby, uczestnicząc w Integracyjnych Mistrzostwach Polski w boccie.

W roku akademickim 2024/2025 zorganizowano także szkolenia z zakresu prostego języka w komunikacji,

Fot. Aleksandra Nowicka

stress managementu dla pracowników Uczelni, szkolenia dla opiekunów lat i kierunków, a także warsztaty relaksacyjne z zakresu odporności psychicznej dla studentów. Inne szkolenia wpisujące się w zapewnianie dostępności na UMCS to także: „Systemowe kształcenie specjalistów i specjalistek ds. dostępności cyfrowej”, „Audytowanie dostępności stron internetowych zgodnie ze standardem WCAG”, „Audytowanie dokumentów cyfrowych w oparciu o standard WCAG” organizowane przez podmiot zewnętrzny, w których wzięli udział pracownicy naszej Uczelni

Ponadto pozyskaliśmy dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej na utworzenie Centrum Wiedzy o Dostępności UMCS.

Opisane powyżej przykładowe działania podejmowane na naszym Uniwersytecie w istotny sposób zwiększają możliwości skorzystania z oferty edukacyjnej UMCS osobom ze specjalnymi potrzebami. Nowoczesne rozwiązania techniczne, komunikacyjne, architektoniczne, świadomościowe sprawiają, że Uczelnia staje się miejscem otwartym dla każdego. Działania podejmowane w roku akademickim 2024/2025 wpisują się w założenia obowiązujących na Uczelni dokumentów: „Strategii Odpowiedzialności Społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami” oraz „Strategii Projektowania Uniwersalnego na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej”.

*Monika Sobolewska-Jaksim
Wojciech Góra
Alicja Borzęcka-Szajner*

↑ Pętla
indukcyjna
walizkowa

Fot. Bartosz Proń

Wspólnota UMCS spotkała się na Wigili Akademickiej

18 grudnia w Dużej Sali Widowiskowej Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyła się Wigilia Akademicka. Był to czas pełen życzliwości, refleksji i radości ze wspólnego bycia razem w atmosferze zbliżających się świąt Bożego Narodzenia.

W prawdziwie świąteczny nastrój zebranych wprowadził wyjątkowy koncert. Wystąpił Zespół Wokalny Chatki Żaka pod kierunkiem Piotra Gajdosza w składzie: Nadia Klimek, Jagna Samojlik, Gabriel Makowiecki, Mateusz Korzeń, Paweł Kaczmarek, Piotr Patalon, Szymon Kuliński, Zuzanna Krawczyk, Yulia Rudkowskaya oraz Gabriela Kazimierczak.

Publiczność usłyszała nastrojowe aranżacje kolęd i utworów świątecznych. Akompaniament instrumentalny zapewnili studenci kierunku jazz i muzyka estradowa Wydziału Artystycznego: Bartek Bochenek (gitarą), Gabriel Haponiuk (gitarą basową), Michał Dzirba (perkusja) oraz Paweł Bartoszek (piano). Opracowanie muzyczne programu przygotował Michał Orkiszewski, dbając o spójną oprawę całego koncertu.

Następnie rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski skierował do społeczności UMCS życzenia. Podkreślił znaczenie budowania wspólnoty akademickiej i wzajemnego wsparcia.

Do uczestników zwrócili się również przewodniczący Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów Semyon Minich oraz duszpasterz akademicki ks. Konrad Żyśko, który przypomniał o duchowym aspekcie bożonarodzeniowego świętowania.

W dalszej części wydarzenia członkowie społeczności akademickiej podzielili się opłatkiem i zostali zaproszeni na wigilijny poczęstunek, który sprzyjał rozmowom i składaniu serdecznych życzeń.

W tym czasie w Chatce Żaka trwały Świąteczne Targi Sztuki Studenckiej „Sztuka pod choinkę”, w trakcie których młodzi artyści z naszej Uczelni wystawiali swoje dzieła. Była to doskonała okazja do zakupu niepowtarzalnych prezentów.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Anna Mikiciuk

Spotkanie wigilijne w CJKP UMCS

Coroczne spotkania opłatkowe na stałe wpisały się w kalendarz wydarzeń organizowanych przez Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS. Stanowią one wyjątkową okazję do integracji całej społeczności CJKP – pracowników, studentów, słuchaczy kursów, a także przyjaciół i sympatyków.

Tegoroczne spotkanie wigilijne odbyło się 12 grudnia w Bistro Imbir. Uroczystość rozpoczęła dyrektorka dr hab. Anna Dunin-Dudkowska, prof. UMCS, która wprowadziła zgromadzonych w atmosferę świąt Bożego Narodzenia, przybliżając ich symbolikę, a następnie powitała zaproszonych gości. Wśród nich znaleźli się m.in.: ks. bp dr hab. Józef Wróbel, ks. dr Andrzej Konachowicz – protopier parafii prawosławnej św. Metropolity Piotra Mohyły oraz ks. Konrad Żyśko – duszpasterz akademicki UMCS, a także przedstawiciele Uniwersytetu: dr hab. Jarosław Krajka, prof. UMCS – prodziekan Wydziału Filologicznego, prof. dr hab. Wiesław Kamiński – rektor UMCS w latach 2005–2008, prof. dr hab. Halina Pelc oraz dr Tomasz Bielecki, prof. UMCS – dyrektor Centrum Kultury Fizycznej. Obecni byli również członkowie Rady Naukowo-Programowej CJKP: prof. dr hab. Jan Mazur – współtwórca i wieloletni dyrektor Centrum oraz Tadeusz Sławecki.

Swoją obecnością wydarzenie uświetnili przedstawiciele władz państwowych i samorządowych: Dariusz Sala – dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie, Izabela Szczęsna-Kowalczyk – zastępca dyrektora Kancelarii Marszałka Województwa Lubelskiego oraz Małgorzata Błaszczuk-Osiek z UMWL, a także reprezentanci organizacji

od lat współpracujących z Centrum w działaniach polonijnych: Elżbieta Muciek – reprezentująca „Dom Polonii” w Lublinie oraz lubelski oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, Krystyna Romer-Patyra – prezes Towarzystwa Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej, Józef Adamski – prezes Fundacji Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. T. Goniewicza, Piotr Boroń – prezes Fundacji Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie oraz Lucyna Ejma – wiceprezes tej Fundacji.

Po części oficjalnej zaprezentowano tradycyjne jasełka w wykonaniu słuchaczy CJKP, przygotowane pod kierunkiem mgr Doroty Kwiatkowskiej i dr Ewy Nazaruk-Stoskiej. Występ spotkał się z dużym uznaniem, a szczególne pochwały skierowano pod adresem słuchaczy kursu przygotowawczego za ich zaangażowanie i zdolności aktorskie. Następnie odbył się koncert Chóru „Ponad Granicami”, który pod opieką mgr. Jacka Brzezińskiego przygotował kolędy, zachęcając uczestników do wspólnego śpiewania.

Ks. bp Józef Wróbel wraz z ks. mitratem Andrzejem Konachowiczem poprowadzili krótką modlitwę oraz odczytali fragment Ewangelii. Później nastąpiło dzielenie się opłatkiem i składanie życzeń świątecznych oraz noworocznych. Zwieńczeniem spotkania była kolacja wigilijna z tradycyjnymi potrawami. Dla słuchaczy kursu przygotowawczego była to okazja do poznania polskich tradycji bożonarodzeniowych. Na zakończenie wszyscy uczestnicy włączyli się we wspólne kolędowanie.

Spotkanie wigilijne upłynęło w serdecznej i ciepłej atmosferze, dostarczając wielu pozytywnych emocji oraz pozostawiając miłe wspomnienia.

Anna Mikiciuk

Podsumowanie świątecznej zbiórki

Świąteczny czas po raz kolejny pokazał, jak wielką siłę ma wspólnota akademicka UMCS. Dzięki zaangażowaniu studentów, pracowników oraz władz Uczelni już po raz trzeci udało się wesprzeć podopiecznych Dziennego Ośrodka Adaptacyjnego dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intellektualną w Lublinie. Dodatkowo miły podarek otrzymały także dzieci i młodzież z Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Lublinie.

Fot. Michał Piat

W dn. 1–12 grudnia prowadzona była ogólnouniwersytecka zbiórka darów. Społeczność akademicka z wielką wrażliwością odpowiedziała na potrzeby Ośrodka, przekazując artykuły chemiczne oraz materiały do terapii zajęciowej, które na co dzień wspierają pracę terapeutów.

Niezbędne środki finansowe zgromadziliśmy także podczas Akademickiego Jarmarku Świątecznego organizowanego przez Centrum Promocji. Łącznie zebraliśmy ponad 7380 zł, które zostały przeznaczone na zakup wielu produktów na rzecz Ośrodka oraz kart podarunkowych dla podopiecznych Domu Dziecka im. J. Korczaka.

W pakowanie świątecznych paczek włączyli się członkowie kolegium rektorskiego: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prof. dr hab. Wiesław Gruszecki, dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS i prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek. 19 grudnia zgromadzone dary zostały przekazane do Ośrodka. Podczas wizyty przedstawicielki UMCS: Wirginia Gieryng-Wójtowicz i Katarzyna Skałeczka wręczyły także kierownicze DOA Elżbiecie Waniurskiej pamiątkowy obraz autorstwa Inny Berezki – studentki malarstwa.

Z całego serca dziękujemy wszystkim osobom, które włączyły się w zbiórkę, wsparły jarmark oraz otworzyły serca na potrzeby innych.

Katarzyna Skałeczka

Spotkanie ze sportowcami

15 grudnia z medalistami XXV Letnich Igrzysk Osób Głuchych Tokio 2025 spotkali się: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska oraz prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Obecni byli również pełnomocnik Rektora ds. sportu, dyrektor Centrum Kultury Fizycznej dr Tomasz Bielecki, prof. UMCS oraz tłumaczka języka migowego Marta Stępiak.

Spotkanie było doskonałą okazją do podsumowania osiągnięć sportowych naszych studentów, którzy reprezentowali Polskę podczas Igrzysk w Tokio. Wśród nich znaleźli się: Oskar Gołębiowski (student zarządzania), zdobywca dwóch srebrnych medali w biegu na 400 m oraz w biegu na 400 m przez płotki; Julia Dragan (studentka turystyki i rekreacji), zdobywczyni srebrnego medalu w sztafecie pływackiej kobiet 4 × 100 m stylem dowolnym oraz brązowego na dystansie 200 m stylem zmiennym; Igor Stempurski (student geografii), który otrzymał dwa medale w sztafecie pływackiej mężczyzn – brązowy (na dystansie 4 × 100 m stylem dowolnym) oraz srebrny (na dystansie 4 × 200 m, również stylem dowolnym).

Władze UMCS pogratulowały sportowcom sukcesów oraz determinacji w dążeniu do celu.

Tomasz Bielecki

UMCS Bohaterom

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej jest jedną z dwóch uczelni w kraju i zarazem jedyną lubelską uczelnią publiczną, która od 2014 r. uczestniczy w akcji „Rodacy Bohaterom”, zainicjowanej przez Stowarzyszenie Odra-Niemen z Wrocławia, organizując zbiórki darów dla kombatantów, pedagogów, działaczy, seniorów oraz polskich rodzin na Kresach Wschodnich.

W 2025 r. zbiórka trwała od 1 do 19 grudnia w Stołówce Akademickiej „Trójka”, na Wydziale Filozofii i Socjologii oraz na Wydziale Filologicznym. Zebrano 28 paczek, w tym 15 paczek z produktami spożywczymi i 13 paczek z artykułami chemii gospodarczej, a także listy i kartki z życzeniami świątecznymi.

Paczki zostały przekazane w dn. 20–22 grudnia przez mgr Reginę Awtoniuk, członka Głównej Komisji Rewizyjnej Zarządu Głównego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej i członka Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Odra-Niemen oraz mgr. Władysława Maławskiego – prezesa Zarządu Lubelskiego Oddziału Stowarzyszenia Odra-Niemen kombatantom 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej, Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” (WiN) i Narodowych Sił Zbrojnych, Dzieciom Zamojszczyzny, Związkowi Młodocianych Więźniów Politycznych lat 1944–1956 „Jaworzniacy”, Związkowi Byłych Więźniów Politycznych, Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych, a także Związkowi Więźniów Politycznych Okresu Komunistycznego 1939–1989 w Chełmie i w Lublinie.

Pamięć o Bohaterach, poczucie wspólnoty oraz przekonanie, że nawet najdrobniejszy gest może realnie przyczynić się do poprawy czyjegoś życia sprawiły, że w 12. edycję zbiórki, podobnie jak w latach ubiegłych, z pełnym zaangażowaniem włączyli się studenci i pracownicy naszej Uczelni, a także zaprzyjaźnione placówki oświatowe.

Refleksje dotyczące udziału w przedsięwzięciu wyrazili m.in. Julia Pająk, przewodnicząca Rady Wydziałowej Samorządu Studentów WFIS UMCS, Piotr Białkowski, przewodniczący RWSS WF UMCS, dr hab. Ewa Białek, prof. UMCS z Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa, Sylwia Szał z Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS, mgr Małgorzata Wilczek z Przedszkola nr 46 w Lublinie i mgr Kinga

Fot. Monika Baczewska-Ciupak

Podstawka, nauczycielka w Szkole Podstawowej nr 38 im. Henryka Sienkiewicza w Lublinie¹.

Składałam serdeczne podziękowania za wsparcie zbiórki władzom, pracownikom i studentom UMCS. Bardzo dziękuję dyrekcji, pracownikom, uczniom, dzieciom i rodzicom z Przedszkola nr 46 w Lublinie, Szkoły Podstawowej nr 38 im. Henryka Sienkiewicza w Lublinie i Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 4 im. Orłąt Lwowskich w Lublinie.

Szczególne podziękowania kieruję w stronę mgr Magdaleny Zawadzkiej, kierownik Stołówki Akademickiej „Trójka”, mgr Agnieszki Ćwiek, właścicielki Bazylii oraz jej pracowników, a także Julii Pająk i Piotra Białkowskiego, którzy koordynowali zbiórkę na wydziałach. Wyrazy wdzięczności za okazane wsparcie i zaangażowanie należą się również wszystkim darczyńcom².

W grudniu 2025 r. na naszym Uniwersytecie zorganizowano aż dziewięć akcji charytatywnych. Są one dowodem na to, że solidarność, odpowiedzialność obywatelska i wrażliwość na potrzeby innych stanowią fundament naszej akademickiej wspólnoty. Na przestrzeni lat paczka pamięci stała się jednym z symboli wdzięczności za życie w wolnym i niepodległym kraju. W duchu patriotyzmu razem działamy na rzecz dobra wspólnego. Ta świadomość umacnia wiarę w drugiego człowieka, dając nadzieję na lepszą przyszłość.

Monika Baczewska-Ciupak

↑ Kartki wykonane przez dzieci z Przedszkola nr 46 w Lublinie

¹ Zob. <https://www.umcs.pl/pl/umcs-aktualnosci,1,umcs-bohaterom-podziekowanie-za-wsparcie-akcji-rodacy-bohaterom-2025-,177834.htm> [dostęp: 5.01.2026 r.].

² Zob. tamże.

Fot. Bartosz Prohl

Spotkanie noworoczne społeczności akademickiej UMCS

7 stycznia w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyło się spotkanie noworoczne naszej wspólnoty akademickiej. Zgodnie z tradycją było okazją do podsumowania dokonań oraz przypomnienia osiągnięć pracowników, doktorantów i studentów naszej Alma Mater. W wydarzeniu wzięli udział m.in. przedstawiciele władz Uniwersytetu i Rady Uczelni, rektorzy minionych kadencji, pracownicy, studenci oraz zaproszeni goście.

Spotkanie rozpoczął występ Zespołu Tańca Ludowego im. Stanisława Leszczyńskiego. Następnie głos zabrał rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, który podziękował pracownikom i studentom za zaangażowanie oraz wkład w rozwój Uczelni. Rektor podsumował różne obszary działalności Uniwersytetu, zaprezentował plany na najbliższy rok oraz możliwości rozwoju dla kadry i studentów.

Następnie kilka ciepłych słów do zebranych skierowali Mariusz Banach (zastępca Prezydenta Lublina ds. oświaty i wychowania) i Zbigniew Wojciechowski (były wicemarszałek Województwa Lubelskiego, radny Sejmiku Województwa Lubelskiego).

Uroczystość była także okazją do uhonorowania jednostek zasłużonych dla rozwoju Uczelni. Dziekani wszystkich dwunastu wydziałów i dyrektorzy sześciu jednostek organizacyjnych otrzymali Medale 80-lecia UMCS w podziękowaniu za budowanie dobrej marki Uniwersytetu.

Podczas wydarzenia nie zabrakło dodatkowych, niezwykle miłych dla ucha, akcentów artystycznych w wykonaniu członków ZTL. Uczestnicy mieli okazję wysłuchać kilku kolęd i pastorałek, które wprowadziły wszystkich w świąteczno-noworoczną atmosferę tego wyjątkowego spotkania.

Na koniec Rektor złożył społeczności akademickiej serdeczne życzenia. Spotkanie noworoczne stanowiło ważny moment sprzyjający integracji środowiska akademickiego i symboliczne otwarcie kolejnego roku wspólnej pracy na rzecz Uczelni.

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Rozstrzygnięcie XI Konkursu o Nagrodę im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego

Naukowej gali 30 listopada 2025 r. w Filharmonii Łódzkiej po raz XI wybrano najlepszą książkę humanistyczną roku. Kapituła Konkursu o Nagrodę im. Pierwszego Rektora Uniwersytetu Łódzkiego prof. Tadeusza Kotarbińskiego uhonorowała książkę prof. dr. hab. Przemysława Czaplińskiego pt. *Rozbieżne emancypacje. Przewodnik po prozie 1976–2020*. W zaszczytnym gronie pięciu nominowanych publikacji znalazła się książka dr. hab. Przemysław Wiatra z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, który otrzymał wyróżnienie za publikację pt. *Peter Sloterdijk – ćwiczenia z prowokacji. Rzecz o niedogmatycznej teorii mediów* wydaną przez Wydawnictwo UMCS.

Fot. Maciej Andrzejewski

Nagroda im. prof. T. Kotarbińskiego jest jednym z najbardziej prestiżowych wyróżnień dla humanistów w Polsce. Laureat otrzymuje nagrodę pieniężną w wysokości 70 000 zł, pozostali nominowani otrzymują po 5000 zł. W Kapitułę Nagrody zasiada 10 wybitnych osobistości, przedstawicieli różnych dyscyplin nauk humanistycznych i społecznych z największych ośrodków akademickich w Polsce. Pracami kieruje rektor Uniwersytetu Łódzkiego prof. dr. hab. Rafał Matera. Do XI edycji Konkursu zgłoszono ponad 70 książek, we wszystkich dotychczasowych edycjach wzięło udział blisko 700 prac, a wyróżniono ponad 50.

Przemysław Wiatr

Gala Wolontariatu 2025

W Międzynarodowy Dzień Wolontariusza odbyła się uroczysta gala podsumowująca lubelski, regionalny etap ogólnopolskiego konkursu Wolontariusz Roku 2025, organizowanego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach programu Korpus Solidarności.

W trakcie tegorocznego wydarzenia, które odbywało się pod hasłem „TĘ NADZIEJĘ my niesiemy”, wręczono tytuły Wolontariuszy Roku 2025 oraz Koordynatorów Wolontariatu Roku 2025 z Lubelszczyzny. W gronie nagrodzonych osób znalazła się Mariia Dehtiarenko z Katedry Prawa Rolnego i Gospodarki Gruntami UMCS. Laureatka II miejsca jest wykładowczynią na naszym Uniwersytecie, absolwentką programu Ashoka w Polsce

oraz stypendystką programu Lane’a Kirklanda. W kwietniu 2025 r. była m.in. inicjatorką akcji mającej na celu zorganizowanie pomocy humanitarnej dla Narodowego Szpitala Specjalistycznego Ohmatdyt w Kijowie. Wsparcie obejmowało dostarczenie środków ochrony i higieny niezbędnych w codziennej pracy personelu medycznego. Dzięki temu udało się zaspokoić potrzeby szpitala oraz pokazać, że solidarność i międzynarodowa współpraca mają prawdziwą moc.

Konkurs Wolontariusz Roku promuje wartościowe postawy społeczne, docenia ochotników oraz zwraca uwagę na ważną rolę, jaką pełnią, wspierając organizacje pozarządowe i instytucje publiczne. Stanowi wyraz wdzięczności dla wszystkich wolontariuszy i koordynatorów za ich codzienną, cichą, często niewidoczną pracę, która realnie zmienia życie ludzi.

Gałę uświetniły poruszające występy w wykonaniu: chóru Good News, wokalistki Karoliny Grubej oraz tancerzy Zuzi Popielewicz i Danyła Yatoshko.

Magdalena Cichońska

CENTRUM BADAŃ NAD HISTORIĄ REGIONALNĄ I LOKALNĄ

↑ Od lewej: dr hab. Dariusz Wróbel, dr hab. Wiesław Bondyra, prof. UMCS, dr Kamil Michaluk, dr hab. Dariusz Stąpek, prof. UMCS, dr hab. Krzysztof Łatawiec, prof. UMCS, prof. dr hab. Grzegorz Jawor, dr hab. Małgorzata Kołacz-Chmiel, dr hab. Andrzej Przeglasiński, prof. UMCS, dr hab. Małgorzata Nossowska, prof. UMCS, dr Kamil Jakimowicz, dr hab. Dariusz Tarasiuk, prof. UMCS

Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną przy Instytucie Historii UMCS istnieje od 2022 r. Zostało powołane na mocy tróstronnego porozumienia zawartego między Marszałkiem Województwa Lubelskiego, Prezydentem Miasta Lublin oraz Rektorem UMCS. W lutym 2023 r. uzyskało rangę uniwersyteckiego ośrodka badawczego.

W prace Centrum zaangażowanych jest kilkunastu obecnych i byłych pracowników Instytutu Historii UMCS, a także reprezentujących inne ośrodki naukowe, doświadczonych badaczy historii regionalnej.

Główną formą działalności Centrum jest prowadzenie utworzonej w końcu 2022 r. interaktywnej, profesjonalnej strony internetowej „Wirtualny słownik miejscowości województwa lubelskiego”, funkcjonującej pod adresem: <https://lubelskie-encyklopedia.pl>. Zawiera ona naukowo rzetelnie opracowane dzieje miejscowości z terenów współczesnej Lubelszczyzny, nad którymi prace są systematycznie kontynuowane.

Strona ta stanowi również forum dla regionalistów i wszystkich miłośników tzw. małych ojczyzn, dla których stworzono specjalne, łatwe w obsłudze zakładki.

Oferta

1. Przygotowanie specjalnych, ilustrowanych opracowań dziejów miejscowości poszczególnych gmin w celach promocyjnych.
2. Prowadzenie wykładów i prezentacji dla miłośników tzw. małych ojczyzn i uczniów, odbywających się zarówno w murach naszej Uczelni, jak i wyjazdowych. Ich tematyka jest bardzo różna, oscyluje wokół przeszłości i teraźniejszości regionu.
3. Prowadzenie warsztatów i szkoleń dla amatorów: genealogów, heraldyków, kolekcjonerów i początkujących regionalistów; poradnictwo w prowadzeniu archiwów rodzinnych.
4. Profesjonalne konsultacje historyczne, np. dla muzeów regionalnych; opieka merytoryczna nad historycznymi grupami rekonstrukcyjnymi.
5. Pomoc w prowadzeniu baz danych zabytków kultury materialnej; weryfikacja i naukowe opracowanie gminnych ewidencji zabytków.
6. Nieodpłatne udostępnianie cyfrowego repozytorium dla indywidualnych zbiorów, starych fotografii, wartościowych pamiątek z przeszłości miejscowości i zasłużonych rodzin. Często są to prawdziwe skarby i unikaty, warte udostępnienia szerszemu gronu odbiorców.

Możliwości współpracy

Na prowadzenie swojej działalności Centrum zabiega o zewnętrzne środki finansowe. Dotychczas udało się je kilkakrotnie pozyskać od Samorządu Województwa Lubelskiego oraz z grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa II”.

Nawiązuje także współpracę z samorządami gminnymi, miejskimi oraz ośrodkami i towarzystwami regionalnymi. Zawarto umowy m.in. z Gminą Stoczek Łukowski, Miastem Włodawa, a także z Nadbużańskim Oddziałem Straży Granicznej w Chełmie. W miarę zwiększania aktywności i coraz większej rozpoznawalności Centrum, krąg współpracowników powoli, ale konsekwentnie się poszerza. Zespół jest otwarty na wszelkie formy współpracy w celu możliwie

pełnego i rzetelnego opracowania dziejów poszczególnych miejscowości Lubelszczyzny, zarówno w kooperacji z niezrzeszonymi miłośnikami regionu czy konkretnych miejscowości, jak również z lokalnymi stowarzyszeniami, instytucjami samorządowymi, szkołami i innymi.

Na prowadzonej przez Centrum stronie, za pośrednictwem specjalnie tworzonej „strefy regionalisty”, jest możliwe zamieszczanie wszelkiego autoramentu materiałów dotyczących wsi, miast i poszczególnych dla danej okolicy rodzin i osób. Materiały te są następnie publikowane w takich kategoriach, jak np. działanie samorządu, wizje rozwoju jednostek samorządowych, związki wyznaniowe, imprezy historyczno-kulturalne, oświata, sport czy lokalny folklor.

Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin

tel. 81 537 55 40/81 537 57 50

e-mail: biznes@umcs.pl

Opracowanie materiałów: Centrum Prasowe UMCS

Fot. Barbara Prohl

Wydział Artystyczny

Sukcesy

W dn. 4–6 grudnia Chór Akademicki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie pod dyrekcją prof. szt. muz. Marzeny Zofii Bernatowicz z Katedry Chóralistyki i Kształcenia Wokalnego UMCS wziął udział w XVIII Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Adwentowej i Bożonarodzeniowej w Bratysławie. Zdobył tam Złote Pasma w kategorii „Chóry mieszane dorośli” oraz Srebrne Pasma w kategorii „Muzyka sakralna *a cappella*”. Chórowi towarzyszyła przy fortepianie mgr Anna Kabulska.

13 grudnia w Printing Museum w Tokio otwarto wystawę „World Book Design 2024–25” (kurator: Minako Teramoto), prezentującą 180 najpiękniejszych książek świata powstałych na przestrzeni dwóch ostatnich lat. Na ekspozycję składają się publikacje nagrodzone w konkursach Best Book Design from all over the World Competition 2025, Japan Best Book Design Awards oraz w krajowych konkursach edytorskich w Polsce, Niemczech, Kanadzie, Holandii, Chinach i Portugalii. W grupie książek reprezentujących Polskę znalazła się *Wenecja w kulturze europejskiej/Venice dans la culture européenne* autorstwa prof. dr. hab. Krzysztofa Pomiana, zaprojektowana przez dr. hab. Krzysztofa Rumowskiego, prof. UMCS. Wystawę można oglądać do 22 marca.

W konkursie „Nowa Fala – Malarstwo dla artystów do 35. roku życia”, organizowanym przez SEKA ART, studentka III roku malarstwa Eliza Duda została wyróżniona i zakwalifikowana do wystawy konkursowej oraz dalszego etapu rywalizacji.

Wystawy

5 grudnia w pofabrycznej przestrzeni Tytonie.art w Lubelskich Zakładach Tytoniowych odbyło się otwarcie wystawy pt. „Inwentaryzacja”, prezentującej wybór prac powstałych w ostatnich latach w pracowniach Katedry Rzeźby i Ceramiki. Wystawa stanowiła przegląd różnorodnych materiałów, technik i kierunków poszukiwań artystycznych podejmowanych w Katedrze. Jej organizatorem była fundacja Tytonie.art. Partnerzy

wydarzenia: Hemplab Sp. z o.o., Dziupla, REALL oraz Wydział Artystyczny UMCS.

8 grudnia w Galerii KONT odbyła się wystawa studentki III roku malarstwa Katarzyny Bojar pt. „Oculi Magni”. Seria obrazów, która eksploruje temat socjofobii, czyli lęku społecznego, nosi nazwę pochodzącą z łaciny i oznacza „wielkie oczy”. Nawiązuje do frazeologizmu „strach ma wielkie oczy”, co z kolei odnosi się do tendencji postrzegania zagrożeń jako większych i bardziej przerażających, niż są w rzeczywistości. Choć obrazy zdają się emanować niepokojem, mają również możliwość subtelnej ukazania głębokiej intymności.

8 grudnia w Galerii Wydziału Artystycznego odbył się wernisaż wystawy „Projekt Print (Re) Cycle”. Inicjatywa studencka prezentowała prace wykonane z materiałów uznawanych za nieudane lub zbędne, zrealizowane z wykorzystaniem technik druku artystycznego. W projekcie udział wzięli: Anna Karpińska, Danuta Macieszko, Gabriel Gąsior, Julia Wojtowicz, Julia Woźniak, Kinga Długosz, Marcelina Tomaka, Maria Palak, Monika Gawron oraz Natalia Kozak.

8 grudnia w Galerii Wydziału Artystycznego odbył się wernisaż wystawy „W(y)naturze (nie)”, będącej podsumowaniem integracyjnego projektu artystycznego zrealizowanego przez Koło Naukowe Malarek i Malarzy, Samorząd Studentów Wydziału Artystycznego oraz studentów Instytutu Muzyki.

10 grudnia w Uniwersyteckiej Galerii Sztuki odbył się wernisaż wystawy dr. hab. Zbigniewa Woźniaka pt. „Ora et labora. Quadraginta anni inter sacrum et profanum”. Kuratorem wystawy była Dorota Kubacka.

16 grudnia w Młodzieżowym Domu Kultury nr 2 przy ul. Bernardyńskiej 14A w Lublinie odbył się wernisaż autorskiej wystawy plakatów Aleksandry Hryciuk pt. „Ar”.

Koncerty

12 grudnia w Filharmonii Lubelskiej odbył się Bożonarodzeniowy Koncert Oratoryjny. Wystąpili: Aleksandra Turalska (sopran), prof. dr hab. Piotr Olech (kontratenor), dr hab. Małgorzata Krzemińska-Sribniak, prof. UMCS (fortepian) oraz mgr Tomasz Krawczyk

(fortepian). Orkiestrę Symfoniczną Filharmonii Lubelskiej i Chór Akademicki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie poprowadziła prof. szt. muz. Marzena Zofia Bernatowicz. W programie znalazły się: Jan Sebastian Bach *Koncert na dwa fortepiany c-moll, BWV 1060*; Arcangelo Corelli *Concerto grosso op. 6 nr 8* oraz Antonio Vivaldi *Gloria, RV 589*.

22 grudnia w Centrum Psychiatrii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego nr 1 odbył się wyjątkowy świąteczny koncert w ramach cyklu „Muzyka Leczy”. Artyści z Instytutu Muzyki: dr szt. Anna Michałowska-Kotynia i mgr szt. Michał Iwanek podarowali młodemu pacjentom chwilę spokoju, wytchnienia i radości.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Doktoraty

19 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Agnieszce Tańczuk. Temat pracy: „Występowanie ważek (Odonata) w torfiankach na torfowiskach niskich na tle sukcesji tych siedlisk i warunków środowiskowych”. Promotor: dr hab. Paweł Buczyński, prof. UMCS, promotor pomocniczy: dr Grzegorz Wagner. Recenzenci: dr hab. Szymon Konwerski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dr hab. inż. Andrzej Mazur, prof. UPP (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu) oraz dr hab. Łukasz Przybyłowicz (Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk w Krakowie).

Sukcesy

Kornelia Rosińska, studentka I roku biotechnologii II stopnia, otrzymała wyróżnienie na XI Ogólnopolskiej Sesji Kół Naukowych za referat pt. „Nieobecny czy niewykryty standardowymi metodami? W poszukiwaniu mikroplastiku w jeziornych osadach dennych”. Reprezentowała Studenckie Koło Naukowe Biologów, a jej referat odwoływał się do pracy licencjackiej przygotowanej w Katedrze Zoologii i Ochrony Przyrody pod opieką dr. hab. Pawła Buczyńskiego, prof. UMCS.

Analizy aparaturowe (spektroskopię w podczerwieni z transformacją Fouriera) wykonano we współpracy z dr Katarzyną Kosiorowską z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, a wyjazd do Wrocławia dofinansowała prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska.

Wydarzenia

Rozpoczął się nowy etap współpracy Instytutu Nauk Biologicznych z Róztoczańskim Parkiem Narodowym. Działania będą obejmowały badania botaniczne i entomologiczne, co pozwoli lepiej poznać różnorodność gatunkową oraz mechanizmy funkcjonowania ekosystemów Róztocza. W ramach porozumienia planowane są m.in. wspólne projekty badawcze, staże terenowe dla studentów oraz wymiana doświadczeń między pracownikami obu instytucji.

3 grudnia na Wydziale odbył się Dzień Studenckich Kół Naukowych. Można było porozmawiać z członkami kół, zobaczyć ich projekty i przekonać się, że współczesna biologia ma różnorodne oblicza. Swoją obecnością zaszczyliła nas prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, która wraz z dziekan dr hab. Anną Matuszewską, prof. UMCS oraz prodziekan ds. studenckich prof. dr hab. Moniką Janczarek otworzyła wydarzenie.

9 grudnia odbyło się uroczyste spotkanie Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego, które połączono z celebracją 80-lecia jego istnienia. Jubileusz stał się okazją do podsumowania wieloletniej, niezwykle aktywnej działalności Oddziału, funkcjonującego na UMCS nieprzerwanie od 12 grudnia 1945 r. Oddział pozostaje jedną z najprężniej działających jednostek w PTB – zarówno pod względem liczby członków, jak i regularności spotkań. W części jubileuszowej prof. dr hab. Bożenna Czarnecka wygłosiła wykład pt. „OL PTB – osiem dekad działalności: historia w liczbach i obrazach”. Przedstawiła najważniejsze etapy rozwoju Oddziału, jego początki organizacyjne, osoby pełniące funkcje kierownicze oraz najistotniejsze osiągnięcia. Następnie dr hab. Robert Gruszecki, prof. UP zaprezentował wykład pt. „Rośliny świąt Bożego Narodzenia”, przybliżając tradycje oraz symbolikę roślin związanych z okresem świątecznym.

10 grudnia odbyło się zebranie Towarzystw Naukowych Ośrodka Lubelskiego, na którym mgr Katarzyna Kagan, asystent w Katedrze Nauk o Rodzinie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, doktorantka w Szkole Doktorskiej KUL w dyscyplinie nauki biologiczne, wygłosiła referat pt. „Agrobiotechnologia jako narzędzie rozwoju współczesnego rolnictwa”.

11 grudnia w Galerii pod Palmą odbył się wernisaż wystawy fotografii pt. „Zwierzęta Laponii”. Autorzy wystawy – dr hab. Edyta Buczyńska, prof. UP oraz dr hab. Paweł Buczyński, prof. UMCS opowiedzieli o swoich wakacyjnych wyjazdach do krajów dalekiej północy.

16 grudnia na Wydziale zorganizowano integracyjne spotkanie „Christmas and New Year traditions and customs”. Studenci z różnych krajów opowiedzieli o tym, jak świętują ten wyjątkowy czas. Wysłuchaliśmy prezentacji na temat tradycji świątecznych w Kazachstanie, Ukrainie, Maroku oraz w Polsce. Nie zabrakło wiedzy biologicznej, ponieważ zostały przytoczone ciekawostki na temat chorób wywoływanych przez priony. Studenci przygotowali też quizy i konkursy oraz słodki poczęstunek. W wydarzeniu wzięli udział: dziekan dr hab. Anna Matuszewska, prof. UMCS, prodziekan prof. dr hab. Monika Janczarek, opiekunowie na kierunkach Medical i Molecular Biology oraz studenci.

Wydział
Chemii

Sukcesy

Dr hab. Mariusz Barczak, prof. UMCS został wybrany na ambasadora Programu Fulbrighta na lata akademickie 2025/2026 i 2026/2027. Jest to inicjatywa, w której absolwenci i absolwentki dzielą się swoimi doświadczeniami i udzielają porad osobom zainteresowanym ofertą stypendialną programu, a także wspierają rozwój społeczności Fulbrighta w Polsce.

Wyjazdy

W dn. 1–18 grudnia prof. dr hab. Patryk Oleszczuk realizował badania w ramach projektu „Trwałe wolne rodniki

w kompostowaniu osadów ściekowych: klucz do uwolnienia potencjału biowęgla” w programie NAWA Bakker i brał udział w konferencjach naukowych w Kunming University of Science and Technology oraz The Hong Kong University of Science and Technology (Chiny).

W dn. 2–6 grudnia doktorantki mgr inż. Benita Malinowska, mgr Katarzyna Pastuszek, mgr Karolina Zinkowska, mgr Katarzyna Wojdat brały udział w 23 Young Researchers' Conference Materials Science and Engineering w Materials Research Society of Serbia, Belgrad (Serbia).

W dn. 9–19 grudnia dr Jolanta Orzeł brała udział w spotkaniu szkoleniowym w ramach projektu finansowanego przez NAWA pt. „Żywność, rolnictwo, medycyna i dekontaminacja: zimna plazma i technologie w redukcji śladu środowiskowego” w University of Seikei (Japonia).

W dn. 14–21 grudnia dr hab. Magdalena Greluk brała udział w pomiarach badawczych na synchrotronie BESSY II w Helmholtz-Zentrum Berlin (Niemcy).

Warsztaty

W grudniu na Wydziale zorganizowano liczne warsztaty chemiczne. Wzięli w nich udział uczniowie: Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego im. Królowej Jadwigi w Lublinie, Szkoły Podstawowej nr 6 w Lublinie, Zespołu Szkół Zawodowych im. Stanisława Konarskiego w Opolu Lubelskim, Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Czarnieckiego w Nisku, Lubelskiej Szkoły Realnej, Szkoły Podstawowej im. ks. Stanisława Konarskiego w Niedrzwicy Kościelnej, Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Czółnach, IV Liceum Ogólnokształcącego im. Stefanii Sempołowskiej w Lublinie, Szkoły Podstawowej nr 6 w Lublinie, Szkoły Podstawowej nr 5 w Łukowie, Liceum Ogólnokształcącego nr VI w Kielcach, Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego im. C.K. Norwida w Garwolinie, I Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Rykach. Wśród prowadzących warsztaty znaleźli się: prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, dr hab. Agata Bartyzel, prof. UMCS, dr hab. Beata Cristóvão, prof. UMCS, dr hab. Monika Wawrzkiwicz, prof. UMCS, dr hab. Anna Wołowicz, dr Dominika Fila, dr Agnieszka Marcewicz-Kuba, dr Elżbieta Olszewska, dr Dariusz Osypiuk, dr Monika Pańczyk, dr Przemysław

Podkościelny, mgr Marzena Gęca. Obsługa laboratoryjna: dr Wiesława Ćwikła-Bundyra.

Wydział Ekonomiczny

Doktoraty

11 grudnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Małgorzaty Czuchryty pt. „Rola banków centralnych w ograniczaniu wykluczenia finansowego na przykładzie państw Grupy Wyszehradzkiej”. Promotor: dr hab. Teresa H. Bednarczyk, prof. UMCS, promotor pomocniczy: dr Ilona Skibińska-Fabrowska. Recenzentki: prof. dr hab. Anna Szelągowska (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie), dr hab. Bożena Frączek, prof. UEK (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach), dr hab. Małgorzata Solarz, prof. UEW (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu). Rada Naukowa Instytutu Ekonomii i Finansów w tym samym dniu podjęła uchwałę o nadaniu mgr Małgorzacie Czuchrycie stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Sukcesy

Wydział Ekonomiczny pozyskał środki finansowe na realizację procesu akredytacyjnego AACSB International. To największa na świecie organizacja wyznaczająca standardy kształcenia w obszarze biznesu i zarządzania. Prestiżowym znakiem jakości tej instytucji może posługiwać się jedynie około 6% uczelni biznesowych na świecie. Wsparcie finansowe w wysokości 319 520 zł zostało przyznane decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 19 listopada 2025 r., który zatwierdził do finansowania 9 wniosków uczelni w ramach projektu „Akredytacje międzynarodowe dla rozwoju polskich uczelni”, realizowanego w Programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027.

Absolwentka Wydziału Ekonomicznego mgr Dominika Grabowska zdobyła I miejsce w kategorii prac magisterskich w XI Ogólnopolskim Konkursie im. prof. Romana Głowackiego na najlepszą pracę z zakresu marketingu, handlu i konsumpcji, organizowanym przez Polskie

Naukowe Towarzystwo Marketingu. Inicjatywa ma na celu popularyzowanie problematyki marketingu, handlu oraz konsumpcji w środowisku akademickim jako obszarów kluczowych dla budowania konkurencyjności przedsiębiorstw i rozwoju polskiej gospodarki, a także integrację absolwentów kierunków ekonomicznych rozpoczynających karierę zawodową. Nagrodzona praca pt. „Etnocentryzm konsumencki w zakupach artykułów żywnościowych w Chinach i Polsce” została napisana pod kierunkiem dziekana dr. hab. Marcina Lipowskiego, prof. UMCS.

19 grudnia mgr Patryk Kołbyko, absolwent kierunku analityka gospodarcza, został laureatem XVII Konkursu o Nagrodę Prezesa Narodowego Banku Polskiego za najlepszą pracę magisterską z zakresu nauk ekonomicznych. Wyróżnienie przyznano za pracę pt. „Dyskrecjonalna polityka pieniężna w świetle keynesowskiej teorii endogenicznej kreacji pieniądza: makroekonometryczne ujęcie analizy impulsów monetarnych”, obronioną w 2024 r. i napisaną pod kierunkiem dr. hab. Arkadiusza Kijka, prof. UMCS.

Konferencje

5 grudnia odbyło się seminarium naukowe pt. „Praktyki doskonalenia we współczesnych organizacjach”, zorganizowane przez Studenckie Koło Zarządzania Jakością i Wiedzą. Uczestnicy mogli zapoznać się m.in. z zagadnieniami dotyczącymi wpływu sztucznej inteligencji na działy HR i zarządzanie organizacjami, a także z praktycznymi wdrożeniami usprawnień w MPK Lublin. Seminarium otworzyli Dziekan Wydziału oraz opiekunowie koła naukowego. W programie znalazły się wystąpienia m.in.: prof. dr hab. Elżbiety Skrzypek – „Współczesne podejście do jakości w warunkach transformacji cyfrowej”; mgr Justyny Litwinek – „Algorytmiczne zarządzanie jako narzędzie doskonalenia procesów HR”; mgr Kamili Piskorz – „Jak AI już dziś (i w przyszłości) może wspierać organizację?”; dr. hab. Grzegorza Greli – „Kiedy automatyzacja procesów biznesowych przyczynia się do ich doskonalenia?”; dr. Piotra Hołyszki (MPK Lublin Sp. z o.o., UMCS) – „Praktyki doskonalenia w MPK Lublin Sp. z o.o.”; dr. Sergiusza Kuczyńskiego (Biocent, Lublin) – „Wdrożenie Systemu Zarządzania Jakością wg ISO 9001 jako sposób doskonalenia przedsiębiorstwa”.

10 grudnia odbyła się IX Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Marketing XXI wieku”, zorganizowana przez Koło Naukowe Zarządzania i Marketingu. Wydarzenie miało formę hybrydową i zgromadziło studentów studiów I i II stopnia, doktorantów oraz absolwentów. Otworzyli je dziekan dr hab. Marcin Lipowski, prof. UMCS oraz dyrektor Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości dr hab. Radosław Mącik, prof. UMCS. Celem konferencji była dyskusja nad najnowszymi trendami i wyzwaniem współczesnego marketingu oraz wymiana doświadczeń między uczestnikami i ekspertami.

Wydarzenia

21 listopada w Bibliotece Wydziału Ekonomicznego odbyły się warsztaty zorganizowane przez Wydział oraz Biuro ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych, podczas których przedstawiano tajniki pracy w firmie Orange Polska. Omówiono proces rekrutacji „od kuchni”, sposoby na unikanie typowych błędów oraz skuteczne budowanie ścieżki zawodowej. Ekspertki z Orange Polska, Magdalena Glińska i Dominika Piwnicka-Brzozowska, podzieliły się praktycznymi wskazówkami i odpowiedziały na pytania uczestników.

28 listopada odbył się finał XIII Konkursu Statystyczno-Demograficznego Sigma Kwadrat, organizowanego przez Urząd Statystyczny w Lublinie we współpracy z UMCS, Polskim Towarzystwem Statystycznym oraz przy wsparciu finansowym Narodowego Banku Polskiego i Banku PKO BP SA. W finale rywalizowało 10 zespołów uczniów szkół ponadpodstawowych z województwa lubelskiego, którzy zakwalifikowali się do II etapu. Uczestnicy odpowiadali na 30 pytań testowych z wiedzy statystycznej i demograficznej. W trakcie wydarzenia młodzież mogła również wysłuchać wykładów o inflacji i cyberbezpieczeństwie oraz obejrzeć prezentację przygotowaną przez Samorząd Studentów WE.

4 grudnia odbyło się uroczyste wręczenie nagród dla najlepszych oraz szczególnie zaangażowanych w działalność na rzecz Wydziału absolwentów. Nagrody wręczyli dziekan dr hab. Marcin Lipowski, prof. UMCS i prodziekan ds. studentów dr Mariusz Lisowski. Dziekan powitał zebranych gości i podkreślił znaczenie osiągnięć tegorocznych absolwentów. Prodziekan z kolei odniósł się do dynamicznego rozwoju Wydziału oraz roli,

jaką młodzi ekonomiści odgrywają w jego codziennym funkcjonowaniu. Złożył również serdeczne gratulacje osobom nagrodzonym i wyróżnionym.

12 grudnia odbyły się uroczyste obchody kończące jubileusz 60-lecia Wydziału. Wydarzenie zostało połączone z wyjazdowym posiedzeniem Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk, które w tym roku zorganizowano wspólnie z Komitetem Nauk o Finansach PAN. Spotkanie otworzyli przedstawiciele władz Uczelni: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS oraz prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek. Dziekan dr hab. Marcin Lipowski, prof. UMCS przedstawił historię, działalność oraz osiągnięcia Wydziału. W trakcie wydarzenia prof. dr hab. Krzysztof Jajuga omówił dorobek Wydziału Ekonomicznego oraz działalność Komitetu Nauk o Finansach i Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania, reprezentowanego przez prof. dr hab. Agnieszkę Zakrzewską-Bielawską. Centralnym punktem była debata ekspercka pt. „AI w naukach ekonomicznych – problemy i perspektywy”, moderowana przez dr. hab. Kamila Filipka, dyrektora Centrum Sztucznej Inteligencji i Modelowania Komputerowego UMCS.

15 grudnia odbyło się spotkanie z przedstawicielami Okręgowego Urzędu Miar w Warszawie, zorganizowane na zaproszenie pełnomocnika dziekana ds. praktyk i staży dr Joanny Świerk. Podczas wykładu pt. „Metrologia wokół nas” uczestnicy zapoznali się z rolą i zasadami funkcjonowania Służby Cywilnej w Polsce, kluczowymi zadaniami administracji miar oraz znaczeniem urzędów miar w gospodarce, transporcie i logistyce.

16 grudnia studenci III roku logistyki oraz II i III roku zarządzania uczestniczyli wraz z dr. Bartłomiejem Twarowskim, prof. UMCS (ekspertem WAB) w wizycie studyjnej we Wschodnim Akceleratorze Biznesu w Puławach. Odbywał się tam Demo Day, w trakcie którego start-upy biorące udział w 4. rundzie inkubacji prezentowały finalne pomysły biznesowe. Następnie eksperci zadawali pytania i dokonywali ocen. Najlepsze start-upy otrzymały pozytywną rekomendację do aplikowania w Polskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości o dotację w wysokości 600 tys. zł.

Wydział Filologiczny

Wydarzenia

16 grudnia w Instytucie Nauk o Kulturze odbyło się coroczne międzykulturowe spotkanie świąteczne, zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Kultury i Sztuki we współpracy ze studentami anglojęzycznego programu „Intercultural Communication in Education and the Workplace”, pod opieką dr Magdaleny Grabias. Program wydarzenia obejmował poczęstunek tradycyjnymi polskimi potrawami wigilijnymi, wspólne śpiewanie kolęd w różnych językach, a także warsztaty tańca brazylijskiego, tureckiego i afrykańskiego. Uczestnicy wzięli również udział w konkursie na najciekawszy świąteczny sweter oraz w warsztatach dekorowania pierników.

Wykłady

8 grudnia dr Edyta Frelik z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki wygłosiła w Fundacji Szpilka w Lublinie wykład pt. „Niki de Saint Phalle, czyli o artystce, która rozstrzelała patriarchat”, prezentując życie i twórczość francuskiej rzeźbiarki i malarki, autorki m.in. Fontanny Strawińskiego przed Centre Pompidou w Paryżu.

Naukowcy w mediach

14 grudnia dr Bartosz Wójcik z Katedry Lingwistyki Stosowanej był gościem Grażyny Lutosławskiej w audycji „Do-czytania” Polskiego Radia Lublin. Tematem rozmowy była literatura Globalnego Południa i tom wierszy *Rifka* palestyńskiego pisarza Mohammeda el-Kurda, który ukazał się w 2025 r. nakładem wydawnictwa Współbycie w tłumaczeniu dr. Bartosza Wójcika.

Współpraca ze szkołami

3 grudnia przedstawiciele Wydziału gościli w Zespole Szkół Licealnych im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku. W ramach programu Szkół Partnerskich UMCS przed uczniami wystąpili m.in. studenci anglistyki z interaktywnym wykładem w języku angielskim pt. „British vs American” i prelekcją „Studium o studiach” oraz dr Rafał Augustyn z Katedry Lingwistyki Stosowanej z prezentacją „A Cognitive Exploration of Scuba Divers’ Underwater Communication”.

9 grudnia w Katedrze Germanistyki gościli uczniowie VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Zofii Nałkowskiej w Lublinie. Wzięli udział w wykładzie „Kolonizacja niemiecka na Lubelszczyźnie – geneza i historia” dr Katarzyny Wójcik i w warsztatach „Niemieckie ślady w języku polskim” dr Karoliny Miłosz. Zajęcia odbyły się w ramach programu Szkół Partnerskich UMCS.

10 grudnia zostało zawarte porozumienie o współpracy naukowo-dydaktycznej pomiędzy Wydziałem Filologicznym, na poziomie Katedry Lingwistyki Stosowanej, i Zespołem Szkół Licealnych im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku, będącym jedną ze Szkół Partnerskich UMCS. Wydział objął patronatem klasy językowe ZSL.

13 grudnia na Wydziale odbył się II etap ogólnopolskiego konkursu „4 JĘZYKI DLA LINGWISTYKI: EN-DE-FR-RU”, organizowanego przez Katedrę Lingwistyki Stosowanej. 80 uczestników, uczniów szkół ponadpodstawowych z województw: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego oraz uczennica z Gdańska, sprawdziło swoje kompetencje w zakresie języka angielskiego jako pierwszego oraz języków: francuskiego, niemieckiego lub rosyjskiego.

17 grudnia dr Katarzyna Tymoszek z Katedry Germanistyki z pomocą studentek z Koła Naukowego Germanistów poprowadziła warsztaty językowe pt. „Tłumaczenie komiksu – pestka czy twardy orzech do zgryzienia?” dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego ONZ w Biłgoraju.

Wydział Filozofii i Socjologii

Sukcesy

W dn. 8–10 grudnia podczas kongresu podsumowującego rok jubileuszowy 100-lecia Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej w Warszawie dr hab. Teresa Zbyrad, prof. UMCS z Katedry Społecznych Problemów Zdrowotności otrzymała dyplom oraz Medal Jubileuszowy im. Edwarda Abramowskiego.

Wyróżnienie to przyznawane jest w uznaniu za wybitne osiągnięcia i zasługi w dziedzinie polityki społecznej, a także za promowanie i upowszechnianie idei polityki społecznej oraz wartości etycznych związanych z działalnością społeczną i obywatelską. Prof. Teresa Zbyrad została również ponownie wybrana do Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej na kadencję 2025–2029. Funkcję członka Zarządu pełni nieprzerwanie od 4 kwietnia 2022 r.

15 grudnia minister nauki i szkolnictwa wyższego Marcin Kulasek powołał ekspertów Komisji Ewaluacji Nauki do oceny w ramach ewaluacji jakości działalności naukowej za lata 2022–2025, wśród których znaleźli się przedstawiciele Wydziału: ks. prof. dr hab. Alfred Wierzbicki z Katedry Etyki, dr hab. Piotr Konderak, prof. UMCS z Katedry Logiki i Kognitywistyki, dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak, prof. UMCS z Katedry Socjologii Zmiany Społecznej i dr hab. Dominika Polkowska, prof. UMCS z Katedry Socjologii Gospodarki i Metod Badań Społecznych.

Konferencje

15 grudnia odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Aporie wolności”, zorganizowana przez Katedrę Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej.

Wydział Historii
i Archeologii

Konferencje

4 grudnia w Instytucie Historii, z wykorzystaniem platformy MS Teams, odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Memory of the First Coronations of European Royal Rulers”. Jej organizatorami byli dr hab. Mariusz Bartnicki oraz dr Anna Obara-Pawłowska. Konferencja wpisywała się w przypadające w 2025 r. obchody jubileuszu 1000-lecia pierwszej na ziemiach polskich koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego. W obradach wzięli udział reprezentanci ośrodków akademickich z Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Francji, Litwy, Polski, Węgier i Włoch. Prof. M. Bartnicki wygłosił referat pt. „The

Royal Coronation of Daniel Romanovich – between Historical Policy and Social Memory”. Spotkanie to, drugie z kolei, odbyło się w ramach organizowanego od dwóch lat cyklu konferencji historycznych poświęconych pamięci o ważnych wydarzeniach z dziejów średniowiecza.

Wydarzenia

26 listopada w Instytucie Historii, pod patronatem Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną, odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Z dziejów Lublina i Lubelszczyzny”, tym razem z udziałem mgr. Kamila Kozioła, który wygłosił referat „Lubelskie medale koszykarskie w XX i XXI wieku”. Prelegent, absolwent naszej Alma Mater, jest historykiem, dziennikarzem i nauczycielem w Zespole Szkół nr 2 im. Księcia Pawła Karola Sanguszki w Lubartowie. Gość zabrał publiczność w podróż ku przeszłości basketballu, patrząc nań przez pryzmat sukcesów drużyny MKS Start Lublin (obecnie PGE Start Lublin). Przybliżył też słuchaczom postaci trenerów i zawodników Startu, którzy na trwałe wpisali się w dzieje lubelskiej koszykówki.

27 listopada w Muzeum Historii Polski w Warszawie odbył się wernisaż wystawy twórczości Gero Hellmutha, niemieckiego artysty, który koncentruje się na złożonych relacjach polsko-niemieckich, ukazując ich historyczne napięcia oraz możliwości porozumienia. Artysta w swoich pracach podejmuje temat wojny i Zagłady, wykorzystując sztukę jako narzędzie pamięci i refleksji nad europejską historią. Kuratorką wystawy, która będzie dostępna dla zwiedzających do 15 marca, jest prof. dr hab. Anna Ziębińska-Witek.

3 grudnia na antenie TVP3 Lublin został wyemitowany krótki film poświęcony dziejom Szkoły Podstawowej w Motyczu w latach 1916–1939. W jego realizacji udział wzięli pracownicy Instytutu Historii: dr hab. Mariusz Ausz, prof. UMCS oraz dr Anna Obara-Pawłowska.

Dr hab. Piotr Witek, prof. UMCS wziął udział w seminarium poświęconym twórczości Andrzeja Wajdy, które odbyło się 12 grudnia w Centrum Kultury Filmowej w Warszawie. Spotkanie było również elementem przygotowań do obchodów Roku Andrzeja Wajdy,

ustanowionego przez Sejm RP na 2026 r. Podczas seminarium zaprezentowano „Niezbędnik filmowy: Andrzej Wajda”.

10 grudnia na Wydziale zorganizowano przedświąteczną zbiórkę na leczenie Franciszka Styły, chorego na dystrofię mięśniową Duchenne’a, syna pracowników naukowych Politechniki Lubelskiej i Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Zespół WHiA UMCS przygotował dla darczyńców m.in. ozdoby choinkowe, świąteczne smakołyki, wydziałowe upominki, misie z nadrukiem #pomagamFraniowi oraz unikatowe gadżety od Frania. Dziękujemy wszystkim, którzy włączyli się w tę inicjatywę.

Wyjazdy

Dr hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Historii, w dn. 27–28 listopada przebywał w Saint-Germain-en-Laye, gdzie w ramach projektu sekcijnego „Regards sur la Pologne” wygłosił wykład oraz przeprowadził warsztaty dla uczniów Sekcji Polskiej tamtejszego Liceum Międzynarodowego. Wykład dotyczył działalności Edmunda Privata i podkreślał jego znaczącą rolę w dążeniach do niepodległości Polski oraz wkład w rozwój polskiej myśli politycznej i społecznej. Z kolei warsztaty poświęcone były gospodarce II Rzeczypospolitej. Wydarzenie współfinansowała Ambasada RP w Paryżu.

Wydział Matematyki,
Fizyki i Informatyki

Wydarzenia

2 grudnia Samorząd Studentów WMFiI zorganizował „Mikołajkowe planszówki z MFiI”. Wydarzenie było okazją do integracji środowiska akademickiego i podzielenia się ogromnymi zbiorami gier planszowych ze studentami.

W dn. 2–4 grudnia Samorząd Studentów WMFiI zorganizował zbiórkę charytatywną dla Lubelskiego Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia. Dziękujemy każdemu, kto włączył się w tę inicjatywę i niósł dobro razem z nami.

10 grudnia Dominika Laszuk ze Studenckiego Koła Naukowego Matematyków „Akademia Platońska” wygłosiła wykład pt. „Uczenie maszynowe: wprowadzenie i kluczowe metody redukcji wymiarowości”. Omówiła fundamenty uczenia maszynowego oraz najważniejsze pojęcia i techniki z tym związane, ze szczególnym uwzględnieniem metod redukcji wymiarowości. Zaprezentowała także dwie wiodące techniki redukcji wymiarowości: PCA jako metodę liniową oraz t-SNE jako narzędzie do nieliniowej wizualizacji struktur danych.

11 grudnia na Wydziale miały miejsce eliminacje do Wielkiego Finału Familiady „Wielkie umysły myślą podobnie”. W szranki stanęły cztery drużyny złożone ze studentów oraz wykładowców. Pierwszym pojedynkiem było spotkanie: Całki vs Pochodne, które zakończyło się zwycięstwem Pochodnych. Drugie spotkanie to pojedynek Koalicji Studenckiej vs Calculated Defects, które zakończyło się zwycięstwem Koalicji Studenckiej. Drużyny, które odniosły zwycięstwo w swoich pojedynkach, zmierzą się w Wielkim Finale.

17 grudnia odbyło się spotkanie z zespołem Code & Pepper dla studentów zainteresowanych rozwijaniem kariery w programowaniu oraz nowoczesnych technologiach. Wydarzenie było połączeniem wykładu z praktycznymi ćwiczeniami, w trakcie których uczestnicy mogli wspólnie stworzyć projekt z wykorzystaniem Next.js, TypeScript, Shadcn, Tailwind CSS, Postgres, React. W programie znalazło się m.in. omówienie aktualnych trendów branży IT, prezentacja dnia pracy programisty w software house, przegląd realizowanych projektów przez Code & Pepper oraz praktyczne ćwiczenia pod okiem ekspertów.

Współpraca ze szkołami

9 grudnia Wydział odwiedzili uczniowie i uczennice Zespołu Szkół nr 3 w Kraśniku wraz z opiekunami Agnieszką Malińską, Damianem Kudlą i Piotrem Kowalskim. W Muzeum Druku 3D goście obejrzelili m.in. prace studentów WMFiI. Po podziale na dwie grupy jedna z nich zajęła się modelowaniem przy użyciu długopisów 3D z dr. Markiem Gorgolem, a druga miała zajęcia z druku 3D pod okiem dr hab. Bożeny Zgardzińskiej, prof. UMCS.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

Studenckie Koło Naukowe Geografów im. Adama Malickiego zakończyło realizację projektu „Zagrożenie osuwiskowe obszarów lessowych Lubelszczyzny w zmieniającym się klimacie”, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Studenckie koła naukowe tworzą innowacje”. Projekt, realizowany pod opieką dr. Piotra Demczuka (Katedra Geomorfologii i Paleogeografii), został rozliczony przez MNiSW i wysoko oceniony.

Wydarzenia

Studenci kierunku turystyka i rekreacja: Kinga Ścirka, Magdalena Wepa i Antoni Pułtorak w dn. 2–7 grudnia byli wolontariuszami na Mistrzostwach Europy w pływaniu na krótkim basenie, organizowanych przez Europejską Federację Pływacką, które odbyły się w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Lublinie. Wolontariusze mieli różnorodne zadania, takie jak np. przygotowanie akredytacji, montaż branding, obsługa hotelowa, wydawanie opasek, udzielanie informacji, koordynacja ceremonii czy rejestracja uczestników.

W grudniu miały miejsce kolejne odczyty organizowane przez Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Geograficznego. 4 grudnia odbył się odczyt „Świat nierówności: geograficzny wymiar współczesnego niewolnictwa” wygłoszony przez dr inż. Dorotę Dymek dla szkół ponadpodstawowych. 11 grudnia dr Ilona Skibińska-Fabrowska z Wydziału Ekonomicznego wygłosiła odczyt pt. „Afrykański tryptyk górski: Kilimandżaro, Ruwenzori, Toubkal”. 18 grudnia Anna Śliwa (Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich) wygłosiła odczyt „Reunion – piekielny trekking na rajskiej wyspie”.

4 grudnia na Wydziale Architektury i Budownictwa Politechniki Lubelskiej odbyło się kolejne seminarium z cyklu „Lubelscy Urbaniści”, zorganizowane przez Towarzystwo Urbanistów Polskich i Katedrę Architektury, Urbanistyki i Planowania Przestrzennego PL. Tegoroczna edycja przypadła w 100-lecie urodzin

lubelskiego urbanisty, wieloletniego kierownika Lubelskiej Pracowni Urbanistycznej Urzędu Miasta Lublin Zdzisława Wośko. Jego życiorys i dorobek zawodowy przybliżyli dawni współpracownicy – mgr inż. Władysław Rawski oraz mgr inż. arch. Andrzej Link. Następnie mgr inż. Stanisław Lichota zaprezentował historię planów zagospodarowania przestrzennego Lublina. Seminarium dopełniła dyskusja na temat historii planowania przestrzennego, przemian warsztatu zawodowego urbanisty oraz obecnej reformy planowania przestrzennego. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa dawnych planów urbanistycznych Lublina oraz inżynierskich projektów dyplomowych studentów kierunku gospodarka przestrzenna na naszym Wydziale. Ze strony WNoZiGP wystawę koordynowała dr inż. arch. Anna Polska (Katedra Gospodarki Przestrzennej).

Dr Magdalena Suchora (Katedra Geomorfologii i Paleogeografii) oraz dr Sylwester Wereski (Katedra Hydrologii i Klimatologii) 8 grudnia uczestniczyli w warsztatach dla moderatorów Mozaiki Klimatycznej. Warsztaty zakończyły się uzyskaniem stosownych certyfikatów.

W dn. 8–12 grudnia na Wydziale trwała zbiórka suchej i mokrej karmy dla bezdomnych kotów na rzecz Fundacji „Kocie Anioły”. Dzięki hojności darczyńców udało się zebrać kilka kilogramów karmy. Koordynatorką zbiórki była Maria Rymczuk (administracja Wydziału).

17 grudnia odbyło się spotkanie świąteczne pracowników Wydziału. Życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne złożyły władze dziekańskie oraz rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

17 grudnia dr hab. Przemysław Mroczek, prof. UMCS (Katedra Geomorfologii i Paleogeografii) wygłosił referat popularnonaukowy „Wybory pokoleń wobec wyzwań ekologicznych – odpowiedzialność, konsekwencje, przyszłość” na Lubelskim Uniwersytecie Trzeciego Wieku.

Współpraca ze szkołami

12 grudnia Wydział odwiedzili uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie, szkoły partnerskiej UMCS. Goście

uczestniczyli w grze „Familiada Geograficzna”, prowadzonej przez Studenckie Koło Naukowe Geografii Wojskowej i Zarządzania Kryzysowego „Kryzysowcy”, oraz w warsztatach geoinformatycznych, na które zaprosiło Studenckie Koło Naukowe Geoinformatyków GeoIT.

Naukowcy w mediach

9 grudnia w programie „Gość Panoramy” TVP3 Lublin wystąpił dr hab. Wojciech Janicki, prof. UMCS (Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej), który wypowiedział się na temat migracji i zmian demograficznych.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Habilitacje

15 grudnia Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki, na podstawie wniosku Komisji Habilitacyjnej w składzie: przewodnicząca – prof. dr hab. Marzenna Zaorska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie); sekretarz – dr hab. Beata Szabała (UMCS); recenzenci: dr hab. Ewa Skrzetuska (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie), dr hab. Marzena Dycht (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), dr hab. Joanna Konarska (Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie), prof. dr hab. Urszula Szuścik (Uniwersytet Śląski w Katowicach); członek – dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS, podjęła uchwałę o nadaniu dr Ewie Niestorowicz stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika. Tytuł osiągnięcia naukowego: „Rysunek osób niewidomych. Kreacja świata i jej uwarunkowania”.

Sukcesy

Publikacja *Studenci ukraińscy wobec swojej przyszłości – perspektywa stanu wojennego* autorstwa prof. dr hab. Marii Czepil oraz dr hab. Ewy Sarzyńskiej-Mazurek, prof. UMCS z Katedry Pedagogiki Pracy i Andragogiki została uhonorowana Dyplomem Laureata za zajęcie II miejsca w konkursie „Najlepsze Wydanie Roku – 2025”, organizowanym przez Narodową Akademię

Nauk Oświaty Wyższej Ukrainy. Konkurs stanowi jedno z najważniejszych wydarzeń promujących dorobek wydawniczy środowiska akademickiego. Monografia została doceniona za wysoki poziom merytoryczny, głębię treści intelektualnej oraz profesjonalne i rzetelne ujęcie analizowanej problematyki.

Wydarzenia

4 grudnia w Instytucie Pedagogiki odbyło się kolejne spotkanie naukowe z cyklu „Czwartki Badawcze”. Gościem był prof. Tomas Bubik z Uniwersytetu Palackiego w Czechach. Wygłosił wykład pt. „Prosocialność niewierzących w społeczeństwie świeckim: uwaga wzrokowa, wartości i pomoc etniczna u Czechów bezwyznaniowych”. Profesor omówił cechy prosocialności w jednym z najbardziej zsekularyzowanych społeczeństw Europy. Zaprezentował interesujące wyniki badań zebranych za pomocą metod mieszanych: eye-trackingu, gry ekonomicznej oraz kwestionariusza PVQ-21. Objasniał na ich podstawie, jak niewierzący Czesi postrzegają przedstawicieli różnych grup etnicznych i jakie motywacje kierują ich zachowaniami pomocowymi, a także na czym może się opierać moralność i współpraca społeczna w kontekście głębokiej sekularyzacji. Tezy postawione w wykładzie rozwijane były w zaangażowanej dyskusji uczestników spotkania.

W ramach interdyscyplinarnej współpracy Instytutu Pedagogiki UMCS z Instytutem Religioznawstwa Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu 4 grudnia odbyło się spotkanie przedstawicieli strony czeskiej z władzami UMCS: rektorem prof. dr hab. Radosławem Dobrowolskim i prorektorem ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorotą Kołodyńską. Uniwersytet Palackiego reprezentowali: prof. Tomas Bubik z członkami swojego zespołu badawczego. W spotkaniu uczestniczyła dyrektor Instytutu Pedagogiki dr hab. Stanisława Byra, prof. UMCS. Celem wizyty było podsumowanie dotychczasowej współpracy i przedstawienie kolejnych etapów wspólnych inicjatyw badawczych. Obecnie realizowany jest trzyletni interdyscyplinarny projekt badawczy pt. „Wyobrażenia religijne dzieci polskich i czeskich”, skupiający religioznawców, filozofów (ze strony czeskiej) oraz pedagogów (ze strony polskiej).

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Sukcesy

Dr Łukasz Lewkowicz (Instytut Nauk o Polityce i Administracji) otrzymał prestiżowe trzymiesięczne stypendium naukowe na Uniwersytecie św. Cyryla i Metodego w Trnawie (Słowacja) na realizację projektu badawczego pt. „Constructing Regional Identity: Media and Political Discourse on the Three Seas Initiative” w ramach Narodowego Programu Stypendialnego Republiki Słowackiej, pod opieką naukową prof. Jána Višňovského. Wyjazd będzie obejmował prowadzenie badań empirycznych, organizację konferencji oraz realizację zajęć ze studentami.

Dr Elżbieta Szulc-Wałęcka (INoPiA) wraz z zespołem projektu RELINK uzyskała akceptację sekcji w ramach ECPR General Conference 2026 (ECPR – Europejskie Konsorcjum Badań Politycznych). To prestiżowe i największe wydarzenie gromadzące przedstawicieli nauk politycznych w Europie. Sekcja pt. „Polityka, zarządzanie i społeczeństwo w erze sztucznej inteligencji i cyfryzacji: wyzwania, transformacje i perspektywy” została zgłoszona w ramach Stałej Sekcji ECPR ds. Internetu i Polityki. Dr Szulc-Wałęcka pełni w niej funkcję współprzewodniczącej, wystąpi ponadto w roli dyskusantki oraz przewodniczącej paneli.

Prof. dr hab. Marta Wójcicka i dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS (Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach) zostały powołane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na ekspertki Komisji Ewaluacji Nauki do oceny w ramach ewaluacji jakości działalności naukowej za lata 2022–2025.

Dyrektor INoKSiM prof. dr hab. Iwona Hofman oraz dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS – kierownik Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej zostały powołane do senackiego zespołu ds. ustanowienia roku 2027 Rokiem Edukacji Medialnej (REM). Jego celem jest opracowanie merytorycznych założeń inicjatywy oraz przygotowanie działań promujących rolę i znaczenie edukacji medialnej w nowoczesnym społeczeństwie.

Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej została uhonorowana pismem okolicznościowym w uznaniu za wieloletnią, merytoryczną współpracę z Biblioteką Główną Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Wyróżnienie wręczono 9 grudnia podczas konferencji naukowej pt. „Biblioteka w centrum otwartej nauki – współpraca, działania i wyzwania”, zorganizowanej w ramach obchodów 70-lecia BG UP. Stanowi ono wyraz wdzięczności za zaangażowanie zespołu Katedry w działania biblioteki, wspólne inicjatywy oraz aktywne wspieranie rozwoju nowoczesnych usług bibliotecznych i informacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem idei otwartej nauki (Open Science).

Prof. dr hab. Lidia Pokrzycka (Instytut Stosunków Międzynarodowych) została przewodniczącą grupy jurorskiej nagrody Lwy PR w kategorii „Edukator/Badacz PR”. W składzie grupy po raz kolejny znalazł się też dr Wojciech Maguś (INoKSiM). Kapitułę tworzą badacze i specjaliści z pięciu ośrodków naukowych zajmujących się kształceniem w obszarze public relations. Lwy PR to branżowe wyróżnienie przyznawane przez Polskie Stowarzyszenie Public Relations.

14 grudnia podczas gali finałowej 29. edycji konkursu dziennikarskiego Grand Press nagrodę w kategorii „Reportaż i dokument audio” otrzymał Michał Janczura (Wirtualna Polska), absolwent Wydziału, dziennikarz śledczy, radiowy i telewizyjny, za audioserial „Szarlatan”, zrealizowany we współpracy z Audioteką. Dodatkowo znalazł się on na 5. miejscu w plebiscycie Dziennikarz Roku 2025, w którym zwyciężcę wybierają kolegia redakcyjne polskich mediów.

Konferencje

27 listopada na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy dr hab. Barbara Głębińska-Giza, prof. UMCS (INoKSiM) uczestniczyła w konferencji naukowej pt. „Badania regionalne w polskim filmoznawstwie – wyzwania naukowe czy deklaracja tożsamościowa”. Zaprezentowała referat pt. „Odkrywanie śladów żydowskiej przeszłości Lublina w filmie dokumentalnym po 1989 roku. Strategie i poetyki twórcze”.

W dn. 3–4 grudnia na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się V edycja międzynarodowej konferencji naukowej

„Hinc Omnia” pod hasłem „Pro Bibliotheca Publica. Kolekcje prywatne w publicznych instytucjach kultury – dawniej i dziś”. Dr hab. Barbara Głębińska-Giza, prof. UMCS (INoKSiM) wygłosiła wykład pt. „Zespół archiwalny Andrzeja Wajdy w zbiorach Filмотeki Narodowej – Instytutu Audiowizualnego: metodologia opracowania i potencjał badawczy. Rekonesans u progu roku Wajdowskiego”.

W dn. 3–4 grudnia pracownicy INoKSiM wzięły udział w konferencji „Media w ekonomii – ekonomia w mediach”, która odbyła się na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach. Dyrektor prof. dr hab. Iwona Hofman współuczestniczyła w oficjalnym otwarciu konferencji wraz z rektorem UE w Katowicach prof. dr hab. inż. Celiną Olszak oraz dziekanem Wydziału Informatyki i Komunikacji UE prof. dr hab. Jerzym Gołuchowskim. Pracownicy Instytutu zaprezentowały dwa wystąpienia dotyczące obecności sztucznej inteligencji w przestrzeni medialnej. Pierwszy referat – przygotowany przez dr hab. Danutę Kępcę-Figurę, prof. UMCS i dr Alenę Podviażkinę wspólnie z prof. Anastasią Belovodską i prof. Juliją Korosteńskienę z Uniwersytetu Wileńskiego – był owocem współpracy rozwijanej m.in. podczas październikowego stażu naukowego w Media Linguistics Centre Uniwersytetu Wileńskiego. Badaczki pokazały, w jaki sposób polskie i litewskie memy o AI stają się narzędziem komentowania współczesnej rzeczywistości. Drugie wystąpienie, opracowane przez dr hab. Dorotę Marquardt, prof. UE oraz dr Alenę Podviażkinę, dotyczyło form opowiadania o generatywnej sztucznej inteligencji oraz różnic w budowaniu narracji o nowych technologiach.

W dn. 4–6 grudnia w Dreźnie (Niemcy) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Direct Democracy in factual Issues – Once a beacon of hope, now obsolete”. Prof. dr hab. Maria Marczeńska-Rytko (INoPiA) została zaproszona do wygłoszenia wykładu na temat demokracji bezpośredniej w Polsce. W spotkaniu wzięli udział uczeni z ośrodków akademickich w Niemczech, Austrii, Chile, Chorwacji, Rumunii, Szwajcarii, we Włoszech i na Słowacji oraz przedstawiciele mediów.

8 grudnia odbyło się seminarium naukowe pt. „Dylematy władzy... Prawo do sądu”. Celem wydarzenia była

dyskusja o immanentnych aspektach korelacji pomiędzy potrzebą realizacji celów politycznych, dbałością o sprawność państwa a zagwarantowaniem konstytucyjnego prawa każdego do sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu sądowego. W gronie prelegentów znalazł się prof. em. dr hab. Grzegorz Janusz („Treść prawa do sądu – wybrane zagadnienia”). Wydarzenie zostało zorganizowane przez Katedrę Systemów Politycznych i Praw Człowieka pod patronatem Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych.

10 grudnia w formule zdalnej odbyła się międzynarodowa studencka konferencja naukowa pt. „Architektura cyberodporności: zabezpieczanie infrastruktury krytycznej w świetle nowych zagrożeń”, zorganizowana przez Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego. Dokonano interdyscyplinarnej analizy budowania i utrzymywania cyberodporności infrastruktury krytycznej (IC), ze szczególnym uwzględnieniem strategicznych, technologicznych oraz prawno-organizacyjnych mechanizmów zabezpieczania kluczowych systemów państwa w obliczu dynamicznie ewoluujących cyberzagrożeń.

11 grudnia w formule zdalnej odbyła się VI ogólnopolska konferencja naukowa z cyklu „Popkultura poza kontekstem” realizowanego przez Koło Naukowe Medialno-Popkulturowe „Produktywni”. Tegoroczna odsłona została poświęcona roli generatywnej sztucznej inteligencji we współczesnej kulturze popularnej. Konferencja zgromadziła przedstawicieli 10 ośrodków akademickich z całej Polski. Podczas dwóch bloków tematycznych zaprezentowano 33 wystąpienia, ukazujące wielowymiarowy wpływ AI na popkulturę – od muzyki, filmu, literatury i gier, po marketing, media, komunikację polityczną i psychologię odbioru.

W dn. 11–12 grudnia w Krakowie odbyła się 15. konferencja z cyklu „Automatyzacja bibliotek”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Jagiellońską pod hasłem „Między wiedzą a algorytmem”. Dr Renata Malesa (INoKSiM) wygłosiła referat inauguracyjny obrady pt. „Od pionierskich impulsów do cyfrowej synergii – automatyzacja bibliotek w retrospektywie”, otwierając dyskusję poświęconą

34 latom przemian zachodzących w polskich bibliotekach w obszarze automatyzacji.

Wydarzenia

26 listopada w INoKSiM gościł dr Aleksander Janiszewski, pracownik naukowy Politechniki Kijowskiej, który wygłosił wykład w formule online pt. „Ukraińskie środowiska eksperckie i medialne wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej – sukcesy i porażki”. Gościa w imieniu władz Instytutu i Wydziału powitała prodziekan ds. studenckich dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS. Przebieg wykładu koordynował dr Łukasz Jędrzejski. Dr A. Janiszewski opowiadał o mechanizmach wojny hybrydowej, wojny informacyjnej i prowadzonych przez Federację Rosyjską działaniach dezinformacyjnych na byłym obszarze poradzieckim. Wskazywał również na specyfikę funkcjonowania mediów na Ukrainie w czasie wojny. Po wykładzie odbyła się dyskusja z udziałem słuchaczy. Spotkanie zorganizowano w ramach trwającej współpracy UMCS z Politechniką Kijowską.

27 listopada Politologiczne Koło Naukowe zorganizowało „Polityczną Maskaradę”. Studenci mieli okazję wcielić się w dowolnych przedstawicieli polskiej sceny politycznej. By zapewnić lekką i luźną atmosferę spotkania, członkowie PKN przygotowali dla uczestników szereg aktywności – od mini gier i quizów po andrzejkowe wróżby o politycznej przyszłości. Zabawa stała się pretekstem do refleksji nad współczesnym krajobrazem politycznym, a także nad mechanizmami komunikacji i podejmowania decyzji.

27 listopada członkowie Koła Naukowego Stosunków Międzynarodowych uczestniczyli, na zaproszenie Ambasady Chińskiej Republiki Ludowej, w Filmowym Spotkaniu Młodzieży Chińsko-Polskiej pt. „Światło i Cień – Razem ku Przyszłości”. Odbyło się ono w warszawskim kinie Luna i zgromadziło młodzież akademicką zainteresowaną kulturą oraz współpracą między Polską a Chinami. Podczas wydarzenia zaprezentowano chińskiego kandydata do Oscara – film „Dead to Rights”. Uczestnictwo w pokazie było wyjątkową okazją do poznania współczesnej kinematografii chińskiej, a także do wymiany doświadczeń w międzynarodowym środowisku.

27 listopada odbył się Indywidualny Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Dziekan WPiD. Do rywalizacji stanęło 30 zawodników – studentów i pracowników. Turniej uroczystie otworzyła dziekan dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS. Po kilku godzinach intensywnej gry wyłoniono trójkę najlepszych zawodników. Zostali nimi: I miejsce – Dariusz Obydź, student produkcji medialnej; II miejsce – Inez Stępień, studentka zarządzania; III miejsce – Jakub Sobczak, student bezpieczeństwa narodowego. Laureaci otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz zestawy nagród, a do zwycięzcy powędrował puchar oraz miesięczny karnet do siłowni Endorfina. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Radę Wydziałową Samorządu Studentów WPiD we współpracy z Centrum Kultury Fizycznej.

4 grudnia w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie odbyło się kolejne spotkanie w ramach projektu COEUS (CORporate digital responsibility skills in central EUropean Smart specialisation). W wydarzeniu udział wzięli partnerzy, interesariusze oraz trenerzy z Włoch, Chorwacji, Słowenii, Czech i Polski. Spotkanie miało charakter warsztatowy. Wzięła w nim udział dr Elżbieta Szulc-Wałęcka, która od listopada 2024 r. jest członkiem Regionalnej Grupy Interesariuszy (RGI) oraz Transnarodowego Zespołu Ekspertów projektu COEUS. Ponadto od stycznia br. pełni również funkcję członka Komitetu Sterującego ww. projektu.

5 grudnia w Zielonej Górze odbyło się XV seminarium mediolingwistyczne. W wydarzeniu wzięli udział pracownicy INoKSiM: dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS – współorganizatorka wydarzenia i przewodnicząca sekcji mediolingwistycznej Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, dr Alena Podvazkina, dr Patryk Iwańczyk oraz doktorant mgr Mikołaj Bajew. Spotkanie, prowadzone wspólnie przez prof. Danutę Kępę-Figurę oraz prof. dr hab. Magdalenę Steciąg z Uniwersytetu Zielonogórskiego, skupiło się na nowych kierunkach badań, które integrują refleksję mediolingwistyczną z ekologiczną wrażliwością w erze antropocenu.

5 grudnia odbył się ósmy z serii warsztat „Towards Development of Mediatization Research”, organizowany

przez Katedrę Medietyzacji we współpracy z Academia Euopaea Wrocław Knowledge Hub i Wrocławskim Centrum Akademickim. W tym roku ekspertem, który przygotował feedback do badań prowadzonych przez uczestników, był dr Michael Skey z Loughborough University, specjalizujący się w badaniach relacji między sportem a mediami, a także w kwestiach tożsamości i życia codziennego, szczególnie ludzi młodych. Temat tegorocznej edycji „Youth, Sports, and Media” dotyczył triady relacji między komunikowaniem, różnymi wymiarami sportu (od profesjonalnego po amatorski) i specyfiką populacji młodych. Warsztaty zainaugurował wykład dr. M. Skeya pt. „...The Kids Like It, So What Do We Care About the 55-Year-Olds? «. Baller League and the Mediatization of Contemporary Sport”.

5 grudnia w Sali Rycerskiej Starostwa Powiatowego w Lubartowie odbyły się warsztaty poświęcone wykorzystaniu sztucznej inteligencji w bibliotekach. Spotkanie poprowadziła dr Grażyna Piechota z INoKSiM. Szkolenie obejmowało prezentację narzędzi, które pozwalają tworzyć skuteczne kampanie i lepiej odpowiadać na potrzeby użytkowników.

9 grudnia na Wydziale odbył się panel ekspercki poświęcony przemocy seksualnej wobec kobiet w sytuacjach konfliktów zbrojnych. W gronie dyskusantek były: dr hab. Agnieszka Demczuk, prof. UMCS i dr Agnieszka Ziętek z INoPiA oraz Justyna Sobstyl z Lubelskiego Oddziału Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża. Omówiono społeczne, kulturowe i strukturalne mechanizmy sprzyjające tego rodzaju nadużyciom. Poruszono również kwestie regulacji prawnych, odpowiedzialności oraz form realnego wsparcia dla osób, które doświadczyły przemocy. Bezpośrednio po panelu odbyły się warsztaty „Safeguarding”, które poprowadziła Justyna Sobstyl. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Koło Naukowe Stosunków Międzynarodowych, Forum Młodych Dyplomatów oraz Lubelski Oddział Okręgowy PCK.

9 grudnia w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Lublinie odbyło się szkolenie dla dyrektorów i instruktorów bibliotek powiatowych i miejskich. W trakcie spotkania dr Agnieszka Kamińska z INoKSiM wygłosiła

wykład pt. „Współpraca bibliotek i NGOs – nowa jakość w działaniach na rzecz społeczności lokalnych”. Zaprezentowała w nim działania, które może podejmować biblioteka, by stać się miejscem przyjaznym użytkownikom i otwartym, oraz omówiła projekty mające na celu integrację społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych dyskryminacją i marginalizacją. Szkolenie jest efektem długoletniej współpracy Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej z WBP w Lublinie.

11 grudnia odbyło się posiedzenie Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Polskiej Akademii Nauk. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele INoKSiM: prof. dr hab. Iwona Hofman, przewodnicząca Komitetu, dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS, dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS, dr hab. Magdalena Piechota, prof. UMCS i dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS. Jednym z jego centralnych punktów było wręczenie Nagrody Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach PAN, stanowiącej wyraz uznania dla wybitnych osiągnięć badawczych w obszarze nauk o komunikacji społecznej i mediach. Zaprezentowano także publikację *Podstawy nauk o komunikacji społecznej i mediach* (Wydawnictwo SBP, 2025) pod redakcją naukową Jadwigi Woźniak-Kasperek i Janusza W. Adamowskiego.

11 grudnia w Muzeum Józefa Czechowicza w Lublinie odbyło się spotkanie autorskie z dr hab. Margaret Ohia-Nowak z INoKSiM wokół jej najnowszej książki pt. *Anty czarny rasizm. Język, dyskurs, komunikacja*. Spotkanie poprowadziła prof. dr hab. Marta Wójcicka z Katedry Komunikacji Medialnej.

11 grudnia odbyło się czytanie performatywne z udziałem studentów WPiD. Uczestnicy zapoznali się z sylwetką Gustawa Herlinga-Grudzińskiego oraz jego twórczością w kontekście nowo wydanej zbioru pt. *Trzy opowiadania neapolitańskie/Tre racconti napoletani* (Pracownia Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu/Wydawnictwo UMCS), na który składają się opowiadania pt. *Most. Z kroniki naszego miasta, Cud* oraz *Pierścień*. Czytanie zastosowano do opowiadania *Pierścień*, które po raz pierwszy ukazało się w paryskiej „Kulturze” (nr 4/1986). Uczestnicy, kierując się intuicją

i świadomością roli głosu, dokonali ekspresyjnej adaptacji utworu. Spotkanie poprowadziły dr Ewelina Górka i dr Justyna Maguś.

11 grudnia dr hab. Barbara Głębicka-Giza, prof. UMCS z INoKSiM wystąpiła na zebraniu naukowym na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego z referatem pt. „Historia kina polskiego 1954–1960 w perspektywie psychologii traumy. Ujęcie źródłoznawcze”. W roku akademickim 2025/2026 prof. Giza realizuje na Wydziale Psychologii UW roczny staż badawczy, a wygłoszony referat odnosił się do koncepcji modelu powiązań pomiędzy obszarem badawczym psychologii historycznej a filmoznawstwem.

„Bagienne Brzmienia”, czyli muzyczny przegląd utworów z kultowej serii filmów o Shreku, opanowały 11 grudnia mury Wydziału, zabierając publiczność w pełną humoru i nostalgii podróż po zakamarkach Zasadniogórogródu. Wydarzenie było formą publicznego zaliczenia konwersatorium „Technika realizacji dźwięku” pod kierunkiem red. Tomasza Masańca przez studentów produkcji medialnej II stopnia ze specjalizacji realizacja dźwięku.

12 grudnia w Pracowni Fryderyk Dzielnicego Domu Kultury SM „Czechów” w Lublinie odbył się siódmy pokaz filmowy z cyklu „Młode kino”, który ma na celu promocję i odkrywanie lubelskiej kinematografii. Na ekranie wyświetlono etiudy fabularne, animacje, teledyski oraz formy eksperymentalne – produkcje autorstwa studentów i absolwentów kierunku produkcja medialna. Po projekcji odbyło się spotkanie z twórcami. Wydarzenie poprowadziła Natalia Rutkowska – montażyстка, pasjonatka kina, absolwentka produkcji medialnej oraz instruktorka Pracowni Fryderyk.

16 grudnia Rada Wydziałowa Samorządu Studentów WPiD przeprowadziła drugą edycję „Świątecznej Gry Terenowej”. Uczestnicy mieli za zadanie przemierzenie terenu Wydziału w dwuosobowych zespołach, dotarcie do wszystkich punktów kontrolnych i wykonanie różnorodnych zadań – od zagadek logicznych po integracyjne wyzwania artystyczne i muzyczne. Na studentów, którzy osiągnęli wszystkie cele, czekały świąteczne nagrody.

18 grudnia na Wydziale odbył się „Seans w ciemno” – pokaz filmu, którego tytuł jest utrzymywany w tajemnicy aż do momentu rozpoczęcia wydarzenia. Towarzyszyła mu dyskusja, która stanowiła doskonałą przestrzeń do wymiany myśli i poszerzenia filmowej wiedzy. Wydarzenie zorganizowało Koło Naukowe Pełny Metraż.

Publikacje

18 grudnia na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się debata interesariuszy nad raportem pt. *Partnerstwo strategiczne Polski i Ukrainy w warunkach pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę*. Publikacja analizuje relacje polsko-ukraińskie w dynamicznie zmieniającym się kontekście geopolitycznym oraz konsekwencje tych zmian dla formuły partnerstwa strategicznego obu państw. Raport powstał w ramach współpracy międzynarodowego zespołu badawczego złożonego z ekspertów UMCS (ISM, INoPiA), Instytutu Stosunków Międzynarodowych Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki oraz Narodowego Instytutu Studiów Strategicznych przy Prezydencie Ukrainy. Wydarzenie otworzyli szefowie instytucji organizujących debatę: prof. dr hab. Marek Pietraś, dyrektor ISM oraz Jan Malicki, dyrektor Studium Europy Wschodniej UW. Prezentację raportu poprowadzili prof. Marek Pietraś i prof. dr hab. Walenty Baluk oraz dr hab. Olena Shevchenko. Następnie w dyskusji nad wnioskami z publikacji, moderowanej przez prof. Marka Pietrasia i dr hab. Beatę Surmacz, prof. UMCS, udział wzięli przedstawiciele świata polityki, administracji publicznej i środowiska eksperckiego.

Nakładem prestiżowego wydawnictwa Peter Lang ukazała się monografia pt. *Reason of State in Contemporary Polish Political Thought* autorstwa dr hab. Joanny Saneckiej-Tyczyńskiej, prof. UMCS z Katedry Teorii i Metodologii Nauk o Polityce i Administracji. Książka, oparta na bogatej literaturze krajowej i zagranicznej oraz licznych materiałach źródłowych, stanowi pogłębioną analizę współczesnych polskich sporów politycznych o rację stanu w kraju.

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazała się książka pt. *Równouprawnienie kobiet w Polsce. Z perspektywy stulecia potwierdzenia praw wyborczych kobiet*

w *Konstytucji z 17 marca 1921 roku* pod red. dr hab. Krystyny Leszczyńskiej-Wichmanowskiej, prof. UMCS z INoPiA. Pierwsza część monografii poświęcona została ukazaniu, w jakim stopniu kobiety mają swoją reprezentację w najważniejszych organach władzy państwowej w Polsce na tle sytuacji w Europie i na świecie. Drugą część pracy stanowią rozdziały ukazujące kwestię równouprawnienia kobiet zarówno w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego w Polsce, w polskiej prasie dla kobiet, jak i w historii nordyckiej drogi do równouprawnienia. W opracowaniu ukazały się artykuły pracowników naukowych INoPiA (prof. dr. hab. Wojciecha Sokoła – *Wpływ systemów wyborczych na reprezentację kobiet w parlamentach*; prof. Krystyny Leszczyńskiej-Wichmanowskiej – *Kobiety w Radzie Ministrów*; dr Agnieszki Kamińskiej – *Geneza i organizacja Kół Gospodyń Wiejskich w powiecie lubelskim jako przykład dążeń emancypacyjnych w środowisku lokalnym*) oraz INoKSiM (prof. dr. hab. Ewy Maj – *Kwestia równouprawnienia politycznego w prasie dla kobiet w Polsce międzywojennej*; dr Anny Szwed-Walczak – *Kwestia równouprawnienia kobiet na łamach tygodnika „Kobieta i Życie”/1989–1997/*).

Nakładem Harrassowitz Verlag ukazała się monografia pt. *Word and emotion in everyday propaganda messages. Studies on political communication in Poland*, pod red. dr hab. Agnieszki Waleckiej-Rynduch, prof. UJ. W książce zostały opublikowane dwa rozdziały autorstwa pracowników INoKSiM: dr hab. Małgorzaty Adamik-Szysiak, prof. UMCS – *The bias and emotionality of the media message – main Polish news editorial offices on Twitter during the 2020 presidential campaign*; dr. Łukasza Jędrzejskiego – *Media propaganda in the Polish People's Republic. The case of Joseph Stalin's funeral celebrations in the Polska Kronika Filmowa (PKF) [Polish Film Chronicle] and in the Periodical „Nasza Praca”*. Rozdział autorstwa prof. Adamik-Szysiak zawiera ustalenia teoretyczne oraz wyniki badań empirycznych dotyczących stroniczości i emocjonalności przekazów medialnych rozpowszechnianych przez główne polskie redakcje informacyjne na Twitterze w okresie kampanii prezydenckiej w 2020 r. W artykule opracowanym przez dr. Jędrzejskiego zostało zaprezentowane studium przypadku działań propagandowych podejmowanych przez Polską Zjednoczoną

Partię Robotniczą przy okazji uroczystości żałobnych Józefa Stalina. Monografia została opublikowana w otwartym dostępie (Open Access).

Wydział Prawa i Administracji

Sukcesy

Rzecznik patentowy dr Kinga Wernicka, adiunkt w Katedrze Prawa Unii Europejskiej, została powołana na wiceprezesa w nowej kadencji samorządu rzeczników patentowych we władzach Okręgu Lubelskiego Polskiej Izby Rzeczników Patentowych.

16 grudnia Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej przyznała grant w ramach programu „Wspólne projekty badawcze 2025 Polska – Słowacja” zespołowi badawczemu kierowanemu przez dr. hab. Pawła Szczęśniaka z Katedry Prawa Finansowego. Projekt pt. „Tax populism. The impact of populist attitudes on the process of making Polish and Slovak tax law (causes, effects and countermeasures)” będzie realizowany przez Wydział Prawa i Administracji UMCS wraz z instytucją partnerską, tj. Wydziałem Prawa Uniwersytetu Pavla Jozefa Šafárika w Koszycach. Członkami zespołu badawczego są: dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, JUDr. Anna Vartašová, PhD. (koordynator zespołu z instytucji partnerskiej), dr hab. Paweł Szczęśniak, doc. JUDr. Alena Krunková, PhD., Ing. Karolína Červená, PhD., mgr Agata Kowalska, JUDr. Júlia Hoffmanová oraz studentka Anna Radzikowska. Grant, przyznany na podstawie rekomendacji polsko-słowackiej komisji wspólnej, będzie realizowany w latach 2026–2027.

Konferencje

W dn. 27–28 listopada odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona problematyce udziału dziecka w postępowaniu karnym, zorganizowana przez Katedrę Postępowania Karnego. Wydarzenie uroczyste otworzyli prof. dr hab. Katarzyna Dudka – kierownik Katedry Postępowania Karnego, dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor ds. ogólnych

i Krzysztof Karsznicki – prokurator Prokuratury Krajowej. Wystąpienie otwierające wygłosił Assoc. Prof. Cristian Dumitru Miheș z University of Oradea w Rumunii, który podjął temat współczesnych wyzwań związanych z udziałem małoletniego w postępowaniu karnym. Następnie odbyły się trzy panele. Pierwszy poświęcony był dziecku jako pokrzywdzonemu. Drugi panel dotyczył dziecka jako świadka, natomiast trzeci – dziecka jako oskarżonego. Drugi dzień Konferencji odbył się w formule online. Panel ekspercki poprowadziła dr hab. Ewa Kruk, prof. UMCS, a wystąpienia poświęcone były przede wszystkim polskim regulacjom dotyczącym statusu prawnego małoletnich, statystyce przesłuchań, roli przedstawicieli ustawowych oraz praktycznym aspektem reprezentacji dzieci w procesie karnym.

8 grudnia odbyło się XVII Lubelskie Seminarium Karnistyczne pt. „Przestępstwo wzięcia lub przetrzymywania zakładnika”, zorganizowane przez Katedrę Prawa Karnego i Kryminologii. Zostało podzielone na cztery części, a słowo wstępne wygłosił prof. dr hab. Marek Kulik, dyrektor Instytutu Nauk Prawnych. Seminarium odbyło się na platformie MS Teams.

Współpraca

15 grudnia podpisano porozumienie o współpracy akademickiej pomiędzy Wydziałem Prawa i Administracji UMCS oraz Instytutem Nauk Prawnych UMCS a Wydziałem Prawa UzhNU. Sygnatariuszami byli: dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS – dziekan WPiA, prof. dr hab. Marek Kulik – dyrektor INP oraz Yaroslav Lazur – dziekan Wydziału Prawa Uzhorodzkiego Uniwersytetu Narodowego. W wydarzeniu uczestniczyli również: dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor ds. ogólnych, Volodymyr Chubirko – wykładowca na Wydziale Prawa UzhNU, Ivan Hrycak – były konsul generalny Ukrainy w Lublinie, koordynator projektu współpracy oraz Zbigniew Wojciechowski – radny Sejmiku Województwa Lubelskiego.

Wyjazdy

W dn. 30 listopada – 6 grudnia miał miejsce pobyt badawczy dr Barbary Dudzik z Katedry Postępowania Karnego na Uniwersytecie Narodowym im. Kapodistrias w Atenach. Dr B. Dudzik realizowała badania w ramach

projektu pt. „Problemy i wyzwania współpracy europejskiej w sprawach karnych z perspektywy Grecji” oraz przeprowadziła wykład na temat relacji Polski i Prokuratury Europejskiej.

Wydarzenia

3 grudnia sekcja Prawa Karnego Studenckiego Koła Naukowego Prawników zorganizowała spotkanie eksperckie pt. „Stanie na straży praworządności – prokuratorski obowiązek czy odpowiedzialność?”, które poprowadził dr Robert Kmiecik, prokurator okręgowy w Zielonej Górze oraz prezes Stowarzyszenia Prokuratorów Lex Super Omnia. Poruszone zostały kwestie dotyczące roli prokuratora w ochronie praworządności, relacji między obowiązkiem służbowym a odpowiedzialnością etyczną oraz wyzwań stojących przed współczesną prokuraturą w Polsce.

11 grudnia odbył się wykład dr Magdaleny Lesińskiej-Staszczuk z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji pt. „Zjawisko przemocy wobec kobiet – wybrane aspekty aksjologiczne oraz praktyczne”, zorganizowany przez Koło Naukowe Doktryn Politycznych i Prawnych.

10 grudnia odbyło się wyjście studyjne do Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, w ramach którego uczestnicy wzięli udział w dwóch rozprawach upadłościowych. Wyjście zostało zorganizowane przez Koło Naukowe Postępowania Cywilnego.

18 grudnia odbył się wyjazd studyjny do Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie zorganizowany przez Studenckie Koło Naukowe Profesji Prawniczych.

Współpraca ze szkołami

9 grudnia Wydział odwiedzili uczniowie Zespołu Szkół nr 2 w Kraśniku z klas o profilu prawniczo-politologicznym. Wizyta odbyła się w ramach programu Szkoły Partnerskie UMCS. Licealiści wraz z nauczycielami wysłuchali wykładu pt. „Idealiści, zdrajcy, buntownicy: problematyka przestępczości politycznej XX wieku – zagadnienia wybrane”, który wygłosił dr Paweł Lesiński z Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego.

Różnorodność to nasz atut

Rozmowa z dr. hab. Leszkiem Kopciuchem,
prof. UMCS – dziekanem Wydziału Filozofii
i Socjologii UMCS

Wydział Filozofii i Socjologii obchodził w 2025 r. jubileusz 35 lat istnienia. Historia badań filozoficznych i socjologicznych na naszej Uczelni jest jednak dużo dłuższa.

Początki środowiska filozoficznego i socjologicznego na UMCS są elementem początków Uniwersytetu. W 1944 r. przybył do Lublina prof. Narcyz Łubnicki, jeden z założycieli Uczelni i jednocześnie organizator środowiska filozoficznego. Wtedy też powstała na ówczesnym Wydziale Przyrodniczym Katedra Logiki i Metodologii, a jej kierownikiem został właśnie prof. Łubnicki. W roku 1945 utworzona została Katedra Historii Filozofii, a kierował nią prof. Stefan Harassek. Pracownicy obu katedr prowadzili zajęcia z logiki, metodologii nauk oraz filozofii, później, w zmienionym klimacie politycznym, zajęcia te zostały przejściowo ograniczone do zajęć z logiki. Obie katedry pod zmienionymi nazwami weszły następnie w skład Wydziału Humanistycznego, który rozpoczął działalność w 1952 r.

W roku 1950 utworzono trzyletnie Studium Zawodowe Historii Kultury Materialnej ze specjalizacją etnograficzną. W jej programie znalazł się wykład z socjologii. Pierwszymi wykładowcami byli dr Władysław Kwaśniewicz i dr Edward Pietraszek. Obecność socjologii na specjalności etnograficznej można traktować jako początki kształtowania się środowiska socjologicznego na UMCS.

Późniejsze wydarzenia, które zasadniczo wpłynęły na kształt środowiska filozoficzno-socjologicznego,

miały miejsce w latach 60. i 70. W połowie lat 60. powstała Katedra Socjologii. W roku akademickim 1969/1970 rozpoczął działalność Instytut Nauk Pedagogicznych i Filozoficznych, w którego skład weszły Katedry: Filozofii, Filozofii Społecznej i Socjologii oraz Zakłady: Pedagogiki, Psychologii i Logopedii. Dyrektorem Instytutu został prof. Zdzisław Cackowski.

W 1971 r. powstał Instytut Filozofii i Socjologii, który w 1973 r. przestał być częścią Wydziału Humanistycznego i zmienił nazwę na Międzyuczelniany Instytut Filozofii i Socjologii. Jego pracownicy prowadzili zajęcia na wszystkich uczelniach państwowych Lublina. W roku 1975 MIFiS uzyskał prawa wydziału UMCS. Właśnie tę datę chciałbym podkreślić, bo gdyby uwzględnić okres, gdy MIFiS zaczął funkcjonować na prawach wydziału, to moglibyśmy poniekąd mówić o 50-leciu Wydziału Filozofii i Socjologii.

Kolejny ważny moment, zwłaszcza w kontekście dydaktyki, to rok 1973 – uruchomiono wtedy studia filozoficzne dla studentów innych kierunków lub absolwentów innych specjalizacji. To ważna data, ponieważ do niej przypisany jest początek kierunku filozofia na naszym Wydziale, ale też dlatego, że jego absolwenci będą tworzyli trzon kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału – tzw. trzecie pokolenie filozofów na UMCS. W roku 1975 zostały z kolei uruchomione studia filozoficzne dla absolwentów szkół średnich.

Warto odnotować, że w 1977 r., a więc jeszcze w czasach MIFiS, na UMCS odbył się Ogólnopolski

Zjazd Filozoficzny. Prawie 20 lat później, w 1994 r., już na Wydziale Filozofii i Socjologii odbył się z kolei IX Ogólnopolski Zjazd Socjologiczny pt. „Ludzie i instytucje. Stawianie się ładu społecznego”.

W 1991 r. zostały utworzone 5-letnie studia socjologiczne. Kształcenie w tym kierunku odbywało się już jednak wcześniej. W ramach studiów filozoficznych część studentów wybierała seminaria „socjologiczne”. Niektóre z tych osób weszły potem w skład kadry Instytutu Socjologii. W 1997 r. została ustalona struktura WFIS, która funkcjonuje do chwili obecnej, z podziałem na Instytut Filozofii oraz Instytut Socjologii.

Wydział Filozofii i Socjologii został utworzony 24 sierpnia 1990 r. Jak zmieniał się na przestrzeni tych 35 lat? Czy mógłby Pan wskazać najważniejsze, Pana zdaniem, wydarzenia w historii jednostki?

Zmiany organizacyjne na Wydziale wyznaczają wspomniane daty i usytuowane w nich fakty, tj. powstawanie katedr i zakładów. Ważne wydarzenia to także nabycie uprawnień do nadawania stopnia doktora oraz doktora habilitowanego. W dyscyplinie filozofia uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego uzyskaliśmy w 1992 r., a w dyscyplinie nauki socjologiczne mamy je od roku 2022. W 1994 r. zostały na Wydziale uruchomione studia doktoranckie w dyscyplinie filozofia, w 1997 r. – w dyscyplinie socjologia, w 2006 r. – w naukach o poznaniu i komunikacji społecznej.

Z perspektywy dydaktycznej ważne są zmiany w zakresie oferowanych przez nas kierunków studiów. Sukcesem okazało się uruchomienie licencjackich studiów kognitywistycznych – to do dzisiaj najchętniej wybierany u nas kierunek. Liczymy, że podobny sukces stanie się udziałem socjologii cyfrowej oraz sztucznej inteligencji w badaniach społecznych, który to kierunek planujemy uruchomić w nowym roku akademickim.

Pracę na UMCS rozpocząłem w 1994 r. Mam więc ogłód z dość długiej perspektywy, dzięki której widać różne, pozytywne i negatywne przemiany. Do tych drugich należy niewątpliwie dużo mniejsza liczba studentów filozofii i socjologii, ale to są efekty niezależnych od nas ogólniejszych tendencji. Obserwuję też zjawisko „pustych czytelników”, a pamiętam czasy, gdy brakowało w nich miejsc. Dzisiaj jest zupełnie inaczej. Czy kontakt z papierową książką da się zastąpić lekturą wersji elektronicznej? To ważne pytanie zwłaszcza w obszarze humanistyki. Ten

medal ma też swoją drugą stronę – tę związaną z korzyściami płynącymi z rozwoju nowoczesnych technologii. Informatyzacja badań i dydaktyki to pozytywne zjawisko. Pamiętam pierwszy komputer na Wydziale, pierwsze próby komunikacji przez Internet i pierwsze rozmowy online, prowadzone jeszcze na 10. piętrze w Rektoracie, gdzie wówczas znajdowała się część naszych ówczesnych zakładów. Dziś prowadzimy zajęcia w trzech pracowniach komputerowych, studenci korzystają z tekstów publikowanych online, mamy zdalny dostęp do zasobów zagranicznych bibliotek, dzięki informatyzacji mogliśmy uporać się z wielkim wyzwaniem, jakie stanowiła pandemia.

W perspektywie tych 35 lat widać też zasadniczą pozytywną zmianę w bazie lokalowej naszej jednostki. Jeszcze w latach 90. Wydział był zlokalizowany w różnych budynkach Uniwersytetu, m.in. w Rektoracie na 10. piętrze, w tzw. Starym Humaniku oraz w przychodni akademickiej na Langiewicza w tzw. pawilonie. Obecnie Wydział mieści się w jednym budynku. To nowa jakość, zarówno dla potrzeb naukowych, jak i dydaktycznych.

Warto wspomnieć, że na Wydziale są obecnie redagowane trzy punktowane czasopisma naukowe: w Instytucie Filozofii – „Kultura i Wartości” (od 2012 r.) oraz „Avant” (współwydawane przez IF od 2023 r.), w Instytucie Socjologii – „Konteksty społeczne” (od 2013 r.). Cieszy także fakt, że są u nas organizowane ważne konferencje naukowe, w tym o charakterze cyklicznym i międzynarodowym, co pomaga budować dobrą markę Wydziału. Niezwykle aktywnie działa też większość naszych studenckich kół naukowych.

Za tradycją badań filozoficznych i socjologicznych na UMCS oraz działalnością Wydziału Filozofii i Socjologii stoi wiele wybitnych postaci, jak choćby wspomniani prof. Narcyz Łubnicki czy prof. Zdzisław Cackowski. Proszę przypomnieć osoby, które włożyły szczególnie wkład w rozwój Wydziału.

To prawda – jeżeli mówimy o rozwoju badań filozoficznych i socjologicznych na UMCS, musimy powiedzieć o osobach, bez których ten rozwój nie byłby możliwy. Wspominałem już o roli prof. Narcyza Łubnickiego. Jego sposób myślenia i działania sprawił, że specyficzną cechą dużej części filozofii na UMCS stała się orientacja scjentystyczna, metodologiczna i epistemologiczna. Cechy te można wskazywać, jak podkreśla prof. Marek Hetmański, u innych przedstawicieli dwóch pierwszych pokoleń filozo-

Fot. Bartosz Prohl

fów na UMCS: prof. Ludwika Flecka, prof. Leona Koja oraz prof. Zdzisława Cackowskiego. Nasi profesorowie pełnili także ważne funkcje uniwersyteckie. Prof. Narcyz Łubnicki był prorektorem UMCS w latach 1962–1965, a prof. Zdzisław Cackowski w latach 1987–1990 był rektorem UMCS.

Na Wydziale była też reprezentowana inna problematyka i inne podejścia. Prof. Zdzisław J. Czarnecki, którego odnowienie doktoratu niedawno świętowaliśmy, zajmował się najpierw badaniami z obszaru filozofii religii, a następnie skoncentrował się na filozofii dziejów oraz historii filozofii nowożytnej. Prof. Bogdan Dziemidok zajmował się zagadnieniami estetycznymi, podkreślając wartość estetyki polskiej. Prof. Stanisław Jedynak prowadził badania nad filozofią krajów Europy Środkowo-Wschodniej oraz krajów Dalekiego Wschodu. Wszyscy na Wydziale pamiętamy go jako człowieka niezwykle życzliwego i społecznego wobec naszych różnych problemów. Badania religioznawcze na WFiS wiązały się zwłaszcza z osobą prof. Tadeusza Margula. Prof. Tadeusz Kwiatkowski zajmował się historią filozofii starożytnej i średniowiecznej, ale też historią logiki i zagadnieniami logiki praktycznej. Kolejne postaci, które wywarły wpływ na tożsamość intelektualną Wydziału, to prof. Andrzej Nowicki – wybitny znawca filozofii włoskiego odrodzenia i filozofii polskiej oraz prof. Stefan Symotiuk, zajmujący się historią

filozofii polskiej, a także metodyką nauczania filozofii. Prof. Jadwiga Mizińska kierowała Zakładem Socjologii Wiedzy. Prof. Andrzej L. Zachariasz prowadził badania z obszaru filozofii współczesnej, charakteryzowało go też nastawienie na systematyczne zagadnienia filozofii. Prof. Jacek Paśniczek, który czterokrotnie był dziekanem WFiS, to badacz o międzynarodowej renomie m.in. w obszarze logiki fikcji, filozofii logiki, teorii intencjonalności. Nie można nie pamiętać o prof. Ewie Borowieckiej, która kierowała Zakładem Estetyki, i prof. Krzysztofie Brozim, twórcy lubelskiej szkoły antropologii kulturowej.

Ostatnim dyrektorem MIFiS, a następnie pierwszym dziekanem WFiS był prof. Stanisław Kosiński. W pracy naukowej zajmował się socjologią zdrowia i socjologią ogólną. Oprócz niego trzeba wymienić prof. Józefa Styka, drugiego z twórców instytucjonalnego kształtu socjologii na UMCS, który zajmował się m.in. socjologią wsi i rolnictwa, socjologią miasta, socjologią regionu oraz historią myśli socjologicznej i katolicką nauką społeczną. Prof. Mirona Ogryzko-Wiewiórowska koncentrowała się w badaniach na pracy socjalnej, socjologii medycyny, socjologii rodziny i tanatosocjologii. Prof. Włodzimierz Mirowski prowadził badania z socjologii miasta i socjologii migracji, a prof. Marian Filipiak podejmował zagadnienia z obszaru religioznawstwa oraz filozofii i socjologii kultury. Z kolei prof. Zofia Kawczyńska-Butrym

zajmowała się socjologią medycyny i socjologią migracji. Prof. Biruta Skrętowicz prowadziła m.in. badania z zakresu socjologii różnic regionalnych, socjologii rynku pracy i innowacyjności. Wreszcie dziekani poszczególnych kadencji, którzy nie zostali jeszcze wymienieni, a wśród nich prof. Teresa Pękala (dziekan w latach 2008–2016), dr hab. Andrzej Ostrowski (dziekan w latach 2016–2019), oraz wszystkie inne osoby, które pracują obecnie na Wydziale i kształtują jego tożsamość. Obszary ich zainteresowań badawczych są dowodem na różnorodność prezentowanych u nas podejść naukowych.

Jak obecnie funkcjonuje Wydział Filozofii i Socjologii? Jakie wyzwania stoją przed jednostką i przed Panem jako dziekanem?

Funkcjonowanie Wydziału Filozofii i Socjologii zostało, jak wiadomo, wyznaczone przez zmiany w organizacji Uniwersytetu wprowadzone w 2019 r. – wydziały stały się wtedy jednostkami dydaktycznymi, instytuty zostały zdefiniowane jako jednostki badawcze. Oba te obszary działalności trudno oddzielać od siebie w sposób jasny i wyraźny. Mam przekonanie, że na WFiS udaje się nam prowadzić w tym zakresie dobrą współpracę.

Mówiłem o różnorodności naszych badań. Widać to w obszarze filozoficznym, ponieważ pracownicy reprezentują bardzo odmienne sposoby rozumienia samej filozofii: od podejścia klasycznego, poprzez światopoglądowe, irracjonalistyczne, postmodernistyczne, neopozytywistyczne, lingwistyczne, logiczne, aż po analityczne. Trudno byłoby wymienić adekwatnie wszystkie obszary badań prowadzonych przez filozofów na WFiS. Dotyczą one np.: semiotyki kognitywnej, systemów informacyjnych, filozofii języka, historii nauki, historii filozofii, filozofii kreatywności, aksjologii, etyki, epistemologii społecznej, fenomenologii psychopatologicznej, etyki przyjemności i konsumpcjonizmu, filozofii średniowiecznej, estetyki sztuki współczesnej, estetyki rynków finansowych, psychopatologii w ujęciu obliczeniowym i ewolucyjnym. A to tylko wybrane przykłady.

Różnorodność cechuje też badania prowadzone w Instytucie Socjologii. Wspomnę przykładowo o takich obszarach badawczych jak: socjologia pracy i gospodarki, socjologia Internetu, niewerbalna komunikacja międzykulturowa, socjologia turystyki, socjologia narodu, socjotechniki, socjologia medycyny, ekosocjologia, gerontologia społeczna, socjologia historyczna, socjologia polityki,

socjologia obszarów wiejskich, socjologia organizacji, socjologia mobilności i migracji. Warto podkreślić szczególnie intensywne i ustawiczne zaangażowanie pracowników Instytutu Socjologii w pozyskiwanie środków na badania ze źródeł zewnętrznych, np. z Urzędu Miasta Lublin oraz z grantów międzynarodowych. Badania te mają też bardzo wyraźne nastawienie na zastosowanie praktyczne.

W gestii dyrektorów instytutów oraz kierowników katedr pozostaje profil badań naukowych, ale kluczowe dla mnie jako dziekana jest to, by te badania wpisywały się również w profil prowadzonych przez pracowników zajęć dydaktycznych. To ważne zarówno w kontekście jakości tych zajęć, jak i wymogów stawianych przez Polską Komisję Akredytacyjną. W 2027 r. czeka nas wizytacja PKA na kierunku filozofia.

Wśród innych wyzwań stojących przed jednostką należy wymienić: wyzwania demograficzne, rezygnacje studentów z kontynuacji studiów, zmniejszenie zainteresowania ofertą studiów magisterskich i potrzebę większego włączenia studentów w badania. Konieczne jest też wspieranie i podtrzymanie dotychczasowej, dużej aktywności kół naukowych. Ponadto przed nami remont budynku Wydziału.

Dlaczego warto wybrać studia na Wydziale Filozofii i Socjologii? Jakie możliwości rozwoju oferuje studentom Wydział?

Na Wydziale oferowane są obecnie studia licencjackie i magisterskie na kierunkach: filozofia (I i II st.), socjologia (I i II st.), kognitywistyka (I i II st.), kreatywność społeczna (I st.), europeistyka (I st.), socjologia cyfrowa (I st.), kreatywność i projektowanie społeczne (II st.), migracje i mobilność (II st.). Liczymy na to, że od roku akademickiego 2026/2027 uruchomimy studia II st. sztuczna inteligencja w badaniach społecznych. Ponadto na Wydziale są prowadzone, we współpracy z Lubelską Izbą Coachingu, studia podyplomowe Coaching i mentoring, a we współpracy z Europejskim Instytutem Psychologii Biznesu – Menedżer XXI wieku. W 2023 r. uruchomiliśmy także we współpracy z EIPiB oraz Wydziałem Ekonomicznym studia podyplomowe Trener biznesu.

Z jednej strony nasza oferta dydaktyczna jest tradycyjna (filozofia, socjologia), a z drugiej – nastawiona na wyzwania współczesności. Nieprzypadkowe jest tak duże zainteresowanie kandydatów studiami kognitywistycznymi. Atutem oferty Wydziału są także studia

kreatywistyczne. Odpowiadamy w ten sposób na powszechne w sferze społecznej oczekiwanie kreatywności. W ducha czasów i przypisaną do nich mobilność wpisuje się z kolei kierunek migracje i mobilność. Studenci mają do dyspozycji trzy pracownie komputerowe, mogą też prowadzić badania z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów, jakimi dysponuje Laboratorium Badań nad Multimodalnością. Nie bez powodu na WFiS odbył się w maju 2025 r. VII Dzień Jakości Kształcenia pt. „Kreatywność i sztuczna inteligencja”. W programach studiów staramy się uwzględniać zajęcia w trybie zdalnym, by wychodzić naprzeciw oczekiwaniom studentów, którzy często już w trakcie studiów pracują.

Nasi zacy mogą włączać się w działalność kół naukowych: Koła Naukowego Kognitywistyki, Koła Naukowego Kreatywności Społecznej KreaTyVni, Koła Naukowego Badaczy Społecznych, Koła Naukowego Holon oraz Koła Naukowego Estetyków. Staramy się tworzyć przestrzeń przyjazną dla studentów i studiowania. Współorganizujemy projekt „Przyjazny Uniwersytet”. Włączamy się też w różne akcje i wydarzenia organizowane na UMCS, dając studentom możliwość rozwijania swoich kompetencji.

Jest pan filozofem, więc na koniec zapytam: jaka jest przyszłość filozofii? czy nadal aktualne jest twierdzenie, że jest ona dyscypliną fundamentalną, królową nauk?

Wiele zależy od tego, jak rozumie się filozofię. Nie ma przecież jednej jej definicji i sami filozofowie od dawna spierają się o to, czym ona jest. Dla mnie to walor filozofii, choć dla innych będzie to pewnie mankament. W historii robiono z tego zarzut: jak filozofia może nazywać się nauką, skoro sama nie wie w sposób jednoznaczny, czym jest? Po pierwsze, jej zadania w świecie się nie zmieniły. Jest przecież zbiór takich pytań – Kant określił je jako problemy, rozum ludzki nie jest w stanie ich rozstrzygnąć, ale nie jest też w stanie uniknąć ich stawiania – których nauki szczegółowe nie rozstrzygną, a które mimo to budzą naszą poznawczą pasję czy zwykłą ciekawość. Są to np. pytania o istotę naszego istnienia, sens życia, o to, co po śmierci. Witkacy sądził, iż stawianie tego typu pytań definiuje specyfikę ludzkiego bycia w świecie. Takie pytania stawia i rozważa filozofia – nic się pod tym względem nie zmieniło. Jeżeli zgodzić się z Arystotelesem, że to własności mogą przysługiwać substancji, a nie

na odwrót, to w konsekwencji pytania ontologiczne, metafizyczne, epistemologiczne, aksjologiczne należały, należą i będą należeć do kwestii fundamentalnych w ludzkim poznaniu. Nic filozofii w tym nie zastąpi.

Po drugie, gdy pytamy o miejsce filozofii we współczesnym świecie, to chodzi również o to, jak ludzie ją postrzegają, a także, co dla funkcjonowania filozofii jest chyba bardziej istotne, jak ją postrzegają decydenci, którzy określają ramy funkcjonowania współczesnego życia społecznego. I tu nie można nie zauważyć, że filozofia nie jest ceniona adekwatnie do rangi, którą powinna posiadać. Przez lata była związana z istotą wykształcenia uniwersyteckiego, należała do kanonu nauk uniwersyteckich. Takiej roli niestety już jej się nie przypisuje.

Po trzecie, widać współcześnie pewien paradoks: jeżeli nauki szczegółowe kwestionowały naukowość filozofii, to da się zauważyć, że światy, które stają się dzięki nim możliwe (np. przemiany transhumanistyczne czy sztuczna inteligencja), same wywołują problemy, których rozważanie i próba rozwiązania znowu przypada filozofii. Skromnym przykładem niech będzie pytanie o etyczne granice przekształceń transhumanistycznych, sprawa wartości i zasad, które powinny być wbudowane w sztuczną inteligencję, czy kwestia odpowiedzialności w pojazdach autonomicznych. Możliwe dzięki postępowi naukowo-technologicznemu przemiany życia społecznego, a zwłaszcza rosnące tempo pojawiania się nowych rozwiązań technologicznych, znowu „wywołują do odpowiedzi” filozofię. Jeżeli w różnych obszarach życia pojawia się tak wiele nowych wyzwań, również w zakresie różnych profesji, to znaczenia nabiera kształcenie umiejętności i kompetencji miękkich. A jaka inna dyscyplina może w tym zastąpić filozofię?

Ze względu na różnorodność, abstrakcyjność filozoficznych teorii, ale i samych pytań filozofia stanowi nie dającą się niczym zastąpić szkołę dywergencyjnego, kreatywnego myślenia. Ponadto filozofia uczestniczy dzisiaj w codziennym życiu także w innej formie – na myśl przychodzi chociażby popularność różnych technik stoickich we współczesnych szkołach budowania własnego dobrostanu. Dlatego w gruncie rzeczy nie obawiam się o przyszłość filozofii, nawet jeżeli będzie się ona w dużej mierze zmieniać. Nie mogę jednak wykluczyć, że jest to tylko wyraz mojej postawy praktycznej – w jej kantowskim rozumieniu.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Nowy rok, nowe zasady, czyli co się zmienia w polskiej ortografii

Rozmowa z prof. dr. hab. Pawłem Nowakiem z Katedry Komunikacji Medialnej UMCS, pełnomocnikiem Rektora ds. prostego języka

Jest Pan członkiem Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. To właśnie Rada uchwaliła zmiany w polskiej ortografii, które weszły w życie 1 stycznia 2026 r. Skąd wzięła się potrzeba wprowadzenia tych zmian?

W polskiej ortografii są cztery podstawowe zasady: fonetyczna, morfologiczna, historyczna i konwencjonalna (umowna). Fonetyczna polega na tym, że większość wyrazów w polszczyźnie zapisuje się tak, jak się je wymawia, np. *uczelnia*, *studentka*, *adiunkt*, *sala*. Morfologiczna – zmusza nas m.in. do zapisu wyrazów niezgodnie z ich wymową, jeśli ta niezgodność wynika z łączenia ze sobą elementów słowotwórczych czy fleksyjnych w wyrazach pochodnych lub w konstrukcjach składniowych, np. *lodówka* (choć słyszymy *lodufka*), *rasistowski* (choć słyszymy *rasistofski* albo w formie mniej starannej nawet *rasistoski*). Historyczna – rejestruje rozwój języka na przestrzeni wieków i powoduje, że wiele osób męczy się z pisownią *ch-h*, *ó-u* czy *rz-ż* itd. Uspokoję wszystkich albo zmartwię – obecne zmiany w pol-

skiej ortografii nie dotyczą żadnej z tych zasad i jestem pewien, że za naszego życia, a w zasadzie i po nas, żadne takie zmiany nie nastąpią.

Natomiast zasady konwencjonalne powstają w wyniku zwyczaju (społecznej umowy/uzusu) osób, które posługują się językiem polskim w określonej epoce czy przedziale czasowym, i dotyczą najczęściej pisowni wyrazów wielkimi i małymi literami oraz łącznie lub rozłącznie. Ostatnia tego typu zmiana nastąpiła w 1936 r. i od tamtej pory nie było długotrwałych i jawnych (choć mieliśmy ukrytą „rusyfikację” polszczyzny w okresie PRL) powodów, żeby wprowadzać jednocześnie kilka zmian. Mieliśmy jednak zmiany pojedyncze, np. w 1997 r. regulację pisowni *nie* z imiesłowami przymiotnikowymi, która dopuszczała możliwość zapisu takich konstrukcji razem lub osobno w zależności od funkcji imiesłowu w wypowiedzeniu.

Najlepiej wiedzą o tym kulturoznawcy, ale świadomi tego są także przedstawiciele innych nauk humanistycznych i społecznych, że w ostatnim stuleciu świat

Fot. Bartosz Pol

przyspieszył – zmiany cywilizacyjne i społeczne zachodzą nie w ciągu stuleci tylko dziesięcioleci, a niekiedy nawet szybciej. Wiele osób, które zajmują się nauką, uważa, że współcześnie jeden rok kalendarzowy oznacza dziesięć lat kulturowych.

Język nie może pozostać obojętny na te przeobrażenia i aby jego komunikacyjna rola była w dalszym ciągu ważna, trzeba go odpowiedzialnie uwspółcześniać i racjonalnie odpowiadać na potrzeby osób, które się nim posługują. Mówiąc najprościej, uchwała powstała, aby Polkom i Polakom oraz innym osobom, które korzystają z naszego języka, żyło się z nim łatwiej, aby mieli mniej wątpliwości i kłopotów przy pisaniu tekstów w naszym języku, bo wiele z tych zmian likwiduje lub ogranicza dotychczasowe wyjątki. Ograniczenie wyjątków prowadzi zaś do większej spójności języka jako systemu, mechanizmy rządzące ortografią stają się bardziej jednoznaczne i łatwiejsze do uczenia w szkole i na innych etapach kształcenia i samokształcenia, w co pewnie w tej chwili wielu osobom trudno uwierzyć.

W mediach zmiany w ortografii nazywane są „rewolucją” lub „reformą”. Ma to swoje uzasadnienie? Nie ma najmniejszego. Rewolucją, której nigdy nie będzie, byłyby zmiany zasad fonetycznych, morfolo-

gicznych lub historycznych. Z perspektywy językoznawczej to „kosmetyka” ortograficzna, renowacja języka, który bardzo dobrze służył kilku pokoleniom Polek i Polaków, ale wymaga unowocześnienia, dopasowania do zmieniających się zasad życia społecznego i kultury. Jako medioznawca i pragmatyk komunikacyjny rozumiem nazywanie tych zmian „rewolucją” przez media – niech żyją klikbajty (śmiech) – i niepokój dużej części społeczeństwa, bo każda zmiana wywołuje takie reakcje. Język to element rzeczywistości, na którym każdy się zna i uważa go za swoją własność, więc są one tym bardziej widoczne. Powiedziałem „są”, ale tak naprawdę były, gdy po raz pierwszy RJP to ogłosiła, natomiast teraz większość społeczeństwa zapomniała o tym, że one nastąpiły, bo i tak niepoprawność ortograficzna większości użytkowników i użytkowników języka polskiego niewiele się zmieni. Ich teksty będą tak samo niepoprawne.

Powiedzmy jeszcze, czym w ogóle na co dzień zajmuje się Rada, bo zapewne nie wszyscy to wiedzą, i na jakiej podstawie wydaje decyzje wpływające na funkcjonowanie języka polskiego.

Rada Języka Polskiego zgodnie z zapisem sprzed prawie 30 lat (1999 r.) zajmuje się sprawami używania i rozwoju

języka polskiego. Pracujemy zarówno w gronie członków rzeczywistych (36 osób), jak i w szerszych zespołach tematycznych, które zrzeszają nawet po kilkadziesiąt osób, nad analizą i opisem wykorzystania języka polskiego w mediach, reklamie, tekstach urzędowych czy prawnych, logopedii, religii, edukacji itd. Jednym z takich zespołów jest Zespół ds. Reformy Ortografii, którego członkowie i członkinie pracowali przez kilka lat nad ostatecznym kształtem zmian ortograficznych.

Najczęściej jednak członkowie i członkinie RJP odpowiadają na pytania kierowników urzędów stanu cywilnego o opinię na temat jakiegoś imienia lub nazwiska (zwłaszcza Zespół Ortograficzno-Onomastyczny), którego wcześniej nie było lub jest bardzo rzadkie, a ktoś chce nadać je dziecku lub zmienić własne imię i/lub nazwisko.

Podkreślmy, że RJP nie rozstrzyga o niczym innym poza ortografią, więc nasze odpowiedzi, apele (np. w sprawie języka pogardy czy stanu debaty publicznej), opinie (najnowsza o neutralności płciowej w ogłoszeniach o pracy) czy publikacje mają jedynie charakter doradczy, a nie rozstrzygający.

Warto dodać, że kończą się prace nad nową ustawą o języku polskim, w której pojawiają się nowe zapisy o miejscu i roli Rady Języka Polskiego. Liczymy, że zostanie ona wprowadzona w 2026 r.

Zmiany w pisowni, które wprowadziła RJP, są największe od 90 lat, czyli od 1936 r. Data ich wprowadzenia jest przypadkowa, czy celowo wybrano taki termin rocznicowy?

Nic nie wiem o tym, żeby ta data była z góry ustalona. Jest ona raczej efektem długiej pracy nad zmianami, ich wielokrotnych modyfikacji i uzupełnień oraz dyskusji na spotkaniach RJP nad ich ostatecznym kształtem.

Jak wyglądały i ile trwały prace Rady w tym zakresie?

Jestem w RJP od 2023 r. i już wtedy prace nad zmianami trwały od kilku lat, a przynajmniej wielokrotnie mówiono o ich potrzebie. Za pierwsze wersje uchwały odpowiadał Zespół ds. Reformy Ortografii, w którego skład weszli m.in. najwybitniejsi polscy leksykografowie. Potem tę wypracowaną w Zespole wersję rozesłano do wszystkich członków i członkiń RJP z prośbą o zgłaszanie uwag i poprawek. Była to chyba połowa 2023 r. Przez kolejny rok spotykaliśmy się kilka razy, żeby dys-

kutować o proponowanych zmianach i nad nimi głosować. Pracując w ten sposób, w połowie 2024 r. mogliśmy ogłosić, że zmiany ortograficzne są już przygotowane i że wejdą w życie 1 stycznia 2026 r.

Wprowadzone zmiany od momentu ich oficjalnego ogłoszenia budzą skrajne emocje. Jedni uważają, że upraszczają pisownię, a inni, że w niektórych przypadkach jeszcze bardziej ją komplikują. Jak jest w rzeczywistości?

Trochę już o tym rozmawialiśmy. W kwestii języka i kilku innych zjawisk polskiego życia społecznego jest tak, że ile osób, tyle różnych głosów. Z merytorycznego punktu widzenia likwidacja wyjątków, a tak dzieje się tutaj w kilku przypadkach, oraz wyjście naprzeciw zmianom, które już są często spotykane w codziennej komunikacji Polaków, choć nie były do tej pory poprawne, to ewidentne ułatwienie. Zmiany te czynią nasz język bardziej przyjaznym dla osób, które nie są językoznawcami czy literatami oraz nie pracują w zawodach, w których pisze się wiele tekstów. Komunikacja pisemna w dzisiejszych czasach jest rzadkością, zwłaszcza jeśli myślimy o dłuższych formach wypowiedzi, a nie o SMS-ach czy postach. Dlatego RJP szukała najlepszych i najbardziej logicznych rozwiązań, a świadczy o tym choćby poprawka do zmiany pisowni nazw geograficznych z jesieni 2025 r. RJP wycofała się z zasady pisania każdej nazwy geograficznej dużą literą, bo istniało ryzyko, że wyrażenia typu *morze Bałtyk* czy *góra Gerlach* będą kusily użytkowników, żeby nazwy pospolite *morze* i *góra* również zapisać wielką literą. Zatem w nazwach geograficznych, w których drugi człon jest w mianowniku, pierwszy (rodzajowy) zapisujemy małą literą, bo może być uznany za wyraz pospolity, np. *cieśnina Bosfor*, *góra Mnich*, *pustynia Gobi*, *wyspa Uznam*.

A która zmiana – według Pana – była najbardziej potrzebna i pomoże wyeliminować popełniane na gminnie błędy?

Najłatwiej byłoby powiedzieć, że wszystkie są potrzebne i doprowadzą do mniejszej liczby błędów popełnianych przez osoby, które będą pisały teksty w języku polskim. I tak w rzeczywistości jest, ale oczywiście mam swoje ulubione i pewnie nie tylko dla mnie najważniejsze.

Po pierwsze, to pisownia nazw mieszkańców miast, wsi i dzielnic dużą literą, a nie małą tak jak wcześniej.

Nie ma logicznego wytłumaczenia, dlaczego nazwy mieszkańców krajów i kontynentów, a nawet regionów piszemy dużą literą, a nazwy mieszkańców miejscowości i ich części małą literą. To typowa zasada konwencjonalna, która w XXI w. jest trudna do zrozumienia i cieszę się, że właśnie się zmienia. Od 1 stycznia 2026 r. piszemy zatem *Młoda Czechowianka z nieco starszym od niej Lublinianinem, który nie chciał jej powiedzieć, w której Lublinicy mieszka, przygotowując się do wizyty w teatrze*.

Po drugie, ostateczne uregulowanie zapisu *nie* z imiesłowami przymiotnikowymi. Gdy w latach 70. XX w. uczyłem się polskiego w szkole, o zapisie łącznym lub rozłącznym imiesłowu przymiotnikowego z *nie* decydowała funkcja w zdaniu i semantyka imiesłowu. Jeśli imiesłów miał znaczenie przymiotnikowe i zastępował przydawkę, to zapis był łączny, np. *nieprzemyślana decyzja*. Jeśli natomiast zastępował orzeczenie i miał znaczenie czasownikowe, to zapis był rozłączny, np. *nie uchwalona ustawa*. W połowie lat 90. XX w. przedmiotem dyskusji stał się napis na przedziałach kolejowych dla niepalących (odbiegając od tematu, dzisiaj trudno uwierzyć, że 30 lat temu w większości przedziałów w pociągu wolno było palić). Czy tabliczka powinna mieć napis – *przedział dla niepalących* (osób, które w ogóle nie palą) czy *przedział dla nie palących* (nie wolno palić w tym przedziale)? To problem nie tylko wtedy trudny do rozstrzygnięcia, ale na szczęście nie ma już przedziałów dla palących, więc wszystkie są dla niepalących, a przynajmniej na pewno tak to napiszemy od 1 stycznia 2026 r. W 1997 r. pozwolono na zapis łączny, ale jeśli ktoś wiedział, jak powinno się to pisać, mógł pisać i tak, i tak. Teraz już zawsze będzie łącznie.

Po trzecie, pisownia łączna *nie* ze stopniem najwyższym przymiotników. Dotychczasowa zasada była *nie najlepsza*, a od 2026 r. będzie *nienajlepsza*, ale ja ją lubię.

Największe obawy odnośnie do nowej pisowni niektórych form wyrazowych mają chyba uczniowie i nauczyciele. Ma to związek m.in. ze sposobem oceniania na egzaminach oraz brakiem zaktualizowanych podręczników, zresztą nawet Centralna Komisja Egzaminacyjna wydała komunikat w tej sprawie, aby nieco ostudzić emocje. Wynika z niego, że do 2030 r. na egzaminach będą dopuszczalne dwie wersje pisowni – stara i nowa. Taki okres karencji pozytywnie wpłynie na uczniów?

Nie ma łatwej odpowiedzi na to pytanie. Karencja pozwala oswoić się ze zmianą, zmniejsza stres z nią związany. Jednocześnie wprowadzenie czegoś natychmiast pozbawia wątpliwości i usprawiedliwiania się przed sobą i innymi, że jeszcze nie muszę się do tego przyzwyczajać. Na pewno wiele osób poczuło ulgę, że ma więcej czasu na nauczanie się nowych zasad. Nie zapominajmy jednak, że te zmiany weszły w życie i trzeba będzie się nimi posługiwać.

Jak zatem nauczyć młodych ludzi nowej pisowni, a tych dojrzałych użytkowników języka polskiego z kolei oduczyć utrwalanych przez lata reguł ortograficznych?

To kolejne trudne pytanie (śmiech). Ale odpowiedziałbym, że wszystkimi możliwymi sposobami. RJP prowadzi kampanię informacyjną na Facebooku (<https://www.facebook.com/ortografia2026/>), na platformie X (<https://x.com/ortografia2026>) i na Instagramie (<https://www.instagram.com/ortografia2026/>), więc mamy nadzieję, że dotrzemy w ten sposób do wielu osób, które nie zajmują się zawodowo językiem i komunikacją. Liczymy także na media i „pocztę pantoflową”, bo w ten sposób najłatwiej utrwalić sobie i innym informacje o tych zmianach.

Myślę, że warto również wspomnieć o pracach nad nowym słownikiem ortograficznym. Kiedy możemy spodziewać się jego opublikowania?

Podręczny słownik ortograficzny pojawił się w wersji elektronicznej PDF do darmowego pobrania na stronie Polskiej Akademii Nauk w grudniu 2025 r. (publikacje.pan.pl/dlibra/flipbook/137599). Natomiast nowy, wielki słownik ortograficzny będzie gotowy pod koniec 2026 r. i będzie miał swoją przestrzeń internetową (stronę www), tak samo jak *Wielki słownik języka polskiego* z 2018 r. (wsjp.pl).

Ostatnie pytanie: czego w kontekście naszej rozmowy możemy życzyć wszystkim użytkownikom polszczyzny?

Jako Rada wierzymy, że z upływem czasu nowe formy ortograficzne opatrzą się Polkom i Polakom i staną się naturalnym sposobem zapisu tekstów w języku polskim. Tego sobie i wszystkim innym osobom, które piszą po polsku, szczerze życzymy.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Zmiany zasad pisowni polskiej, obowiązujące od 1 stycznia 2026 r.

- 1.** Pisownia wielką literą nazw mieszkańców miast i ich dzielnic, osiedli i wsi, np.

Warszawianin, Zgierzanin, Ochocianka, Mokotowianin, Nowohucianin, Chocłotowianin.

Dopuszczenie alternatywnego zapisu (małą lub wielką literą) nieoficjalnych nazw etnicznych, takich jak *kitajec* lub *Kitajec*, *jugol* lub *Jugol*, *angol* lub *Angol*, *żabojad* lub *Żabojad*, *szkop* lub *Szkop*, *makaroniarz* lub *Makaroniarz*.

- 2.** Wprowadzenie pisowni wielką literą nie tylko nazw firm, marek i modeli wyrobów przemysłowych, ale także pojedynczych egzemplarzy tych wyrobów (*samochód marki Ford* i *pod oknem zaparkował czerwony Ford*).

- 3.** Wprowadzenie rozdzielnej pisowni części *-bym*, *-byś*, *-by*, *-byśmy*, *-byście* ze spółnikami, np. *Zastanawiam się, czy by nie pojechać w góry*.

- 4.** Ustanowienie pisowni łącznej *nie-* z imiesłowami odmiennymi (bez względu na interpretację znaczeniową: czasownikową lub przymiotnikową), tj. zniesienie wyjątku zezwalającego na „świadomą pisownię rozdzielną”.

- 5.** Ujednolicenie zapisu (małą literą) przymiotników tworzonych od nazw osobowych, bez względu na to, czy ich interpretacja jest dzierżawcza (odpowiadają na pytanie *czyj?*), czy też jakościowa (odpowiadają na pytanie *jaki?*), np.

dramat szekspirowski, epoka zygmuntońska, koncert chopinowski, koncepcja kartezjańska, filozofia sokrateska, dialogi platońskie, wiersz miłoszowski.

Przymiotniki tworzone od imion (rzadziej od nazwisk) zakończone na *-owy*, *-in (-yn)*, *-ów* będą mogły być zapisywane małą lub wielką literą, np.

jackowe dzieci lub *Jackowe dzieci*, *poezja miłoszowa* lub *poezja Miłoszowa*, *zosina lalka* lub *Zosina lalka*, *jacków dom* lub *Jacków dom*.

- 6.** Wprowadzenie łącznej pisowni członu *pół-* w wyrażeniach:

półzabawa, półnauka; półzartem, półserio; półspał, półczuwał

oraz pisowni z łącznikiem w połączeniu typu: *pół-Polka, pół-Francuzka* (odniesionym do osoby będącej w połowie Polką, w połowie Francuzką).

- 7.** Dopuszczenie w parach wyrazów równorzędnych, podobnie lub identycznie brzmiących, występujących zwykle razem, trzech wersji pisowni:

– z łącznikiem, np. *tuż-tuż; trzask-prask; bij-zabij;*
– z przecinkiem, np. *tuż, tuż; trzask, prask; bij, zabij;*
– rozdzielnie, np. *tuż tuż; trzask prask; bij zabij.*

- 8.** W zakresie użycia wielkich liter w nazwach własnych:

a) w nazwach komet wprowadzenie zapisu wszystkich członów wielką literą, np.

Kometa Halleja, Kometa Enkego;

b) wycofany na mocy decyzji Rady Języka Polskiego z dn. 27 października 2025 r.

c) w nazwach obiektów przestrzeni publicznej wprowadzenie pisowni wielką literą stojącego na początku wyrazu *aleja, brama, bulwar, osiedle, plac, park, kopia, kościół, klasztor, pałac, willa, zamek, most, molo,*

pomnik, cmentarz itp. (przy utrzymaniu pisowni małą literą wyrazu *ulica*), np.

ulica Józefa Piłsudskiego, Aleja Róż, Brama Warszawska, Plac Zbawiciela, Park Kościuszki, Kopiec Wandy, Kościół Mariacki, Pałac Staszica, Zamek Książ, Most Poniatowskiego, Pomnik Ofiar Getta, Cmentarz Rakowicki;

d) wprowadzenie pisowni wielką literą wszystkich członów (oprócz przyimków i spójników) w wielowyrazowych nazwach lokali usługowych i gastronomicznych, np.

Karczma Słupska, Kawiarnia Literacka, Księgarnia Naukowa, Kino Charlie, Apteka pod Orłem, Bar Flisak, Hotel pod Różą, Hotel Campanile, Restauracja pod Żaglami, Winiarnia Bachus, Zajazd u Kmicica, Pierogarnia Krakowiacy, Pizzeria Napoli, Trattoria Santa Lucia, Restauracja Veganic, Teatr Rozmaitości, Teatr Wielki;

e) wprowadzenie pisowni wielką literą wszystkich członów (oprócz przyimków i spójników oraz wyrazów typu *imienia*) w nazwach orderów, medali, odznaczeń, nagród i tytułów honorowych, np.

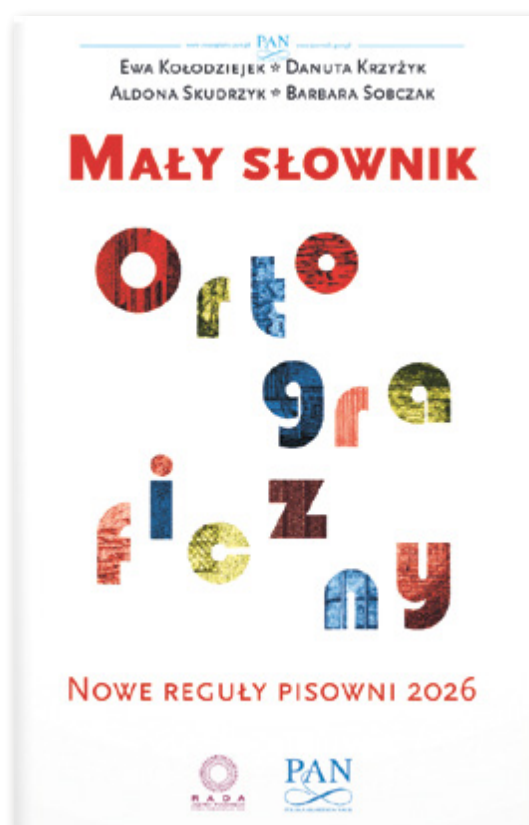
Nagroda im. Jana Karłowicza i Poli Nireńskiej, Nagroda Nobla, Nagroda Pulitzera, Nagroda Templetona, Nagroda Kioto, Literacka Nagroda Europy Środkowej Angelus, Nagroda Artystyczna Miasta Lublin, Nagroda Literacka Gdynia, Śląska Nagroda Jakości, Nagroda Rektora za Wybitne Osiągnięcia Naukowe, Nagroda Newsweeka im. Teresy Torańskiej, Nagroda Wielkiego Kalibru, Mistrz Mowy Polskiej, Ambasador Polszczyzny, Honorowy Obywatel Miasta Krakowa.

9. W zakresie pisowni prefiksów:

a) uzupełnienie reguły ogólnej: W języku polskim przedrostki – rodzime i obce – pisze się łącznie z wyrazami zapisywanymi małą literą. Jeśli wyraz zaczyna się od wielkiej litery, po przedrostku stawia się łącznik, np. *super-Europejczyk*;

b) dopuszczenie rozdzielnej pisowni z wyrazami zapisywanymi małą literą części takich jak *super-, ekstra-, eko-, wege-, mini-, maksi-, midi-, mega-, makro-*, które mogą występować również jako samodzielne wyrazy, np.

miniwieża lub *mini wieża*, bo jest możliwe: *wieża* (w rozmiarze *mini*); *superpomysł* lub *super pomysł*, bo jest możliwe: *pomysł super*; *ekstrazarobki* lub *ekstra zarobki*, bo jest możliwe: *zarobki ekstra*; *ekożywność* lub *eko żywność*, bo jest możliwe: *żywność eko*.

10. Wprowadzenie jednolitej łącznej pisowni części *niby-*, *quasi-* z wyrazami zapisywanymi małą literą, np.

nibyartysta, nibygotyk, nibyludowy, nibyorientalny, nibyromantycznie; nibybłona, nibyjagoda, nibyktos, nibyliść, nibynóżki, nibytorebka; quasiopiekun, quasinauka, quasipostępowy, quasiromantycznie,

przy zachowaniu pisowni z łącznikiem przed wyrazami zapisywanymi wielką literą, np. *niby-Polak, quasi-Anglia*.

11. Wprowadzenie łącznej pisowni *nie-* z przymiotnikami i przysłówkami odprzymiotnikowymi bez względu na kategorię stopnia, a więc także w stopniu wyższym i najwyższym, np.

nieadekwatny, nieautorski, niebanalny, nieczęsty, nieżyciowy; niemiły, niemiłszy, nienajmiłszy; nieadekwatnie, niebanalnie, nieczęsto, nieżyciowo; nielepiej, nieprędzej, nienajlepiej, nienajstaranniej.

Źródło: Rada Języka Polskiego przy Prezydium PAN

Radio to ciekawość drugiego człowieka

Rozmowa z Grażyną Lutosławską – dziennikarką, pisarką, absolwentką UMCS

Jest Pani dziennikarką, pisarką, autorką słuchowisk, ale też absolwentką UMCS. Jak Pani wspomina studenckie lata?

Studiowałam filozofię, otrzymałam dyplom nr 184. Tak zamknął się czas bezustannych spotkań i rozmów, nie tylko podczas zajęć. Studia były pięcioletnie, a ponieważ roczniki nie były zbyt liczne, wszyscy mieściliśmy się na pierwszym piętrze tzw. Starego Humanika. Znaliśmy się. Nie było nic dziwnego w tym, że ktoś z ostatniego roku wręczał na korytarzu książkę studentce dopiero rozpoczynającej przygodę z filozofią, bo jego zdaniem ta lektura mogła jej się przydać. Rozmowy między zajęciami, ale też dyskusje prowadzone do rana na stacji miały na mnie duży wpływ. Wynajmowałam pokój w domu, w którym kilka innych pokoi zajmowali ludzie z mojego roku. Pamiętam intensywność naszych spotkań. Przy książkach, ale też przy przywiezionych z domu pierogach.

Co chciałaby Pani przekazać studentom UMCS, którzy marzą o karierze podobnej do Pani drogi zawodowej?

Co ma Pani na myśli, mówiąc o karierze? Może skarpetki zrobione z myślą o mnie przez panią Ewę? Genialne kiszzone ogórki od pani Bożeny, która do paczki wkłada też własnoręcznie robione serwety? Pamiętam, jak inna pani Bożena podeszła do mnie na Festiwalu Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie, na którym jestem kuratorką jednego z pasm, żeby okryć mnie chustami zrobionymi przez siebie. Pan Andrzej słucha mnie na Roztoczu i przyrządza wtedy różne lokalne smako-

łyki. Je też dostaję w prezencie. A od brata pani Iwonki, który jest pochodzącym z Lublina inżynierem, dostałam pomidory, bo lubi napisaną przeze mnie piosenkę *Inżynier w Lublinie*.

Dlaczego to kulinaria, a nie nagrody zdobywane przez lata przychodzą mi najpierw do głowy, kiedy myślę o karierze? Oczywiście cenię bardzo i tytuł „Mistrz Mowy Polskiej”, i nagrodę Prezydenta Lublina za Całokształt Twórczości, i wiele innych. Ale osoby, które wymieniłam, to moje słuchaczki i moi słuchacze. W Radiu Lublin w „Nie tylko rozrywkowej niedzieli radiowej” od ponad 30 lat tworzymy wspólnotę, która jest moim największym zawodowym sukcesem. Jesteśmy w różnym wieku, mamy różne wykształcenie, poglądy, doświadczenia. A mimo to chcemy przez cztery poranne godziny być razem. To nie jest – jak mogłoby się teraz wydawać – program kulinarny, tylko kulturalny. Dlaczego by jednak między rozmowami o literaturze, teatrze czy muzyce nie wspomnieć o naleśnikach, wiodku z okna czy porannym obrządku w szklarni lub w obejściu? Pyta mnie pani o to, co chciałabym poradzić studentom i studentkom... Niech nie idą moją drogą, bo na ich własnej czekają na nich ludzie i zdania, jakich nie spotkają nigdzie indziej.

Jak wyglądał początek Pani drogi zawodowej? Jak zmieniło się Pani postrzeganie radia na przestrzeni lat?

Podczas studiów wygrałam konkurs na recenzję teatralną. Zdjęcie laureatce zrobił Mirosław Trembecki, fotograf z „Kuriera Lubelskiego”. Zobaczył je w gaze-

cie szef działającej od kilku lat telewizji lubelskiej i zaprosił mnie na zdjęcia próbne do „Panoramy”. Poszłam jak zawsze ciekawa nowej sytuacji, ale odesłano mnie z kwitkiem. Podpowiedziano, że może nadam się do radia, które było w tym samym budynku. Zawsze chciałam być dziennikarką, ale prasową. O istnieniu radia w Lublinie nawet nie wiedziałam, chociaż studiowałam kilkaset metrów od niego.

Trafiłam na redaktora Janusza Łuczковского. Zaprowadził mnie do pokoju, w którym stało urządzenie do montażu dźwięku. Uruchomił je i poprosił, żebym posłuchała rozmowy z jakimś mężczyzną. Później przez kilka minut ciął taśmę, przemontowywał rozmowę, po czym zaprezentował mi ją jeszcze raz. Mężczyzna na taśmie mówił zupełnie coś innego! Janusz powiedział wtedy: „Takie rzeczy da się zrobić w radiu. I takich rzeczy nigdy nie rób. Pamiętaj, że jeśli po 30 latach spotkasz swojego rozmówcę, to musisz mu spojrzeć prosto w oczy”. To była moja pierwsza lekcja radiowa. Minęły lata pracy i mam szczerą nadzieję, że mogę wszystkim swoim rozmówcom spojrzeć w oczy.

Radio to ciekawość drugiego człowieka, szacunek do niego, otwartość i odpowiedzialność za słowa, które się wypowiada. Dzięki radiu wiesz, że nie jesteś sam. To nie powinno się zmieniać, chociaż pod względem technologicznym jesteśmy dziś w innym świecie niż wtedy, kiedy zaczynałam.

Pracuje Pani nie tylko ze słowem mówionym, z dźwiękiem, ale także ze słowem pisany. Jest autorką publikacji m.in. dla dzieci. Co skłoniło Panią do wejścia w świat literatury dziecięcej?

Przypadek. Znajomy ilustrator potrzebował tekstu. W pierwszej kolejności nie myślałam o sobie, próbowałam mu kogoś znaleźć. A skończyło się to naszą wspólną książką. Nie wiedziałam, że tak bardzo potrzebowałam tej formy! Przyglądania się światu z punktu widzenia nie kilkudziesięcioletniej kobiety, a np. ze szczeliny, dziury w chodniku, mieszkania krasnoludków czy gałęzi, z której spada wróbelek Melek. Widać stamtąd inaczej i więcej.

Jakie wartości i tematy stara się Pani przekazywać czytelnikom?

Od ponad 30 lat zapraszam przed radiowy mikrofon gości, ciekawa ich spojrzenia na świat i opowieści. Pi-

Fot. Bolesław Lurczowski

sze opowiadania, w których bohaterami są na równych prawach kobiety, mężczyźni, dzieci, księżniczki, krasnoludki, słoń, bocian, mrówki, słońce, kamień, a nawet rozbrykany reniferek, znudzona pralka, a bywa, że resztki farby z obrazu. Chodzę po mieście, starając się dostrzec to, co kiedyś je wypełniało, widzieć także to, co jest poza kadrem. Jeśli dla kogoś to ważne, spotkamy się.

Kto to widział to Pani najnowsza książka. Proszę opowiedzieć o tej publikacji.

To opowieść, którą można potraktować jak ćwiczenia z patrzenia. Bardzo zadomowiliśmy się w świecie, który wydaje nam się, że jest takim, jakim go widzimy. A przecież to nieprawda. Może człowiek ma więcej zmysłów niż odkryli naukowcy? Może trzeba zacząć przyglądać mu się inaczej? Pretekstem do takich refleksji jest sala muzealna (książkę wydało Muzeum Narodowe w Lublinie) i historia, która nie ma zakończenia. Bo opowieść nie powinna zamykać świata w ramy, tylko sprawić, że jutro spróbujemy spojrzeć na niego inaczej. Choć umiejętność patrzenia wydaje się prosta, wcale taka nie jest. A od niej przecież zaczyna się każda zmiana.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mróż

Disputatio Iuridica na UMCS

Fot. Michał Pilar

4 grudnia 2025 r. na Wydziale Prawa i Administracji zorganizowano *Disputatio Iuridica* pt. „Państwo i Prawo – współczesność, wyzwania i zagrożenia”. Udział w wydarzeniu wzięli dyskutanci: prof. dr hab. Marek Safjan, dr hab. Marcin Wiącek, prof. UW, Stanisław Zabłocki (sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku), dr hab. Marta Romańska, prof. UJ i dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Moderatorami byli dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS i adw. Piotr Sendecki. W wymianie poglądów i opinii poruszono m.in. tematy dotyczące praworządności, wykonywania wyroków europejskich, niezależności sądownictwa, niezawisłości sędziowskiej, problematyki nieskazitelnosci charakteru w wykonywaniu zawodów prawniczych, a także wpływu kryzysu ustrojowego w Sądzie Najwyższym na funkcjonowanie samorządu radców prawnych.

Disputatio Iuridica otworzyli prof. Jarosław Kostrubiec, dziekan Wydziału Prawa i Administracji UMCS i dr Mateusz Chrzanowski, prezes Zarządu Stowarzyszenia „Pro Scientia Iuridica”. Wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem. Stanowiło doskonałą okazję nie tylko do pogłębienia wiedzy i wymiany doświadczeń na tematy poruszone w dyskusji, ale także do integracji środowiska prawniczego, reprezentantów instytucji publicznych, samorządów zawodów zaufania publicznego i innych podmiotów, w działalności których stosowane

są prawne instrumenty. Dodatkową atrakcją był występ artystyczny dr szt. Anny Michałowskiej, mgr. Michała Iwanka i Mateusza Zielonego, którzy zaprezentowali standardy jazzowe oraz własne kompozycje.

Spotkanie zostało zorganizowane przez Wydział Prawa i Administracji UMCS, Stowarzyszenie Naukowe „Pro Scientia Iuridica”, Towarzystwo Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa i Administracji UMCS. Pomyśłodawcą i inicjatorem wydarzenia, a także powołania Rady Współpracy i Rozwoju WPiA UMCS jest dr Mateusz Chrzanowski.

Disputatio Iuridica odbyła się dzięki wsparciu wielu instytucji i osób, co dodatkowo podkreśla jej znaczenie systemowe i społeczne. Partnerami strategicznymi wydarzenia byli: Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie, Izba Adwokacka w Lublinie, Izba Notarialna w Lublinie, Izba Komornicza w Lublinie, Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Lublinie, Rubicon Kancelaria Radców Prawnych i Adwokatów Wacht, Kijek sp. k., Paczuski Taudul Doradcy Podatkowi Sp. z o.o., 5E Smaga i Wspólnicy Spółka Adwokatów, Radców Prawnych i Doradców Podatkowych sp. k., LTCA Zarzycki Niebudek Kubicz sp.k., Kancelaria Radców Prawnych Ryszewski Szubierajski sp. j., Wolters Kluwer Polska, Wydawnictwo C.H. Beck. Z kolei partnerami i patronami byli: Sąd Apelacyjny w Lublinie, Sąd Okręgowy w Lublinie, Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie, Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Lublinie, Prokuratura Okręgowa w Lublinie, Izba Administracji Skarbowej w Lublinie, Komenda Miejska Policji w Lublinie, Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Lublinie, Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Lublinie, Areszt Śledczy w Lublinie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, Lubelski Oddział Krajowej Izby Doradców Podatkowych, Okręg Lubelski Polskiej Izby Rzeczników Patentowych, Fundacja Służby Rzeczypospolitej, Lubelskie Forum Pracodawców, Pracodawcy Ziemi Lubelskiej, Towarzystwo Absolwentów i Przyjaciół WPiA UMCS, Legally.Smart Latymowicz, Liżewski, Tkaczyk – Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych sp. p., PKF Polska. Patronat medialny sprawowali: „Studia Iuridica Lublinesia”, Polskie Radio Lublin, TVP3 Lublin i TV UMCS.

Mateusz Chrzanowski

Open Debates 2025

4 grudnia 2025 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Open Debates”, organizowanego przez Instytut Nauk o Polityce i Administracji. W murach Uczelni gościła Pola Kufel z Przedstawicielstwa Regionalnego Komisji Europejskiej w Polsce z siedzibą we Wrocławiu, gdzie pełni funkcję specjalistki ds. współpracy z mediami.

Moderatorki spotkania – dr Elżbieta Szulc-Wałęcka (Katedra Administracji Publicznej) i studentka kierunku administracja publiczna lic. Wiktoria Dyrda – pytały o kulisy pracy w instytucjach UE: od możliwości staży i ofert zatrudnienia, po codzienne obowiązki specjalisty ds. mediów i współpracę z politykami. Pola Kufel opowiadała o etapach rekrutacji do pracy w KE, wyzwaniach z nią związanych i momentach zwrotnych. Zachęcała też studentów, by próbowali swoich

sił w konkursach i naborach do instytucji unijnych już podczas studiów.

Tematyka „Open Debates” w 2025 r. zatoczyła koło – pierwszym gościem był bowiem eurodeputowany Krzysztof Hetman, z którym dyskutowaliśmy o integracji europejskiej i miejscu Polski w UE. Następnie Wydział odwiedzili: Łukasz Jabłoński – wiceprezes Motoru Lublin, Beata Stepaniuk-Kuśmierzak – zastępcą Prezydenta Lublina ds. kultury, sportu i partycypacji oraz Rafał Biernacki – emerytowany oficer policji.

Głównym celem „Open Debates” jest przybliżanie aktualnych zagadnień społeczno-politycznych, pogłębianie zainteresowania młodych ludzi sprawami publicznymi oraz inspirowanie ich do aktywnego udziału w debacie i życiu społeczno-politycznym.

Katarzyna Radzik-Maruszak
Ihor Kolisnichenko

Odkrycie w Bibliotece Wydziału MFiI

W zasobach Biblioteki Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki odnaleziono wyjątkowy dokument – druk przekazania bibliotecznego z 1947 r. dotyczący książki *Grundlagen und analytischer Aufbau: der Projektiven, Euklidischen, Nichteuklidischen Geometrie*, wydanej w 1940 r., autorstwa Lothara Hefftera, profesora Uniwersytetu we Freiburgu. Do książki dołączona jest także karta katalogowa oraz wpis w Księdze Inwentarzowej Zakładu Logiki Matematycznej i Podstaw Matematyki.

Dokument, zachowany w bardzo dobrym stanie, stanowi cenny ślad ówczesnej praktyki bibliotecznej. Znaleźnisko podkreśla również ciągłość tradycji akademickiej UMCS oraz troskę o utrzymanie i rozwój zbiorów specjalistycznych, które do dziś służą studentom i badaczom.

Odkrycie druku z 1947 r. to nie tylko ciekawostka archiwalna, lecz także świadectwo historii, która wciąż kryje się na kartach starych książ i w teczkach

Fot. Maciej Szymoniak

bibliotecznych. Dzięki pracy zespołu Biblioteki Wydziału MFiI możliwe jest dokumentowanie takich wyjątkowych momentów i ukazywanie bogactwa uczelnianych zbiorów.

Wszystkie eksponaty można zobaczyć w Bibliotece Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki.

Maciej Szymoniak

Wizyta przedstawicieli ambasady i branży turystycznej Bułgarii

27 listopada 2025 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, na zaproszenie dziekan dr Jolanty Rodzoś, prof. UMCS, gościli Nikolay Kostov i Magdalena Tekla.

Nikolay Kostov jest doświadczonym dyplomatą, radcą Ambasady Republiki Bułgarii w Warszawie i ekspertem od promocji turystyki. Od 2021 r. kieruje działaniami Narodowego Przedstawicielstwa Turystycznego Bułgarii. Przedstawicielstwo jest instytucją promującą Bułgarię jako atrakcyjną i dostępną dla Polaków destynację turystyczną. Natomiast Magdalena Tekla kieruje Oddziałem Turystycznej Organizacji Otwartej w Burgas, która pomaga polskim touroperatorom nawiązywać kontakty z partnerami w Bułgarii. Od kilkunastu lat mieszka i pracuje w tym kraju jako organizator

Od prawej:
Nikolay Kostov,
dr Jolanta
Rodzoś,
prof. UMCS,
Magdalena
Tekla
i dr Krzysztof
Kałamucki,
prof. UMCS ↓

turystyki oraz polskojęzyczny pilot wycieczek i przewodnik turystyczny.

Celem spotkania, w którym udział wzięli także dr Krzysztof Kałamucki, prof. UMCS, były rozmowy na temat możliwości nawiązania współpracy z uczelniami w Bułgarii kształcącymi na kierunkach turystycznych, promocji tego kraju nazywanego „perłą Bałkanów” w środowisku akademickim Lublina oraz możliwości odbywania praktyk i staży przez studentów Wydziału w przedsiębiorstwach turystycznych i hotelarskich w Bułgarii. Zaproponowano kilka działań, które Wydział będzie mógł realizować we współpracy z Ambasadą Republiki Bułgarii w Warszawie, oddziałem bułgarskim Turystycznej Organizacji Otwartej oraz z zainteresowanymi podmiotami turystycznymi w tym kraju. Przedsięwzięcia te mają dotyczyć kształcenia, zwłaszcza o nachyleniu praktycznym, badań naukowych oraz promocji Bułgarii w środowisku akademickim Lublina i Lubelszczyzny.

Kolejnym punktem wizyty było spotkanie ze studentami II i III roku studiów licencjackich na kierunku turystyka i rekreacja. Magdalena Tekla, jako przewodnik i pilot wycieczek w Bułgarii z kilkunastoletnim stażem, podzieliła się swoim doświadczeniem w pracy na bułgarskim rynku turystycznym. Przedstawiła m.in.: uwarunkowania prawne działalności turystycznej w Bułgarii, w tym możliwości uzyskania przez Polaków uprawnień pilota wycieczek oraz przewodnika turystycznego, omówiła główne cechy bułgarskiego rynku turystycznego, współpracę z touroperatorami z Polski i kontrahentami bułgarskimi oraz porównała warunki pracy w turystyce w obu krajach. Studentów szczególnie interesowały możliwości odbywania praktyk i długoterminowych staży w branży turystycznej w Bułgarii oraz kompetencje i umiejętności osób starających się o pracę w turystyce w tym kraju.

Ostatnim punktem wizyty był wykład dla studentów turystyki i rekreacji oraz członków i sympatyków Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego pt. „Bułgaria nieoczywista – reminiscencje z wycieczki OL PTG”. Główną prelegentką była Magdalena Tekla.

Bułgaria kojarzy się Polakom głównie z pięknym i ciepłym morzem, ze złotymi piaskami na plażach

Fot. Michał Zembrzycki

i klifowych wybrzeżach. W trakcie wykładu zaprezentowano ten kraj z nieco z innej strony. Omówiono i pokazano atrakcje „interioru”, w tym urokliwe i klimatyczne wioski, pełne zadumy monastyny, malownicze i majestatyczne góry oraz wyróżniającą się wieloma kontrastami Sofię – współczesną stolicę Bułgarii. Przedstawiono ponadto najważniejsze, a jednocześnie

nie dla każdego oczywiste, miejsca, wydarzenia, krajo-
brazy, miasta i wsie, które mogą zainteresować turystów.

Wizyta gości z Bułgarii okazała się niezwykle interesująca i pobudziła do wspólnych działań mających na celu realizację projektów naukowo-badawczych i dydaktycznych.

Krzysztof Kałamucki

Radcowie prawni i specjaliści od mediów łączą siły

Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach oraz Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie zawarły porozumienie o współpracy. Dokument podpisany został przez prof. dr hab. Iwonę Hofman – dyrektorkę Instytutu oraz dr Annę Fermus-Bobowiec – dziekan OIRP w Lublinie. W spotkaniu uczestniczyli także dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiać, prof. UMCS – prorektor ds. studenckich oraz dr Wojciech Maguś – zastępca dyrektora Instytutu.

Umowa zakłada realizację wspólnych działań w obszarze szeroko rozumianej komunikacji profesjonalnej. Współpraca obejmie inicjatywy edukacyjne, badawcze, informacyjne oraz dydaktyczne, mające na celu wzmacnianie kompetencji komunikacyjnych i medialnych w środowisku prawniczym.

Jednym z pierwszych projektów wynikających z porozumienia jest nowy podcast prowadzony przez r. pr. Ewę Urbanowicz i red. dr. Krzysztofa Kota. W audycji, z udziałem zaproszonych ekspertów – radców zrzeszonych w OIRP w Lublinie, omawiane będą w przystępny sposób zagadnienia prawne z różnych obszarów życia. „Prawo? – porozmawiajmy!” – to nazwa kanału na YouTube oraz tytuł podcastu, którego premierowy odcinek dotyczący praw konsumentów został udostępniony 18 grudnia 2025 r.

Tak o przedsięwzięciu mówi dziekan OIRP dr Anna Fermus-Bobowiec:

Archiwum Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach

„Cieszę się, że możemy połączyć naukowy potencjał Instytutu z praktycznym doświadczeniem radców prawnych lubelskiej izby. (...) Wspólne projekty, w tym nowy podcast, otworzą przestrzeń do ciekawych rozmów o prawie i jego praktycznym znaczeniu. To świetna okazja do pokazania pracy radców prawnych w bardziej przystępny sposób.

↑ Od lewej:
dr Krzysztof
Kota, r. pr. Ewa
Urbanowicz
i r. pr. Ewelina
Jemielniak

Z kolei dyrektorka prof. Iwona Hofman podkreśla:

„Podpisanie umowy o współpracy z Okręgową Izbą Radców Prawnych stanowi de facto formalizację podjętych wcześniej działań. Wykorzystujemy bowiem potencjał naukowy Instytutu, promując wspólnie z Izbą znajomość prawa i świadomość prawną m.in. za pomocą podcastów. Wyrażam satysfakcję z powodu synergii umożliwiającej zaangażowanie obu naszych podmiotów w działania o tak dużym znaczeniu społecznym.

Krzysztof Kota

Fot. Magdalena Pakulka

Wizyta studyjna projektu AMUSE

W grudniu 2025 r. na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej zrealizowano tygodniową wizytę studyjną w ramach międzynarodowego projektu AMUSE, finansowanego ze środków programu Erasmus+. Przedsięwzięcie stanowiło element europejskiej współpracy ukierunkowanej na rozwój nowoczesnych, dostępnych i inkluzyjnych systemów edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji alternatywnej i wspomagającej (AAC).

W wizycie uczestniczyli przedstawiciele UMCS oraz reprezentanci organizacji i instytucji z Polski, Norwegii, Holandii, Estonii i Ukrainy. Zorganizowali ją pracownicy Katedry Psychopedagogiki Specjalnej pod kierownictwem dr hab. Anny Prokopiak, prof. UMCS. Program łączył refleksję teoretyczną nad systemowym uwarunkowaniem edukacji włączającej z bezpośrednim kontaktem z praktyką instytucjonalną.

Pierwszy dzień poświęcono wprowadzeniu do polskiego kontekstu prawnego i organizacyjnego. Uczestnicy zapoznali się z kluczowymi regulacjami dotyczącymi systemu edukacji oraz rozwiązaniami stosowanymi w obszarze AAC. Istotnym elementem była również prezentacja roli organizacji pozarządowych w rozwoju edukacji włączającej, przedstawiona na przykładzie działalności Fundacji Alpha.

Kolejne dni koncentrowały się na zagadnieniach dostępności oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Program obejmował m.in. wizytę studyjną w Teatrze Starym w Lublinie, spacer po mieście poświęcony analizie dostępności przestrzeni publicznej, w tym komfortek (pomieszczeń higieniczno-sanitarnych służących osobom z niepełnosprawnością i ich opiekunom do czynności pielęgnacyjnych), a także prezentację rozwiązań wspierających studentów z trudnościami sensorycznymi na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II.

Szczególnie ważnym punktem programu było spotkanie z dr. Maciejem Oksztulskim, osobą w spektrum autyzmu

nieposługującą się komunikacją werbalną, oraz jego rodziną. Rozmowa, oparta na osobistych doświadczeniach, dotyczyła komunikacji wspomaganej i realnych form wsparcia osób korzystających z AAC, skłaniając do pogłębionej refleksji nad znaczeniem dostępnej komunikacji w edukacji i życiu codziennym.

Integralną część pobytu gości stanowiły spotkania z praktykami edukacji włączającej na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS. Uczestnicy odwiedzili także Środowiskowy Dom Samopomocy „Mozaika”, Przedszkole Integracyjne nr 39 w Lublinie oraz Punkt Przedszkolny „Lolek” działający przy PSONI Koło w Lublinie, gdzie obserwowali stosowane tam rozwiązania metodyczne i organizacyjne. Poruszającym akcentem był spektakl teatralny oparty na metodzie „Rytmu Serca” Kelly Hunter, zaprezentowany przez grupę teatralną z udziałem osób w spektrum autyzmu, który stał się przestrzenią refleksji nad rolą komunikacji i sztuki w procesach inkluzji.

Ostatni dzień wizyty obejmował spotkanie w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 w Lublinie oraz warsztaty poświęcone tworzeniu materiałów edukacyjnych z wykorzystaniem AAC (Boardmaker). Szczególny wkład merytoryczny wniosła Agnieszka Pilch ze Stowarzyszenia „Mówić bez Słów – ISAAC Polska”, podkreślając fundamentalne znaczenie dostępu do komunikacji w edukacji włączającej. Wizytę zakończyło podsumowanie działań i uroczyste wręczenie certyfikatów.

Zrealizowana inicjatywa potwierdziła, że skuteczna edukacja włączająca wymaga ścisłego powiązania wiedzy akademickiej z praktyką, współpracy międzysektorowej oraz międzynarodowej wymiany doświadczeń. Projekt AMUSE stanowi doskonały przykład działań sprzyjających rozwojowi kompetencji i wdrażaniu rozwiązań odpowiadających na potrzeby współczesnej, zróżnicowanej edukacji.

Anna Prokopiak

Inauguracja działalności Instytutu im. Wincentego Witosa

17 grudnia 2025 r. w Warszawie odbyły się uroczystości inaugurujące działalność Instytutu im. Wincentego Witosa, powołanego przez Sejm RP w lipcu 2025 r. Wydarzenie obejmowało wręczenie: nominacji do pierwszej Rady Naukowej Instytutu na kadencję 2025–2031, inauguracyjne posiedzenie Rady, a także galę z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych, świata nauki i życia publicznego.

Dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS – dziekan Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz kierownik Katedry Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego została powołana na przewodniczącą Rady Naukowej Instytutu. Akt powołania wręczył wiceminister rolnictwa i rozwoju wsi Adam Nowak. Decyzja ta stanowi wyraz uznania dla jej dorobku naukowego oraz wieloletnich badań nad myślą polityczną ruchu ludowego, w szczególności nad ideowym dziedzictwem Wincentego Witosa, któremu poświęciła znaczącą część swojej drogi naukowej i organizacyjnej. Jest to także wyraz uznania dla kontynuacji i twórczego rozwijania dorobku tzw. lubelskiej szkoły badań nad myślą polityczną, zapoczątkowanej przez prof. dr. hab. Jana Jachymka i konsekwentnie rozwijanej w Katedrze Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego.

Podczas inauguracyjnego posiedzenia Rady podkreślono ambicję Instytutu, by stać się nowoczesnym centrum myśli, dialogu i transferu wiedzy, łączącym badania historyczne z refleksją nad współczesną polityką publiczną. Wiceminister Adam Nowak zaznaczył, że Instytut ma pełnić rolę think tanku i aktywnego centrum pamięci, inspirującego do działania w duchu wartości reprezentowanych przez Witosa, takich jak wspólnota, solidarność, odpowiedzialność i praca.

Rada Naukowa Instytutu pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą, czuwając nad poziomem prowadzonych badań oraz strategicznymi kierunkami rozwoju Instytutu. W jej skład, oprócz prof. Eweliny Podgajnej, weszli również inni wybitni przedstawiciele świata nauki i życia publicznego: prof. dr hab. Marcin Gołębiowski – prorektor ds. rozwoju Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie; dr hab. Mariusz Maciejczak, prof. SGGW – dyrektor Instytutu Ekonomii i Finansów SGGW; dr hab. Adam Niewiadomski, prof. UW

– prorektor ds. doktoranckich i prawnych Uniwersytetu Warszawskiego; dr Mateusz Szpytma – zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej; dr hab. Sylwester Tabor, prof. URK – rektor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie; dr hab. Maciej Tanaś, prof. APS – dziekan Wydziału Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej Warszawie.

Zwieńczeniem dnia była uroczysta gala inauguracyjna Instytutu im. Wincentego Witosa, która odbyła się w Auli im. Jana Baszkiewicza w Gmachu Audytoryjnym UW. W trakcie wydarzenia zaprezentowano spot poświęcony postaci Witosa, stanowiący punkt wyjścia do rozmowy o misji i przyszłych działaniach Instytutu.

Udział w gali wzięli m.in.: Władysław Kosiniak-Kamysz – wicepremier, minister obrony narodowej, Piotr Zgorzelski – wicemarszałek Sejmu RP, Adam Struzik – marszałek województwa mazowieckiego, prof. dr hab. Alojzy Nowak – rektor UW, Adam Nowak – wiceminister rolnictwa i rozwoju wsi, prof. Piotr Kosiak – dyrektor Instytutu im. Wincentego Witosa, Marek Steindel – potomek Wincentego Witosa.

Eleonora Kirwiel

Archiwum Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach

↑ Od lewej: prof. Piotr Kosiak, prof. Ewelina Podgajna i Adam Nowak

Finisaż wystawy prof. Tadeusza Jana Chmielewskiego

5 grudnia 2025 r. w czytelni Biblioteki Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej odbył się finisaż wystawy fotograficznej „50 lat z fotografią” autorstwa prof. Tadeusza J. Chmielewskiego – przyrodnika, planisty, krajoznawcy i artysty-fotografa, absolwenta UMCS.

Tadeusz J. Chmielewski to lubelski naukowiec i fotograf, urodzony w 1950 r., autor i współautor ponad 420 publikacji, współtwórca dokumentacji do utworzenia m.in. Poleskiego Parku Narodowego oraz rezerwatów biosfery „Polesie Zachodnie” i „Roztocze”, a także generalny projektant planu ochrony Kampinoskiego Parku Narodowego. Laureat licznych nagród fotograficznych, twórca 19 wystaw indywidualnych i uczestnik wielu ekspozycji w kraju i za granicą. Jego zdjęcia znajdują się w prestiżowych almanachach oraz licznych publikacjach fotograficznych i krajoznawczych. Tadeusz J. Chmielewski to także autor piosenek poetyckich, wierszy i esejów.

Wystawa „50 lat z fotografią”, prezentowana wcześniej w ramach Kongresu Geografii Polskiej 2025 na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS, stanowi podsumowanie półwiecza twórczych poszukiwań artysty. Ekspozycja obejmuje siedem zestawów prac, ukazujących zmieniające się techniki fotograficzne, style obrazowania

oraz emocje towarzyszące obserwacji środowiska naturalnego i kulturowego. Odbiorcy mogą prześledzić cały proces artystycznej ewolucji – od klasycznych fotografii czarno-białych i kolorowanych, przez sepię z oliwką, nasycone barwy dopełniające, fotografie wielobarwne, kompozycje ekspresyjne, aż po impresje tworzone piórkiem, pędzlem i techniką cyfrową.

Finisaż przyciągnął licznych gości, także spoza regionu. Był też okazją do podziękowania prof. T.J. Chmielewskiemu za całokształt twórczości artystycznej i naukowej, której przesłaniem jest uwrażliwianie społeczeństwa na piękno obecne np. w krajobrazie. Podziękowanie to złożyli m.in. dziekan dr Jolanta Rodzoś, prof. UMCS, koordynator wystawy dr hab. Sebastian Bernat, prof. UMCS (Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG) i Jarosław Szymański (Poleski Park Narodowy). Sam autor wystawy wyraził z kolei wdzięczność jej organizatorom z rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim na czele.

Wydarzeniu towarzyszyła promocja dwóch albumów autora, wydanych przez Norbertinum: *Pragnienie* (2017 r.) oraz *Pętla czasu* (2025 r.). Osoby bezpośrednio odpowiedzialne za przygotowanie wystawy to: dr inż. arch. Anna Polska, dr Magdalena Suchora, mgr inż. Patrycja Adamczyk i prof. Sebastian Bernat.

Sebastian Bernat

Od lewej:
dr Jolanta
Rodzoś,
prof. UMCS
i prof. Tadeusz J.
Chmielewski ↓

Fot. Michał Zembrzycki

Fot. Michał Zembrzycki

Znaczenie i rola granic we współczesnej polityce – seminarium w 107. rocznicę przyjęcia uchwały o Straży Granicznej

11 grudnia 2025 r. w formie zdalnej odbyło się seminarium naukowe pt. „Granice. Problemy i wyzwania” w 107. rocznicę przyjęcia uchwały Rady Ministrów Tymczasowego Rządu Republiki Polskiej z 11 grudnia 1918 r. o organizacji Straży Granicznej (przy Ministerstwie Aprowizacji). Wydarzenie zostało zorganizowane przez: Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS, Instytut Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie Uniwersytetu Szczecińskiego, Lubelski Oddział Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Szczeciński Oddział Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, czasopisma naukowe „Nowa Polityka Wschodnia” oraz „Pomiędzy. Polsko-Ukraińskie Studia Interdyscyplinarne”.

Inicjatorką seminarium była dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS – prezes Lubelskiego Oddziału PTNP, zatrudniona w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji UMCS. Uroczystego otwarcia dokonał dr hab. Tomasz Czapiewski, prof. US – dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie Uniwersytetu Szczecińskiego.

Głównym celem wydarzenia było wskazanie znaczenia granic państwowych w XXI w. oraz szersza refleksja nad ich rolą we współczesnej polityce międzynarodowej, zmieniającą się funkcją w obliczu konfliktów hybrydowych oraz ich wpływem na globalne układy sił.

Referat wprowadzający pt. „Problematyka granic państwowych” przedstawił dr hab. Marcin Wichmanowski, prof. UMCS – wicedyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS.

Kolejne referaty wygłosili: dr hab. Marcin Orzechowski, prof. US (Instytut Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie US) – „Granice jako kluczowy element geopolitycznej rywalizacji”; mgr Ernest Ciężkowski (doktorant z Instytutu Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie US) – „Wielowymiarowość sytuacji na granicy polsko-białoruskiej jako analiza *case study*”; dr Damian Szacawa (Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS) – „Granica jako płaszczyzna odporności: Fińska koncepcja *comprehensive security* w obliczu rosyjskich działań hybrydowych”; dr Agata Włodarska-Frykowska (Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych

Uniwersytetu Łódzkiego) – „Geopolityka granic Estonii, Litwy i Łotwy: migracje, wojna i rola NATO w kształtowaniu bezpieczeństwa”; dr Ludmila Kryva (Międzyregionalna Akademia Zarządzania Personalem w Kijowie) – „Rola i znaczenie granicy polsko-ukraińskiej od 24 lutego 2022 roku”; dr hab. Anna Moraczewska, prof. UMCS (Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS) – „Granice państwa w czasach niepewności”.

Po wygłoszeniu referatów wywiązała się wielowątkowa dyskusja wokół problemów będących przedmiotem seminarium. Podsumowania obrad dokonała prof. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, która stwierdziła, iż seminarium stanowiło znakomite forum wymiany poglądów naukowych. Podkreśliła, że podczas wydarzenia zacieśniła się współpraca naukowa między przedstawicielami ośrodków naukowych w Lublinie, Szczecinie, Łodzi i Kijowie. Wyraziła także chęć organizowania w przyszłości podobnych działań naukowych.

Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska

Polsko-łotewska współpraca naukowa

8 grudnia 2025 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Polska i Łotwa w XX i XXI wieku: równoległe drogi, różne doświadczenia. Historia – polityka – bezpieczeństwo”. Gościem specjalnym wydarzenia był Raimonds Jansons – ambasador Łotwy w Polsce. W Lublinie spotkali się badacze z naszego miasta i innych polskich ośrodków naukowych oraz Łotwy. Organizatorami konferencji byli: Katedra Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego UMCS,

Instytut Stosunków Międzynarodowych UMCS oraz Uniwersytet Łotewski w Rydze. Patronat honorowy nad wydarzeniem objął rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

Spotkanie z władzami UMCS

Wizytę na naszej Uczelni ambasador Raimonds Jansons rozpoczął od spotkania z dziekan Wydziału Politologii i Dziennikarstwa dr hab. Ewelina Podgajną, prof. UMCS, prorektorem ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniewem Pastuszką oraz pracownikami naukowymi z Polski i Łotwy (m.in. z członkami Komitetu Organizacyjnego konferencji dr Eleonorą Kirwiel, dr. Łukaszem Lewkowiczem i prof. Ēriksem Jēkabsonsem). Władze Uczelni zaprezentowały ofertę i potencjał UMCS. Rozmawiano również o możliwościach współpracy Ambasady Łotwy z naszym Uniwersyteciem.

„Rozmowy Dyplomatyczne”

Następnie Ambasador wziął udział w „Rozmowach Dyplomatycznych” – cyklu debat Instytutu Stosunków Międzynarodowych poświęconych współczesnym relacjom międzynarodowym. Moderatorem tej części konferencji był dyrektor ISM prof. dr hab. Marek Pietraś.

W swoim wykładzie nasz gość skupił się na priorytetach Łotwy związanych z nadchodzącą kadencją w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, podkreślając, że obecność w tym gremium daje Rydze realny wpływ na nagłaśnianie kwestii kluczowych dla bezpieczeństwa regionu Morza Bałtyckiego. Zwrócił uwagę na: strategiczne partnerstwo Polski i Łotwy w ramach ONZ i NATO, wspólne historyczne doświadczenia, które ułatwiają zrozumienie współczesnych wyzwań bezpieczeństwa, konieczność wzmacniania odporności na zagrożenia hybrydowe i cybernetyczne, sytuację bezpieczeństwa w kontekście wojny na Ukrainie oraz działań Rosji. Dyplomata podzielił się także refleksjami na temat pracy w służbie zagranicznej oraz cech, które sprzyjają budowaniu kariery dyplomatycznej.

Publiczność wysłuchała interesującego wystąpienia Raimondsa Jansonsa, a następnie włączyła się w rozmowę podczas sesji Q&A. Naukowcy i studenci z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa pytali m.in. o zaangażowanie Łotwy w Inicjatywę Trójmorza, podejście do wojny na Ukrainie, możliwości współpracy polsko-łotewskiej.

Fot. Ihar Kolschierko

Fot. Ihar Kolschierko

Międzynarodowa konferencja naukowa

Następnie odbyła się konferencja naukowa „Polska i Łotwa w XX i XXI wieku: równoległe drogi, różne doświadczenia. Historia – polityka – bezpieczeństwo”, która zgromadziła wybitnych badaczy historii, polityki i bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej. Obrady rozpoczęły się panelem historycznym z udziałem łotewskich naukowców pt. „Latvia in the Realities of the 20th and 21st Centuries: From Occupation to the Present Day”. Problematykę relacji polsko-łotewskich w perspektywie historycznej kontynuowano w panelu pt. „Polska, Łotwa i region bałtycki w myśli politycznej i dyplomacji międzywojennej” z udziałem badaczy z Katedry Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego. Podejmowano także problematykę współczesnych

stosunków międzynarodowych. W panelach „Nowe wyzwania bezpieczeństwa i rozwoju w XXI wieku” oraz „Regional Dimension and International Cooperation” uczestnicy debatowali o współpracy bałtyckiej i polityce regionalnej, Inicjatywie Trójmorza, bezpieczeństwie energetycznym, najnowszych procesach geopolitycznych w Europie Północnej. We wszystkich panelach aktywny udział brali studenci naszego Wydziału.

Konferencja stała się forum wymiany myśli i dialogu ekspertów z Polski i Łotwy, umożliwiając prowadzenie pogłębionej i inspirującej debaty o przeszłych i współczesnych wyzwaniach naszego regionu. Serdecznie dziękujemy wszystkim uczestnikom za obecność i zaangażowanie.

Łukasz Lewkowicz

Pracownicy UMCS na VI TECHCO Forum

W dn. 3–4 grudnia 2025 r. w Hotelu Sound Garden w Warszawie odbyło się VI TECHCO Forum – wydarzenie branżowe organizowane przez Polską Izbę Przemysłu Chemicznego, poświęcone aktualnym wyzwaniom stojącym przed przemysłem chemicznym w kontekście dynamicznych zmian regulacyjnych i legislacyjnych w Unii Europejskiej. Udział w nim wzięli przedstawiciele środowiska naukowego UMCS: prof. dr hab. Beata Podkościelna z Katedry Chemii Polimerów oraz dr Katarzyna Szwarzko i dr Kamil Dziuba z Katedry Chemii Organicznej i Krystalochemii.

Program wydarzenia koncentrował się na zagadnieniach związanych z nowymi i planowanymi regulacjami, w szczególności REACH, CBAM oraz innymi mechanizmami dostosowawczymi, które w istotny sposób wpływają na funkcjonowanie przedsiębiorstw chemicznych. W trakcie wystąpień i dyskusji podkreślano, że tempo oraz skala zmian legislacyjnych stanowią dla przemysłu ogromne wyzwanie organizacyjne, czasowe i finansowe. Wypowiedzi przedstawicieli firm wskazywały, że wiele podmiotów nie jest jeszcze w pełni przygotowanych na dodatkowe obowiązki,

co tworzy atmosferę dużej niepewności i ostrożnego pesymizmu.

Z perspektywy środowiska akademickiego uczestnictwo w tego typu wydarzeniach ma szczególną wartość. Bezpośredni kontakt z przedstawicielami przemysłu pozwala lepiej zrozumieć realne problemy, z którymi mierzą się potencjalni partnerzy wdrożeniowi, a tym samym lepiej ukierunkować badania naukowe oraz rozwijane technologie. Taka wiedza jest kluczowa dla projektowania rozwiązań chemicznych i technologicznych, które będą nie tylko innowacyjne, ale również możliwe do zastosowania w aktualnych warunkach regulacyjnych.

Udział przedstawicieli UMCS w VI TECHCO Forum był możliwy dzięki otwartości organizatorów, którym składamy serdeczne podziękowania za umożliwienie bezpłatnego uczestnictwa w wydarzeniu. Spotkanie to stanowiło cenne źródło wiedzy i inspiracji oraz potwierdziło, jak ważny jest stały dialog pomiędzy nauką a przemysłem chemicznym w obliczu transformacji regulacyjnej zachodzącej w Europie.

Adrian Skubiszewski

45 lat Muzeum UMCS.

Część II

Rok 1999 przyniósł ogromne zmiany zarówno dla samego Muzeum, jak i jego pracowników. Zarządzeniem Rektora UMCS nr 21/99 z 30 września 1999 r., z dniem 1 października Muzeum UMCS zostało wyodrębnione z Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i połączone z Archiwum UMCS. Tym samym zmienił się również status muzealników, którzy zostali przeniesieni do grupy pracowników administracyjnych. Zadania Muzeum nie uległy zmianie i bez zakłóceń kontynuowało ono realizację zaplanowanych uprzednio celów¹.

Rozwój placówki stał się wkrótce motywacją dla samych pracowników do poszerzenia własnych kwalifikacji. Oprócz udziału w wielu kursach mgr Jerzy Kasprzak i mgr Dariusz Boruch zdecydowali się na studia podyplomowe z muzealnictwa na Uniwersytecie Jagiellońskim, które ukończyli z doskonałymi wynikami w 2002 r. Pod opieką naukową dr. Jana Świącha powstały rozprawy poświęcone tematyce teorii muzealnictwa: „Czy nadchodzi zmierzch muzealnictwa? Próba diagnozy” autorstwa Jerzego Kasprzaka oraz „Muzea. Instytucje deponujące pamięć zbiorową” przygotowana przez Dariusza Boruchę.

Od 1 stycznia 2010 r. do czerwca 2011 r. w Muzeum pracowała też mgr Elżbieta Mulawa-Pachoł, absolwentka Wydziału Prawa i Administracji UMCS, wieloletnia rzecznik prasowa Uniwersytetu, zatrudniona tu od grudnia 1975 r.² W okresie od listopada 2014 r. do stycznia 2015 r. odbywał staż, organizowany przez

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Uroczyste otwarcie wystawy „Policja Państwowa II Rzeczypospolitej 1919–1939” (9 listopada 2005 r.)

lubelski Urząd Pracy, absolwent historii na Wydziale Humanistycznym UMCS mgr Piotr Celiński. Po jego zakończeniu pracował do sierpnia 2015 r. na stanowisku referenta archiwisty³.

W styczniu 2019 r. po długiej i ciężkiej chorobie zmarł mgr Jerzy Kasprzak, faktyczny twórca Muzeum. Na stanowisku kierowniczym zastąpił go mgr Dariusz Boruch. Natomiast na jego miejsce została zatrudniona mgr Anna Dubis, pracująca dotychczas w Archiwum UMCS. Ukończyła studia historyczne w UMCS w roku 2008, broniąc pracę magisterską pt. „Rytuał przejścia jako instrument budowy narracji w romansie rycerskim”, której promotorem był prof. Jacek Banaszkiewicz. W roku

1 AUMCS, Zarządzenia i pisma ogólne władz UMCS, sygn. 41, Zarządzenie nr 21/99 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z 30 września 1999 r. ws. zmian organizacyjnych w Uniwersytecie; A. Łosowska, Jerzy Witold Kasprzak (1954–2019), „Wiadomości Uniwersyteckie” 2019, nr 3–4, s. 51–53.

2 AUMCS, Akta osobowe Elżbiety Mulawy-Pachoł, sygn. K 15523.

3 Ibidem, Akta osobowe Piotra Celińskiego, sygn. K 16185.

2011 ukończyła Podyplomowe Studium Archiwistyki na UMCS, w ramach którego napisała pracę „Archiwum zakładowe Ośrodka »Brama Grodzka – Teatr NN«” pod kierunkiem prof. Janusza Łosowskiego. W roku 2020 ukończyła podyplomowe studia muzealnicze w Uniwersytecie Warszawskim, składając pracę „Łupy i trofea wojenne w okresie średniowiecza w Polsce w świetle rodzimych źródeł kronikarskich”, której promotorem był prof. Andrzej Rottermund.

Wzbogacane przez ponad cztery dziesięciolecia zbiory Muzeum UMCS liczą obecnie ponad 24 tys. różnych obiektów. Składają się na nie m.in.: dokumentacja aktowa, materiały ulotne i okolicznościowe, nekrologi, odznaczenia uniwersyteckie i państwowe, puchary, plakiety i znaczki turystyczne, meble, przedmioty codziennego użytku należące do zasłużonych pracowników Uniwersytetu, materiały foto- i fonograficzne. Wśród eksponatów można odnaleźć również elementy konstrukcji aparatury chemicznej, służącej przez lata studentom i naukowcom.

Pod numerem pierwszym w księdze inwentarzowej Muzeum widnieje niepozorny dokument: dowód wpłaty przez UMCS na fundusz Komitetu Budowy Pomnika – Szpitala Centrum Zdrowia Dziecka w formie białego arkusika w niebieskiej ramce. Ten skromny dar Muzeum otrzymało od dyrektora administracyjnego dr. Leszka M. Roupperta w 1980 r.⁴

Pisząc o najcenniejszych artefaktach znajdujących się w zbiorach muzealnych, najczęściej wskazuje się za bytkowe togi, w tym najstarszą zachowaną togę rektora uszytą w latach 50., togi pedlowskie z lat 60., Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski z Gwiazdą, przyznany UMCS w 1974 r. oraz pochodzący z tego samego okresu sztandar Uniwersytetu.

Najlichnijszym zbiorem wchodzącym w skład kolekcji Muzeum UMCS są odbitki fotograficzne w liczbie ponad 15 tys. egzemplarzy. Dokumentują dziesięciolecia funkcjonowania Uczelni, uroczystości uniwersyteckie, wizyty gości, występy zespołów artystycznych, architekturę miasteczka akademickiego, sale wykładowe i wnętrza pomieszczeń laboratoryjnych, a także życie

studentów, m.in. wykłady, konwersatoria, Kozienalia, obozy naukowe, praktyki i strajki. Zbiór sukcesywnie wzbogacają dary przekazane przez lubelskich artystów fotografików. Fotografie są najczęściej udostępnianym przez Muzeum rodzajem zbiorów.

Ważną częścią kolekcji muzealnej są ekslibrisy związane z działalnością Uczelni i jej pracownikami. Cenne zbiory, przekazane m.in. przez Zbigniewa Józwicka, Andrzeja Kota, Tadeusza Budynkiewicza i Leszka

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Wystawa „Drukarze lubelscy. Twórcy ekslibrisów i rysunków” (18 grudnia 2006 r.)

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Wystawa „Kolekcje botaniczne Wydziału Biologii i Biotechnologii” (24 czerwca 2022 r.)

⁴ MUMCS, Księga Wpływu Muzealiów nr 1, s. 2, Poświadczenie wpłaty przez UMCS 5000 zł na budowę Pomnika – Szpitala Centrum Zdrowia Dziecka, nr inw. 1/M, data wpisu: 17 października 1980 r.

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Wernisaż wystawy „Inauguracje Roku Akademickiego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej” (18 października 2024 r.)

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Otwarcie wystawy „A to Goci właśnie” (5 kwietnia 2001 r.)

Krochmalskiego, obejmują około 830 egzemplarzy i są prezentowane podczas wystaw tematycznych⁵.

Jeśli chodzi o zbiory artystyczne, szczególną uwagę zwracają, niestety dość nieliczne, prace malarskie, do których należą m.in. portret prof. Konstantego Strawińskiego autorstwa Aleksandry Wachniewskiej, portrety rektorów UMCS – prof. Kazimierza Goebela pędzla Piotra Bednarskiego i prof. Wiesława Kamińskiego namalowany przez Marka Mazanowskiego, obraz olejny przedstawiający panoramę miasteczka akademickiego autorstwa Zbigniewa Bartkiewicza, pejzaże Marka Andały, a także rysunki i grafiki absolwentów Uczelni i lokalnych artystów⁶.

W 2012 r. do Muzeum trafił bardzo cenny, liczący ponad tysiąc egzemplarzy zbiór pamiątek związanych z powstaniem i działalnością NSZZ „Solidarność” UMCS z lat 1980–1989. Obejmuje zarówno dokumentację aktową, jak i publikacje książkowe, czasopisma, odbitki i negatywy fotograficzne, a przede wszystkim druki ulotne. Kolekcję zebrała i przekazała Muzeum dr Magdalena Bielska⁷. W Muzeum UMCS znajduje się również pokaźny zbiór unikatowych, ręcznie tworzonych plakatów powstałych w grudniu 1981 r. w czasie protestów studentów i pracowników Uniwersytetu.

Działalność wystawiennicza, począwszy od pierwszej, zorganizowanej jeszcze w 1980 r. ekspozycji, związana jest z UMCS bądź poprzez poruszaną tematykę, bądź poprzez twórców eksponatów, którzy są wychowankami lub pracownikami Uczelni.

Wystawy Muzeum UMCS mają charakter zarówno informacyjny i edukacyjny, jak i artystyczny. Dużym zainteresowaniem cieszyły się wystawy organizowane w kooperacji z Instytutem Archeologii UMCS. Współpraca ta sięga początków lat 2000 r., kiedy to archeolog prof. Andrzej Kokowski nawiązał kontakt z mgr. J. Kasprzakiem. Rozpoczęta wówczas znajomość zaowocowała długotrwałą współpracą i organizacją spektakularnych wystaw, z których już pierwsza „A to Goci właśnie...” z 2001 r. przyciągnęła uwagę wielu pracowników i studentów.

⁵ Ibidem, nr 1–6.

⁶ Ibidem.

⁷ D. Boruch, *Materiały NSZZ „Solidarność” w Muzeum UMCS*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2013, nr 3, s. 31.

Źródło: Muzeum UMCS

Podobnym zainteresowaniem cieszyły się kolejne wystawy poświęcone archeologii⁸.

Część organizowanych przez placówkę ekspozycji została uwieczniona w postaci folderów i katalogów. Do najciekawszych należy seria katalogów poświęcona wystawom archeologicznym, wydawana od kwietnia 2001 r., a także katalogi wystaw artystycznych twórców związanych z Uczelnią i Lublinem⁹.

Muzeum UMCS może również poszczycić się możliwością goszczenia znakomitych osobistości. W 2017 r., w ramach obchodów jubileuszu 150. rocznicy urodzin Marii Skłodowskiej-Curie, placówkę odwiedzili potomkowie patronki Uczelni – Héléne Langevin-Joliot oraz państwo Anne i Pierre Joliot wraz z przedstawicielami Musée Curie w Paryżu. W październiku 2019 r.,

w związku z nadaniem prof. P. Joliot tytułu doktora *honoris causa* UMCS, Uniwersytet, a tym samym także Muzeum UMCS, ponownie gościli wnuka noblistki oraz jego małżonkę. Wydarzenie miało miejsce w ramach obchodów 75-lecia Uczelni.

Wraz z rozpoczęciem w kwietniu 2024 r. remontu Biblioteki Głównej Sala Wystawiennicza Muzeum UMCS została zamknięta, a pracownicy tymczasowo przenieśli się do innych lokalizacji: Archiwum UMCS przy ul. Sowińskiego 12 oraz do Domu Studenckiego „Amor”. Utrudnienia nie wstrzymały działalności wystawienniczej. W minionych kilkunastu miesiącach swoje gościnne przestrzenie udostępniły dla Muzeum UMCS: Stołówka Akademicka „Trójka”, gdzie prezentowanych jest większość ekspozycji, a także Wydział Historii i Archeologii, Wydział Prawa i Administracji, Wydział Filologiczny, Wydział Ekonomiczny oraz Wydział Politologii i Dziennikarstwa.

W ciągu 45 lat istnienia placówki zaprezentowanych zostało 310 wystaw czasowych.

Anna Dubis

↑ Wystawa „Maria Skłodowska-Curie i jej rodzina” (23 października 2019 r.)

⁸ A. Kokowski, *Jurek*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2019, nr 2, s. 23–24.

⁹ Wybrane przykłady: *Ludzie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie* w ekslibrisach Zbigniewa Józwicka, red. J. Kasprzak, J. Gurba, Lublin 2003; *Grafika, malarstwo, rysunek – Panek. Proć. Homziuk. Wystawy indywidualne*, red. K. Parfianowicz, B. Homziuk, Lublin 2004; K. Kmiec, *Ekslibrisy. Trzy uniwersytety*, red. K. Kmiec, J. Kasprzak, Lublin 2006; *Andrzej Kot 1946–2015. Grafika, rysunek, kaligrafia, exlibris. Wystawa w pierwszą rocznicę śmierci ze zbiorów Zbigniewa Józwicka*, red. J. Kasprzak, Lublin 2016; *Uniwersytet. Struktura blasku i cienia. Fotografie Wiktora Kowalczyka*, red. P. D. Znamierowski, Lublin 2019; *Fotografia – patrząc w górę – zamknięcie tryptyku – projektu otwartego*, Lublin 2019; *Faktury, struktury i myśli ulotne. Marek Kucharczyk. Autorska wystawa fotografii*, red. M. Kucharczyk, Lublin 2020.

Tekst pierwszy raz drukiem ukazał się w 2022 r. pod tytułem *Historia i działalność Muzeum UMCS* w publikacji *Archivum seu thesaurus Universitatis et acta aliorum officiorum. Studia ofiarowane dr hab. Annie Łosowskiej na czterdziestolecie pracy naukowej*, red. M. Kuchciak, K. Skupieński, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2022. Obecna wersja została zaktualizowana. Pierwsza część niniejszego artykułu ukazała się „Wiadomościach Uniwersyteckich” nr 12/329 (2025).

Historia Polskiego Towarzystwa Filozoficznego w UMCS

12 grudnia 2025 r. na Wydziale Filozofii i Socjologii odbyła się sesja poświęcona 80-leciu działalności Polskiego Towarzystwa Filozoficznego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Członkowie lubelskiego oddziału PTF, przedstawiciele Zarządu Głównego Towarzystwa oraz kilku terenowych oddziałów, studenci i uczniowie w trakcie spotkania jubileuszowego poznali historię powstania Towarzystwa, sylwetki jego założycieli oraz dzieje funkcjonowania w środowisku akademickim Lublina.

Pierwszą formą organizacyjną, w jakiej działało PTF w Lublinie, było Towarzystwo Filozoficzne i Psychologiczne, które do życia powołał 4 grudnia 1945 r. prof. dr Narcyz Łubnicki, jeden z założycieli Uniwersytetu. Skupił wokół siebie grono przedwojennych filozofów, biologów, logików i matematyków oraz kilku młodych asystentów, którzy przybyli do Lublina jeszcze w trakcie wojny ze Lwowa, z Wilna i innych miast. Wśród założycieli Towarzystwa byli m.in. doktorzy i profesorowie: Tadeusz Kielanowski (lekarz, późniejszy rektor UMCS), Stefan Harassek (filozof), Juliusz Kleiner (literaturoznawca z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego), Tadeusz Tomaszewski (psycholog), Ludwik Fleck (mikrobiolog, późniejszy profesor Akademii Medycznej), ks. Józef Pastuszka (psycholog

z KUL), Mieczysław Ziemnowicz (pedagog z późniejszego Wydziału Pedagogiki), Włodzimierz Urbański (fizyk). W kolejnych latach aktywnymi członkami byli również: Adam Paszewski (rektor UMCS), Jerzy Słupecki (logik), Jerzy Blaton (fizyk), Jerzy Kalinowski (logik z KUL), Jan Mydlarski (antropolog), Armin Teske (fizyk) oraz młodszy nauczyciele akademicki, a także osoby spoza Uczelni.

Towarzystwo postawiło sobie za cel, jak głosił jego statut z 1946 r.: „Organizowanie i popieranie pracy naukowej w zakresie nauk filozoficznych. [...] Reprezentowanie potrzeb ruchu naukowego w zakresie nauk filozoficznych wobec władz i społeczeństwa”. Wyrazem tego były referaty popularyzujące nie tylko filozofię, ale także matematykę, fizykę czy biologię; poruszano przykładowo kwestie teoretyczne fizyki relatywistycznej, logiki wielowartościowej, metafizyki fizyki, statusu metodologicznego obserwacji naukowej. Narcyz Łubnicki, który reprezentował filozofię scjentystyczną, krytyczną i antydogmatyczną, do działalności odczytowej Towarzystwa włączał reprezentantów różnych orientacji filozoficznych i światopoglądowych, propagując postawę racjonalnej argumentacji i życzliwości dla odmiennych poglądów. Żywe jest wciąż wspomnienie toczących się wówczas na forum Towarzystwa sporów

Fot. Tomasz Pośłada

Fot. Tomasz Pośłada

między filozofami i humanistami a przyrodnikami, zwłaszcza polemik N. Łubnickiego i A. Paszewskiego.

Znamienne, że w pierwszych referatach i dyskusjach Towarzystwa omawiano kwestie tragicznych doświadczeń z obozów koncentracyjnych, w tym dopuszczalność badań naukowych, które T. Tomaszewski i L. Fleck referowali w swoich wystąpieniach. W latach 50. i 60. kolejni filozofowie oraz przedstawiciele nauk przyrodniczych skupieni wokół Narcyza Łubnickiego (kierującego wówczas na Wydziale Przyrodniczym, a później na Wydziale Humanistycznym zakładami i katedrami filozofii i logiki) wygłaszali odczyty referujące problemy z zakresu historii filozofii i logiki oraz metodologii nauk szczegółowych. Popularyzowano także kwestie z filozofii praktycznej, zwłaszcza etyki i estetyki, oraz poruszano zagadnienia światopoglądowe.

W 1956 r. Towarzystwo Filozoficzne i Psychologiczne przekształcone zostało w lubelski oddział scentralizowanego Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, kontynuującego tradycję Polskiego Towarzystwa Filozoficznego utworzonego w 1904 r. we Lwowie przez Kazimierza Twardowskiego. W oddziale lubelskim PTF referaty wygłaszali także wybitni filozofowie z kraju i zagranicy. Gośćmi byli: m.in. Tadeusz Kotarbiński, Władysław Tatarkiewicz, o. Jacek M. Bocheński, Barbara Skarga, Maria Gołaszewska, Józef Tischner. W tych latach zainteresowanie problemami filozoficznymi było duże, na referaty i sesje tematyczne przychodzili nie tylko pracownicy UMCS i KUL, ale również studenci i osoby spoza akademickiego środowiska. Frekwencja na niektórych spotkaniach była bardzo wysoka (wystąpieniu o. J.M. Bocheńskiego

przysłuchiwało się ponad 300 osób). Posiedzenia PTF, które odbywały się tradycyjnie w piątkowe wieczory, miały zwłaszcza w latach 70. i 80. swoją niepowtarzalną aurę i renomę.

Kolejnymi przewodniczącymi lubelskiego oddziału PTF od 1974 r. byli uczniowie N. Łubnickiego: Zdzisław Cackowski i Leon Koj, a następnie Jadwiga Mizińska. Obecnie jest nim piszący te słowa. Do dzisiaj zachowano formę odczytów kie-

rowanych do akademickiego środowiska obu lubelskich uniwersytetów. Niemalą popularnością cieszą się tematyczne debaty poświęcone problemom współczesnej nauki, cywilizacji, sztuki i życia społecznemu, w których udział biorą poza filozofami także inni naukowcy, lekarze, politycy i artyści.

Lubelski oddział PTF od 30 lat patronuje Olimpiadzie Wiedzy Filozoficznej, organizując spotkania z młodzieżą szkół średnich Lublina i województwa. Szczególnie owocna jest współpraca z nauczycielami i uczniami II Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Lublinie, czego przykładem są wywodzący się z tego grona laureaci i zwycięzcy Olimpiady. Prowadzona była także w od-

dziale lubelskim z początkiem lat 90. seria wydawnicza „Lubelskie odczyty filozoficzne”, prezentująca teksty referatów i odczytów z konferencji naukowych organizowanych w UMCS.

Zakres tematów i problemów poruszanych w działalności odczytowej, renoma referentów i uczestników debat organizowanych przez lubelski oddział PTF oraz okres 80 lat jego działalności pokazuje rangę Towarzystwa i jego miejsce w historii Uniwersytetu.

Marek Hetmański

15-lecie Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu

Pracownia Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu w 2025 r. obchodziła jubileusz powstania. Została powołana uchwałą Senatu UMCS w 2010 r. i obecnie działa w ramach Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach (Wydział Politologii i Dziennikarstwa). Od początku kieruje nią prof. dr hab. Iwona Hofman. Obecnie zespół tworzą: dr Justyna Maguś, dr Ewelina Górka, dr Agata Fijuth-Dudek i dr Małgorzata Choma-Jusińska.

Pracownia prowadzi działalność naukową. W kręgu zainteresowań jest dorobek Instytutu Literackiego („Kultura”, „Zeszyty Historyczne” i seria „Biblioteka Kultury”), twórczość osób z nim związanych, a także oddziaływanie Instytutu jako ośrodka politycznego i kulturalnego.

Zespół Pracowni zrealizował ważne projekty naukowe, m.in. dotyczące obecności tematyki stosunków polsko-niemieckich na łamach „Kultury” oraz publicystyki Leopolda Ungera. Efekty badań prezentowane są w czasie konferencji i debat. Dotychczas odbyły się m.in. takie spotkania jak: „Wokół idei Jerzego Giedroycia” (2010), „Recepcja »Kultury« w PRL” (2015), „Jubileusz 70-lecia wydania pierwszego numeru »Kultury« paryskiej” (2017), „Jerzy Giedroyc. W 20. rocznicę śmierci” (2020), „Polska publicystyka emigracyjna po 1945 r.” (2022).

W związku z 25. rocznicą śmierci Redaktora oraz jubileuszem Pracowni zorganizowano cykl wydarzeń pt. „Oddech Wolności. »Kultura« paryska w Lublinie”.

Wizytówką Pracowni jest działalność wydawnicza. Dotychczas ukazało się 12 tomów, które były pokłosiem konferencji, prezentowały własne badania zespołu albo przypominały i upowszechniały dorobek Instytutu Literackiego. Od 2022 r. ukazały się kolejne tytuły w serii „W kręgu paryskiej »Kultury«”, którą stworzył Andrzej Peciak i wcześniej przez dekadę wydawał w Instytucie Książki. Najnowsza publikacja to *Laficka szkoła eseju. Tom drugi 1959–2000* (2025), do którego teksty wybrał i opracował Andrzej S. Kowalczyk. W ostatnich latach ukazały się także m.in. eseje Krzysztofa Pomiana pt. *Dziedzictwo europejskie i przyszłość Europy* oraz Basila Kerskiego pt. *Europejczycy z kantonu Polska. Aktualność europejskiego myślenia Jerzego Giedroycia i paryskiej »Kultury«* (seria „Wybitni twórcy/ważne teksty”). W 2023 r. książka *Polska publicystyka emigracyjna po 1945 roku* pod redakcją Iwony Hofman i Justyny Maguś otworzyła nową serię „Kultura, myśl i ludzie”.

Publikacje wydane z inicjatywy Pracowni doceniane są nie tylko za wartość naukową, lecz także za jakość edytorską, czego przykładem jest uznanie, jakie otrzymała w kraju i za granicą książka Krzysztofa Pomiana *Wenecja w kulturze europejskiej/Venice dans la culture européenne* (2024). Wyróżnienia otrzymali: dr hab. Krzysztof Rumowski, prof. UMCS, autor koncepcji graficznej i opracowania typograficznego, i Andrzej Peciak, autor koncepcji wydania, oraz wydawcy: Pracownia, Wydawnictwo UMCS, Muzeum Narodowe w Lublinie i Drukarnia Akapit.

Ponadto prof. Iwona Hofman jest sekretarzem Kapituły Nagrody im. Jerzego Giedroycia, przyznawanej od 25 lat przez UMCS, która promuje badania nad dziedzictwem „Kultury” i naukową kontynuację przesłania Jerzego Giedroycia. Przewodniczy także Kapituła Stypendium im. Leopolda Ungera, która to inicjatywa łączy dorobek naukowy Pracowni z zaangażowaniem na rzecz promowania dobrych praktyk dziennikarskich.

15 grudnia 2025 r. w Muzeum Józefa Czechowicza, odbył się finał wystawy „Oddech wolności. »Kultura« paryska w Lublinie”. W wydarzeniu uczestniczyli kuratorzy wystawy: prof. Iwona Hofman, Andrzej Peciak – wydawca, wicedyrektor Instytutu Europy Środkowej oraz dr Marcin Gapski – zastępca dyrektora Muzeum Narodowego w Lublinie ds. Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej

Fot. Muzeum Józefa Czechowicza

↑ Od lewej: prof. Iwona Hofman, dr Justyna Maguś, dr Małgorzata Choma-Jusińska i dr Ewelina Górka

Rzeczypospolitej, a także prof. Krzysztof Rumowski, dr Krzysztof Żuk – prezydent Lublina, prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek – prorektor UMCS oraz dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS – prodziekan WPiD.

Podczas wydarzenia zespół Pracowni został uhonorowany Medalem Prezydenta Miasta Lublin. W uzasadnieniu podkreślone zostało uznanie dla szczególnego wkładu jednostki „w rozwój badań i upowszechnianie dziedzictwa paryskiej »Kultury« i Jerzego Giedroycia oraz działalność służącą wzmacnianiu międzynarodowego

dialogu”. Wyróżnienie to jest ponadto wyrazem podziękowania „za ochronę i popularyzację polskiej kultury i literatury emigracyjnej, a także wzmacnianie wizerunku Lublina jako silnego ośrodka akademickiego”.

Finisaż wystawy „Oddech wolności. »Kultura« paryska w Lublinie” zakończył cykl dyskusji i spotkań jubileuszowych. Ekspozycja w następnych miesiącach będzie pokazana w bibliotekach kilku miast Lubelszczyzny, na koniec zostanie zaprezentowana w Bibliotece Narodowej w Warszawie.

Małgorzata Choma-Jusińska

20 lat Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej

W dn. 27–28 listopada 2025 r. w Instytucie Pedagogiki odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Przyszłe kierunki interdyscyplinarnej profilaktyki, resocjalizacji i readaptacji społecznej. Wsparcie osób (samo) krzywdzących – pomocą osobom pokrzywdzonym”, zorganizowana z okazji jubileuszu 20-lecia istnienia Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej.

Wydarzenie otworzył prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Obecni byli także: dr hab. Stanisława Byra, prof. UMCS – dyrektor Instytutu Pedagogiki, dr hab. Andrzej Różański, prof. UMCS – dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii oraz dr Ewa Trojanowska – prodziekan ds. jakości kształcenia WPiP.

Pierwszego dnia odbyły się wykłady z udziałem badaczy z różnych dyscyplin naukowych i specjalistów, którzy zajmują się udzielaniem wsparcia osobom krzywdzącym i skrzywdzonym. Wykład inauguracyjny wygłosił prof. dr hab. Zdzisław Bartkowicz – pierwszy kierownik Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej.

Natomiast drugiego dnia miały miejsce sesje tematyczne i debata, w której brali udział studenci UMCS, Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Państwowej Akademii Nauk

Fot. Michał Piliat

↑ Od lewej: prof. Anna Wojnarska, prof. Zdzisław Bartkowicz i prof. Agnieszka Lewicka-Zelent

Konferencja była objęta patronatem honorowym przez Ministerstwo Sprawiedliwości, podsekretarz stanu Marię Ejchart, rektora UMCS prof. dr hab. Radosława Dobrowolskiego, Dyrektora Generalną Centralnego Zarządu Służby Więziennej, Dyrektora Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Lublinie, Prokuraturę Okręgową w Lublinie, Sąd Okręgowy w Lublinie.

Patronat medialny sprawowali: TV UMCS, TVP3 Lublin i Polskie Radio Lublin.

Agnieszka Pytka

W trosce o tożsamość socjologii medycyny

Monografia *Zdrowie i choroba w zmieniającym się społeczeństwie. Perspektywa klasycznej socjologii medycyny* (Wydawnictwo UMCS, Lublin 2025), której autorem jest prof. dr hab. Włodzimierz Piątkowski, stanowi cenną pozycję w dorobku współczesnej socjologii zdrowia i medycyny.

Zapoznając się z poszczególnymi częściami książki, czytelnik może pogłębić i rozszerzyć swoją wiedzę na temat podstawowych kategorii wyznaczających społeczne ramy ludzkiej egzystencji: zdrowia i choroby, poczynwszy od klasycznych ujęć i wkładu współtwórczyni światowej *medical sociology* prof. Magdaleny Sokołowskiej, poprzez kształtowanie się tożsamości subdyscypliny w ostatnim półwieczu, kończąc na współczesnej charakterystyce np. procesów medykalizacji i demedykalizacji.

Tym, co zasługuje na szczególną uwagę, jest nowatorskie spojrzenie na dorobek własnej dyscypliny m.in. za sprawą wprowadzenia oryginalnego terminu: „socjologia socjologii medycyny”.

Zastosowana perspektywa, zdaniem autora, wymusza powinność dokonywania ciągłej analizy tożsamości naukowej uprawianej dyscypliny w szybko zmieniającym się społeczeństwie, przy czym komplementarność i współbieżność systemu medycznego z życiem społecznym sprawia, że przekształcenia i postęp w wybranych dziedzinach medycyny społecznej i dyscyplinach klinicznych pociągają za sobą zmiany w życiu zbiorowości ludzkich i *vice versa*.

Stosując kategorię pojęciową „socjologia socjologii medycyny”, autor poddaje analizie historycznie zmienne relacje pomiędzy pojęciami „zdrowia” i „choroby” oraz ukazuje wpływ tych ewoluujących znaczeń dla kształtowania się przedmiotu badań socjomedycznych. Prezentując rozmaite definicje tych pojęć, ukazuje ich rosnące „przebudowywanie” i transformację, poczynając od ujęć presocjologicznych, poprzez socjologię klasyczną, a kończąc na ujęciach z przełomu XX i XXI w.

W rozdziale pt. *Medycyna wobec zdrowia i choroby* ciekawym wątkiem jest opis roli, jaką pełnią socjologowie w medycynie, oraz charakterystyka oczekiwań względem lekarzy, a także wskazywanie przez badaczy społecznych na swoiste deficyty procesu leczenia, jak np. pomijanie patologii i dysfunkcjonalności „instytucjonalnej służby zdrowia”.

Ostatni rozdział z kolei uwzględnia najnowsze zmiany zachodzące na polu zdrowia, choroby i systemu medycznego. Powinien zainteresować nie tylko socjologów, ale też bioetyków, psychologów czy antropologów medycyny. Poruszane są tu zarówno kwestie etyczne, jak i proces „konstruowania i dekonstruowania” pojęcia „zdrowia” oraz zjawiska medykalizacji i demedykalizacji. W tym ostatnim obszarze szczególnie miejsce autor poświęca ADHD, ukazując zróżnicowane i podlegające ewolucji koncepcje dotyczące „syndromu nadpobudliwości”, nie unikając przy tym wyrażania własnej opinii.

Prezentowana monografia zasługuje na uznanie z uwagi na podjętą problematykę socjomedyczną w nowym kontekście. To innowacyjne spojrzenie jest nie tylko wynikiem motywacji do przedstawienia innej perspektywy w opisie tożsamości socjologii zdrowia, choroby i medycyny, ale również ukazuje socjologiczny

punkt widzenia i po części wyznacza nowy nurt myślenia o zagadnieniach chorowania i zdrowienia.

Można wyrazić przekonanie, że kolejna książka prof. Włodzimierza Piątkowskiego (po opublikowanych w 2020 i 2024 r. w Niemczech przez wydawnictwo Peter Lang edycjach monografii z serii „From Medicine to Sociology...”) znajdzie wielu czytelników

zarówno wśród osób zajmujących się problematyką socjologii medycyny, jak i wśród wszystkich, którzy poszukują inspirujących nurtów we współczesnych, coraz bardziej popularnych naukach o zdrowiu i w obszarze zyskującej coraz większe znaczenie edukacji zdrowotnej.

Teresa Zbyrad

Regiony w procesie zmian – monografia

Z inicjatywy pracowników Katedry Administracji Publicznej Wydziału Politologii i Dziennikarstwa ukazała się książka autorstwa: dr Urszuli Bronisz; dr. hab. Kamila Glinki, prof. UWr; dr hab. Aleksandry Jadach-Sepioło; dr hab. Katarzyny Kuć-Czajkowskiej, prof. UMCS; mgr Aleksandry Majcher; prof. dr. hab. Andrzeja Miszczuka; mgr. Piotra Miszczuka; dr. hab. Mariusza Sienkiewicza, prof. UMCS i prof. dr. hab. Jacka Wojnickiego pt. *Regiony w procesie zmian – samorząd, kapitał terytorialny, ekologia, cyfryzacja* (Wydawnictwo UMCS, Lublin 2025).

Jak podkreślają autorzy, samorząd regionalny jest w procesie ciągłych zmian i wyzwań: ekologicznych, postępującej transformacji cyfrowej, braku infrastruktury, niskiej konkurencyjności, dekonstrukcji i kryzysów gospodarczych czy ograniczonych zasobów kapitału terytorialnego. Rozwój regionów jest warunkowany nakładającymi się i kumulującymi przeobrażeniami globalnymi, takimi jak: pandemia Covid-19, kryzysy migracyjne, konsekwencje wojny Rosja – Ukraina, transformacja ekologiczna i energetyczna, rewolucja cyfrowa itd.

Monografia koncentruje się na wybranych problemach i wyzwaniach w zakresie rozwoju regionalnego, w tym dotyczących samorządu terytorialnego i kompetencji administracji, polityki regionalnej, kapitału terytorialnego, wyzwań ekologicznych, cyfryzacji. Analizując dane, strategie i dokumenty, autorzy oceniają poziom rozwoju regionalnego, formułują wnioski oraz wskazują potrzeby i wyzwania. Badają perspektywę Polski regionalnej w głównej mierze, ale też odnoszą się do samorządów regionalnych Czech, Słowacji, Węgier, Słowenii oraz aspirującej do struktur Unii Europejskiej Mołdawii.

Wnioski płynące z analizy, zarówno w kontekście kapitału terytorialnego, polityki ekologicznej, jak i transformacji cyfrowej, są niezwykle cenne. Podkreślają potrzebę zrównoważonego podejścia do rozwoju regionalnego, uwzględniającego specyfikę każdego regionu, konieczność współpracy międzysektorowej oraz harmonizacji działań na różnych poziomach administracji. Praca dostarcza cennych wskazówek dla praktyków i decydentów.

Katarzyna Kuć-Czajkowska

Grudzień pełen zaangażowania – działania ZUSS UMCS

Ostatni miesiąc 2025 r. dla Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS był czasem intensywnej pracy. Wyjątkowa, świąteczna atmosfera sprzyjała angażowaniu się w działalność dobroczynną, budowaniu akademickiej wspólnoty oraz studenckiej integracji.

Mikołajkowy Dar Serca

Na przełomie listopada i grudnia w naszym mieście po raz pierwszy zorganizowano akcję „Mikołajkowy Dar Serca”, której celem było sprawienie radości pacjentom Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Lublinie. W inicjatywę oprócz ZUSS UMCS aktywnie zaangażowali się także studenci i pracownicy Uczelni.

Punkt zbiórki w krótkim czasie został wypełniony artykułami papierniczymi, grammi oraz materiałami plastycznymi. Finałem akcji była wizyta mikołajkowej delegacji na oddziałach Szpitala. Przekazane prezenty wywołały uśmiechy na twarzach dzieci.

Świąteczne spotkanie

16 grudnia zorganizowaliśmy spotkanie z przedstawicielami Rad Wydziałowych Samorządu Studentów UMCS, które było okazją do złożenia sobie życzeń świątecznych, integracji środowiska samorządowego oraz podsumowania działań podejmowanych przez ZUSS UMCS w 2025 r.

Istotnym elementem wydarzenia była rozmowa na temat planów i kierunków działań na nadchodzące miesiące. Mogliśmy wymienić się pomysłami, opiniami oraz dobrymi praktykami, a także wyznaczyliśmy priorytety na kolejny etap działalności samorządowej.

Akcja mikołajkowa w akademikach UMCS

16 grudnia mieszkańcy domów studenckich poczuł klimat zbliżających się świąt dzięki inicjatywie, w którą zaangażowali się członkowie ZUSS UMCS, RWSS UMCS, a także władze Uczelni. Wsparcia udzieliły prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorothea Kołodyńska oraz pełnomocnik Rektora ds. studenckich Justyna Rokita-Kasprzyk.

W ramach akcji dla osób mieszkających w akademikach przygotowano drobne upominki, w tym pierniczki.

Fot. Magdalena Michalew

„International Speed Friending”

Komisja Umiędzynarodowienia ZUSS UMCS 19 grudnia zorganizowała wydarzenie pn. „International Speed Friending”, skierowane do studentów polskich i zagranicznych naszej Uczelni.

Forma spotkania pozwoliła uczestnikom na krótkie, dynamiczne rozmowy, sprzyjające nawiązywaniu nowych znajomości oraz przełamywaniu barier językowych i kulturowych. Duże zainteresowanie wydarzeniem oraz obecność studentów z różnych krajów potwierdziły potrzebę organizowania tego typu inicjatyw na Uczelni.

„International Speed Friending” stało się nie tylko okazją do integracji, ale było również ważnym krokiem w dalszym rozwoju działań Komisji ukierunkowanych na budowanie wielokulturowej społeczności akademickiej.

ZUSSletter

Na koniec warto dodać, że uruchomiliśmy ZUSSletter – newsletter skierowany do Rad Wydziałowych Samorządu Studentów UMCS. Za jego pomocą regularnie przekazywane będą najważniejsze informacje dotyczące bieżących działań, inicjatyw oraz planów ZUSS. Ta forma ma na celu usprawnienie komunikacji i wzmocnienie współpracy pomiędzy strukturami samorządowymi na Uczelni.

Jak widać ZUSS UMCS konsekwentnie rozwija swoją działalność, stawiając na otwartość, zaangażowanie i dialog ze społecznością studencką.

Nina Gomoła

Kosmos na UMCS, UMCS w kosmosie

13 grudnia 2025 r. Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki zamienił się w centrum badań o kosmosie. Odwiedziły nas tegie umyśły zajmujące się na co dzień badaniem wszechświata.

W programie znalazły się prelekcje wybitnych naukowców, inżynierów i popularyzatorów nauki oraz odkrywania kosmosu. Uczestnicy mogli wysłuchać m.in. wykładu prof. dr. hab. Krzysztofa Murawskiego o Słońcu i jego atmosferze, dowiedzieć się, jak zostać inżynierem kosmicznym podczas prezentacji zespołu WroSpace oraz poznać aktualne wydarzenia astronomiczne dzięki Marcinowi Jarskiemu. Nie zabrakło również tematów dotyczących eksploracji Marsa czy historii polskich rakiet Meteor.

Równolegle realizowano cykl wykładów poświęconych zagrożeniom związanym z promieniowaniem kosmicznym, rozwojowi sektora kosmicznego w krajach azjatyckich oraz zastosowaniom technologii satelitarnych. Nasi goście mogli spojrzeć na kosmos z różnych perspektyw.

Zorganizowano także strefę warsztatową, w której odnaleźli się nawet najmłodszy odkrywcy. Pod okiem ekspertki z ESERO-Polska zbudowali lądownik i rakietę kosmiczną, którą mogli wystrzelić w kosmos! Natomiast dla starszych uczestników przygotowano warsztaty o sprzęcie do obserwacji astronomicznych, które można wykonywać z domu.

Częścią Dnia Kosmicznego na UMCS była także strefa wystawców. Na odwiedzających czekały pokazy fizyczne, wystawy astrofotografii i oglądanie meteoroidów pod mikroskopem oraz wiele innych. Swoje stanowiska przygotowali: naukowcy z UMCS, przedstawiciele WroSpace, Polskie Towarzystwo Miłośników Astronomii, American Corner, koła naukowe UMCS i Politechniki Lubelskiej oraz radiokluby.

Kulminacyjnym momentem wydarzenia było wypuszczenie balonu sub-stratosferycznego z Placu Marii Curie-Skłodowskiej na wysokość kilkudziesięciu kilometrów.

Dzień Kosmiczny na UMCS udowodnił, że nauka może być fascynująca, interaktywna i dostępna dla każdego. Dziękujemy wszystkim za obecność. W planach jest już kolejna edycja wydarzenia.

Maciej Szymoniak

Fot. Maciej Szymoniak

Fot. Maciej Szymoniak

Fot. Maciej Szymoniak

V Zjazd Forum Uniwersytetów Polskich

W dn. 12–14 grudnia 2025 r. w Lublinie odbył się V Zjazd Forum Uniwersytetów Polskich, który zgromadził przedstawicieli samorządów studenckich z całej Polski. Gospodarzami wydarzenia byli Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS oraz Uczelniany Samorząd Studentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Podczas obrad poruszono kluczowe zagadnienia dotyczące systemu świadczeń socjalnych i stypendialnych, planowanych zmian w funduszu stypendialnym oraz nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym. Rozmawiano o wpływie tych zmian na sytuację studentów oraz funkcjonowanie uczelni wyższych. Równolegle odbywało się XI Posiedzenie Rady Studentów Parlamentu Studentów RP, w trakcie którego omawiano m.in. projekt „Ranking Uczelni Przyjaznych Studentom – Uczelnia Otwarta” oraz przygotowania do XXXI Konferencji Krajowej Parlamentu Studentów RP w 2026 r.

Jednym z głównych punktów programu była debata pt. „Istota kultury studenckiej i problemy związane z funkcjonowaniem jednostek kultury akademickiej”, moderowana przez Pawła Zdybła, wiceprzewodniczącego Parlamentu Studentów RP. W dyskusji udział wzięli: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS, mgr Izabela Pastuszko, dyrektor Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka oraz dr Andrzej Gładysz, dyrektor Instytutu Nauk o Sztuce KUL.

Równocześnie uczestnicy Zjazdu brali udział w warsztatach i szkoleniach poświęconych rozwojowi pracy naukowej i zawodowej oraz działalności w samorządzie. Program wydarzenia obejmował również elementy kulturalne i integracyjne. Studenci odwiedzili m.in. Lumina Park w Ogrodzie Botanicznym UMCS i Muzeum Cebularza. Szczególnym momentem była wigilia, podczas której delegaci dzielili się opłatkiem z przedstawicielami Parlamentu Studentów RP, co podkreśliło wspólnotowy charakter wydarzenia i znacznie dialogu w środowisku akademickim.

V Zjazd Forum Uniwersytetów Polskich w Lublinie był nie tylko okazją do debaty nad aktualnymi wyzwaniami w szkolnictwie wyższym, ale również przestrzenią do integracji, rozwijania kompetencji i wypracowywania nowych inicjatyw w środowisku akademickim. Wydarzenie jest dowodem na to, że współpraca samorządów studenckich może przynosić wymierne efekty. Dzięki takim przedsięwzięciom studenci uczą się pracy zespołowej, zdobywają nowe kompetencje organizacyjne i przywódcze, a także mają realny wpływ na kształtowanie życia akademickiego w Polsce. Zjazd stał się kolejnym krokiem w budowaniu silnej, aktywnej i zintegrowanej społeczności akademickiej, która potrafi skutecznie reprezentować interesy studentów i rozwijać dobre praktyki w swoich uczelniach.

Nina Gomoła

Fot. Kacper Poleński

Fot. Magdalena Michalew

Absolwentka UMCS z nagrodą w Konkursie Prezydenta Lublina

12 grudnia 2025 r. odbyło się rozstrzygnięcie XVI edycji Konkursu Prezydenta Lublina na najlepszą pracę dyplomową. W tym roku do komisji konkursowej wpłynęło 26 prac (w tym 24 w kategorii prac licencjackich, magisterskich i inżynierskich), których obszar badawczy – zgodnie z założeniami inicjatywy – powinien wiązać się z szeroko rozumianym rozwojem Lublina lub z Lubelskim Obszarem Metropolitalnym w odniesieniu do rozwoju miasta.

W kategorii prac licencjackich, magisterskich i inżynierskich przyznano nagrodę główną oraz cztery wyróżnienia. Jedno z nich, o wartości 2 tys. złotych, otrzymała lic. Anna Kurach – absolwentka Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS na kierunku public relations i zarządzanie informacją. Wyróżnienie zostało przyznane za pracę licencjacką pt. „Wizerunek Lublina w ocenie studentów Uniwersytetu Marii

Curie-Skłodowskiej”, przygotowaną pod kierunkiem prof. dr hab. Lidii Pokrzyckiej z Instytutu Stosunków Międzynarodowych.

Autorka zebrała cenny materiał badawczy dotyczący postrzegania miasta przez młodych ludzi, istotny dla rozwoju oferty akademickiej, kulturalnej i turystycznej Lublina. Warto zaznaczyć, że praca Anny Kurach była jedyną pracą licencjacką, która została doceniona przez komisję w tegorocznej edycji konkursu.

Ihor Kolisnichenko

Metoda myślących klas w nauczaniu matematyki

4 grudnia 2025 r. odbyło się pierwsze z planowanych na ten rok akademicki spotkań, mających na celu poszerzenie wiedzy studentów kierunku nauczanie matematyki i informatyki na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki. Spotkanie poprowadziła Elżbieta Wojtowicz, doradca metodyczny ds. matematyki z Lubelskiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Tematem była metoda myślących klas w nauczaniu matematyki.

W spotkaniu wzięło udział ponad 40 studentów z kierunku nauczycielskiego oraz dziekan dr hab. Beata Bylina, prof. UMCS i kilku pracowników prowadzących zajęcia na tym kierunku.

Metoda myślących klas, stworzona przez Petera Liljedahla, to innowacyjne podejście w nauczaniu,

w którym maksymalizuje się zaangażowanie uczniów poprzez praktyki sprzyjające aktywnemu myśleniu. Preferuje się pracę w małych grupach na stojąco, przy tablicach, dzięki czemu proces rozwiązywania problemów staje się bardziej czytelny. Zadawanie pytań na prowadzących oraz tworzenie atmosfery współpracy i ciekawości aktywizuje myślenie ucznia. Uczniowie, pracując na pionowych tablicach, przedstawiają różne pomysły, a nauczyciel pełni rolę obserwatora i przewodnika, nie dyktuje gotowych rozwiązań.

Kolejne spotkania z metodyk Elżbietą Wojtowicz oraz innymi zaproszonymi ekspertami w dziedzinie nauczania, zarządzania, awansu zawodowego i dokształcania dla naszych studentów odbędą się już wkrótce.

Agnieszka Kozak-Prus

Podsumowanie projektu „Lublin – miasto twoich pomysłów”

28 listopada 2025 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej gościliśmy uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica – ostatnich uczestników warsztatów „Lublin – miasto twoich pomysłów”, realizowanych w ramach V edycji programu Lublin Akademicki. To dobry moment na podsumowanie inicjatywy.

Głównym celem projektu było zapoznanie młodzieży z zagadnieniami dotyczącymi planowania przestrzennego, ekologii i dostępności poprzez przekazanie teoretycznej wiedzy na temat dobrych praktyk w planowaniu miast oraz praktyczne wykorzystanie jej w kreatywnym projektowaniu. Warsztaty były prowadzone w obszarze trzech grup tematycznych. Zajęcia „Miasto ekologiczne” poświęcono projektowaniu niebiesko-zielonej infrastruktury i uświadomieniu jej wpływu na zdrowie i jakość życia mieszkańców. Z kolei warsztaty „Miasto 15-minutowe” promowały dostępność do usług, transportu publicznego oraz mobilność miejską. Na cieszących się największą popularnością warsztatach „Moje idealne miasto” młodzież kreowała miasta przyjazne, inkluzywne i zielone.

Od marca do listopada 2025 r. odbyło się 14 spotkań, w których wzięło udział łącznie 370 uczniów z lubelskich szkół ponadpodstawowych. Warsztaty prowadzili dr Dagmara Kociuba z Katedry Gospodarki Przestrzennej, kierownik projektu i opiekun merytoryczny, oraz członkowie Studenckiego Koła Naukowego Planistów „SmartCity”.

Zajęcia były doskonałym narzędziem aktywizacji młodzieży oraz zachętą do podejmowania aktywnej roli w planowaniu przestrzeni, w której żyją. Zaangażowanie uczniów w dyskusję i opracowanie projektów przełożyło się na podniesienie poziomu wiedzy na temat planowania miast, w tym funkcjonalnego kształtowania układu zabudowy i terenów zielonych.

Praca w grupach pozwoliła na lepsze zrozumienie wzajemnych potrzeb, sprzyjała wymianie pomysłów oraz wspólnemu rozwiązywaniu problemów, a prezentacje ukazujące tematykę warsztatów skłaniały młodzież do refleksji nad jakością przestrzeni wokół niej. Efektem zajęć są makiety 3D wybranych przestrzeni publicznych Lublina, w tym najbliższego otoczenia szkół, które są obecnie wykorzystywane na lekcjach przez nauczycieli.

Dzięki warsztatom nastąpiło zacieśnienie współpracy uczniów oraz nauczycieli z naukowcami i studentami. Dlatego też inicjatywa ta ma istotne znaczenie dla promocji Uczelni jako ważnego centrum studenckich inicjatyw naukowych, a także Wydziału jako lidera edukacji w zakresie planowania i gospodarki przestrzennej z użyciem innowacyjnych metod.

Wszelkie informacje na temat projektu „Lublin – miasto twoich pomysłów” znajdują się na stronie WNoZiGP w zakładce „Lublin Akademicki”. Zapraszamy do zapoznania się z nimi.

Dagmara Kociuba

X Olimpiada Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności

12 grudnia 2025 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbył się okręgowy etap X Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności. Zgromadzonych uczestników – uczniów szkół ponadpodstawowych z Lublina, Biłgoraja, Hrubieszowa, Zamścia, Włodawy i Świdnika powitali dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS – dziekan WPiD, prof. dr hab. Marek Pietraś – dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych oraz dr Liliana Węgrzyn-Odzioba – sekretarz Komisji Okręgowej Olimpiady.

Z testem zmierzyło się 97 uczniów zakwalifikowanych do okręgowego etapu Olimpiady – autorów najlepszych esejów. Zwycięskie rozprawki wybrano spośród 327 prac nadesłanych do lubelskiego Komitetu Okręgowego w ramach I (szkolnego) etapu zawodów.

W czasie sprawdzania testów uczestnicy skorzystali z poczęstunku, a następnie wzięli udział w wykładzie członków Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego pt. „Ciemna strona sieci – Darknet jako przestrzeń handlu, przemocy i radykalizacji”. Prelegenci przybliżyli uczniom strukturę globalnej sieci oraz omówili zagrożenia płynące z „ciemnej strony” Internetu. Wykład miał na celu podniesienie świadomości młodzieży w zakresie współczesnych cyberzagrożeń oraz mechanizmów zwalczania przestępczości w przestrzeni cyfrowej.

W końcowej części wydarzenia nastąpiło uroczyste ogłoszenie dziesięciu laureatów wojewódzkiego etapu, którzy w marcu 2026 r. wezmą udział w finale Olimpiady w Warszawie. W gronie zwycięzców znaleźli się: Mateusz Borówka, Lena Sawicka, Piotr Dubielis, Pola Kamińska, Bartosz Sawczuk, Szymon Kuszpit, Damian Koisz, Kornel Dyś, Maja Wysokińska, Maksymilian Orzeł.

Laureaci otrzymali atrakcyjne nagrody rzeczowe ufundowane przez Prezydenta Lublina, Rektora UMCS, Dziekan WPiD, Dyrektora ISM oraz Dowódcę Litewsko-Polsko-Ukraińskiej Brygady im. Wielkiego Hetmana Konstantego Ostrońskiego (LITPOLUKRBRIG).

Wydarzenie odbyło się pod patronatem: wojewody lubelskiego Krzysztofa Komorskiego, marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego, prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka, rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, komendanta wojewódzkiego Policji mł. insp. Tomasza Gila, komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej st. bryg. Zenona Pisiewicza, komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie gen. bryg. SG Jacka Szczachora, dowódcy LITPOLUKRBRIG płk. Piotra Lisowskiego.

Liliana Węgrzyn-Odzioba

Ihor Kolisnichenko

Fot. Ihor Kolisnichenko

Mobilna pasja do nauki – jesienna edycja „EduBusa”

Jesienna część projektu Związku Uczelni Lubelskich „EduBus – Mobilny Demonstrator Nauki” zakończyła się sukcesem. Ponownie udowodniliśmy, że nauka może być bliska i inspirująca także w szkołach oddalonych od ośrodków akademickich. Rozmowy z naukowcami i studentami, interaktywne pokazy oraz możliwość konsultacji swoich pomysłów sprawiły, że młodzież poznała realne perspektywy dalszego rozwoju edukacyjnego i zawodowego. Uczniowie zapoznali się z ofertą UMCS – kierunkami studiów, licznymi formami dalszego kształcenia i wzbogacania kompetencji, a projekt stał się skutecznym narzędziem do popularyzacji nauki.

W ostatnich miesiącach 2025 r. ekipa „EduBusa – Mobilnego Demonstratora Nauki” wzięła udział w wydarzeniach w Lublinie, Janowie Lubelskim, Nałęczowie oraz Rykach. Odbiliśmy spotkania z uczniami: Zespołu Szkół Technicznych w Janowie Lubelskim, I Liceum Ogólnokształcącego im. Bohaterów Porytowego Wzgórza w Janowie Lubelskim, Zespołu Szkół nr 2 w Nałęczowie

(Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego, Technikum nr 1 im. Zygmunta Chmielewskiego), Zespołu Szkół w Janowie Lubelskim (Liceum Ogólnokształcącego im. Wincentego Witosa, Technikum Zawodowego im. Wincentego Witosa), Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 im. Władysława Korżyka w Rykach oraz Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 im. Leona Wyczółkowskiego w Rykach. Ponadto aktywnie uczestniczyliśmy w targach edukacyjno-zawodowych „Pasja, wiedza, kompetencje – LifeLong Learning w praktyce” oraz w XXI Lubelskim Pikniku Naukowym.

Kluczowym elementem projektu były pokazy i bezpośrednie rozmowy, których – w ciągu trzech miesięcy – odbyliśmy setki. Ekipa „EduBusa” nie tylko popularyzowała naukę, ale także wspierała uczniów w podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących dalszej ścieżki edukacyjnej. Młodzież otrzymała szczegółowe informacje na temat realizowanych programów kształcenia, kierunków studiów oraz możliwości rozwoju osobistego, które

Fot. Maciej Cwetkow

Fot. Maciej Cwetkow

oferuje nasz Uniwersytet. Tym samym inicjatywa przyczyniła się do promocji Uczelni oraz procesu rekrutacji.

Serdecznie dziękujemy wszystkim uczniom oraz dyrekcjom szkół, które zaprosiły nas do siebie i zechciały spędzić z nami ten wyjątkowy czas. Wasza otwartość, zainteresowanie i zaangażowanie sprawiły, że każda wizyta ekipy „EduBusa” stała się inspirującym spotkaniem i fascynującą podróżą po świecie wiedzy i nowych doświadczeń.

W projekcie wzięli udział naukowcy i pracownicy UMCS: dr Dorota Tymura, dr Weronika Markowska, mgr Mateusz Józwicki, dr Renata Krukowska, dr hab. Joanna Pędzisz, prof. UMCS, prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska, dr hab. Ewa Skwarek, prof. UMCS, dr Piotr Demczuk, dr hab. Zbigniew Surowiec, prof. UMCS, dr Marek Gorgol oraz Magdalena Drwal. W działania

zaangażowali się również studenci: Blanka Rzepecka, Julia Adamowicz, Dominika Gałka, Roman Knysh, Cleophas Mrope, Patryk Jakubczak. Jednostką koordynującą projekt ze strony UMCS jest Centrum Promocji, a osobą odpowiedzialną za jego realizację – Magdalena Drwal.

Partnerem inicjatywy „EduBus – Mobilny Demonstrator Nauki” jest Województwo Lubelskie „Lubelskie. Smakuj życie!”. Projekt jest realizowany dzięki współpracy lubelskich uczelni, Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego Lublin Sp. z o.o. oraz Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego. W inicjatywę włączyli się także przedstawiciele: Politechniki Lubelskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Medycznego w Lublinie oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Magdalena Drwal

Mikołajki z MaFiłą

5 grudnia 2025 r. na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyła się kolejna edycja Mikołajków z MaFiłą. Uczniowie klas 4–8 szkół podstawowych ponownie mogli zobaczyć, że matematyka to nie tylko nudne wzory i nieskończona ilość zadań w podręcznikach.

Organizatorki wydarzenia – dr Anna Gąsior oraz dr Luiza Pańczyk z Instytutu Informatyki i Matematyki – udowodniły dzieciom, że matematyką można się bawić. W programie przewidziano haft matematyczny, Matematyczny Escape Room oraz naukę ciągów

liczbowych. Uczestnicy mogli zaprojektować własne śnieżynki, odkrywając geometryczne zasady ich budowy w trakcie warsztatów uczących obsługi GeoGebry. Przygotowali również trójwymiarowe modele, które później drukowali przy użyciu długopisów 3D, rozwijając wyobraźnię przestrzenną, pracowali z figurami geometrycznymi, konstruując je i obserwując ich właściwości poprzez manipulację, dzięki czemu lepiej zrozumieli zależności między bokami, kątami i symetrią.

Celem „Mikołajków z MaFiłą” jest popularyzacja matematyki oraz pokazanie dzieciom, że dziedzina ta nie jest tak straszna, jak może się wydawać. Uczniowie po raz kolejny przekonali się, że matematyka może być fascynującą przygodą, a jej nauka – świetną formą zabawy.

Maciej Szymoniak

Miesiąc pełen kultury i akademickiej wspólnoty

Końcówka roku w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka upłynęła pod znakiem realizacji bogatego programu wydarzeń kulturalnych. Grudniowe inicjatywy domknęły całoroczną działalność Chatki Żaka, tworząc spójną i różnorodną ofertę skierowaną do społeczności akademickiej i mieszkańców Lublina.

Początek grudnia należał do teatru. Na scenę Małej Sali Widowiskowej powrócił chatkowy zespół artystyczny – Teatr Fatum z długo wyczekiwaną premierą musicalu „Odbicie”. Spektakl, będący psychologicznym dramatem z elementami metafizycznego dreszczowca, zaprosił widzów do refleksji nad tożsamością, iluzją

i granicą pomiędzy rzeczywistością a jej cieniem. Intrygująca forma, silny, emocjonalny przekaz i dojrzała realizacja artystyczna potwierdziły wysoki poziom twórczości zespołów działających przy Chatce Żaka oraz ich możliwości tworzenia różnorodnych przedsięwzięć.

Kolejnym istotnym punktem grudniowego programu był jubileusz 10-lecia TV UMCS. Wydarzenie stało się okazją do sentymentalnego spotkania twórców, absolwentów i sympatyków studenckiej telewizji akademickiej. Wspomnienia, archiwalne materiały oraz rozmowy o rozwoju mediów studenckich pokazały, jak ważnym elementem życia Uczelni stała się TV UMCS oraz jak istotna jest jej rola w dokumentowaniu działalności Uczelni.

Jednym z największych wydarzeń miesiąca był 35. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Ludowej „Mikołajki Folkowe”. Przez kilka dni Chatka Żaka tętniła dźwiękami muzyki tradycyjnej i folkowej z różnych stron świata. Koncerty uznanych artystów, potańcówki, warsztaty, spotkania, wystawy oraz międzynarodowa konferencja naukowa stworzyły wyjątkową przestrzeń dialogu między tradycją a współczesnością. Bogaty i różnorodny program potwierdził po raz kolejny rangę festiwalu oraz jego niezmiennie silną pozycję na mapie wydarzeń kulturalnych w Polsce.

W przedświątecznym czasie hol główny Chatki Żaka wypełnił się sztuką w materialnej formie za sprawą Świątecznych Targów Sztuki Studenckiej „Sztuka pod choinkę”. Prace młodych twórców – od malarstwa i grafiki po ceramikę i design – przyciągnęły licznych odwiedzających. Wydarzenie było nie tylko okazją do zakupu unikalnych świątecznych prezentów, lecz także do bezpośredniego spotkania z artystami i poznania ich twórczych procesów.

Grudzień zwieńczyła Wigilia Akademicka, czyli tradycyjne, coroczne spotkanie społeczności UMCS. Występ Zespołu Wokalnego Chatki Żaka oraz wspólny świąteczny poczęstunek stworzyły atmosferę bliskości i integracji.

Miniony miesiąc jednoznacznie udowodnił, że Chatka Żaka to miejsce, w którym kultura akademicka żyje pełnią, tym samym łącząc profesjonalizm, pasję i motywację, a także tradycję i nowoczesność, konsekwentnie wzmacniając swoją pozycję jako centrum twórczej energii lubelskich studentów.

Paweł Kaszuba

Fot. Karolina Rybka

↑ Premiera musicalu „Odbicie”

Fot. Karolina Rybka

↑ Świąteczne Targi Sztuki Studenckiej

Fot. Bartosz Proll

Promocje doktorów i doktorów habilitowanych, 17 grudnia 2025 r.

Fot. Bartosz Proll

Otwarcie Centrum Kompetencji Europejskich UMCS w Chełmie, 11 grudnia 2025 r.

UMCS

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

REKRUTACJA ZIMOWA

NA WYBRANE KIERUNKI
II STOPNIA

[UMCS.PL/PL/KANDYDAT.HTM](https://umcs.pl/pl/kandydat.htm)

**ZESKANUJ
I DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ**

